

Forord

Denne masteroppgaven er et studie av prestasjonsfremmende integrering i norsk toppfotball. Integrering har blitt viet mye oppmerksomhet i breddeidretten, men på toppnivå har det vært relativt begrenset. Forskningsfeltet vokser stadig, og temaet blir stadig mer aktuelt med en økende tendens til å kjøpe spillere fra det afrikanske kontinent. Jeg har stor interesse for temaet og har opplevd dette studiet som lærerikt og spennende. Jeg har fått et innblikk i toppfotballen, møtt spennende mennesker og fått jobbe med en oppgave jeg selv har opplevd stort utbytte av.

Jeg vil takke informantene for å ha bidratt til studiet, og for å ha vist både gjestfrihet og kompetanse. En takk går også ut til en klasse med godt miljø, hvor jeg har fått luftet noe frustrasjon, delt mang en god lunsj og ledd mye i løpet av et langt år med studier. Min veileder, Jorid Hovden, fortjener også et takk for sin oppfølging og de tilbakemeldingene jeg har fått gjennom arbeidet.

Ellers fortjener familie og venner et takk for støtte og oppmuntring, samt muligheten til å lufte og diskutere mine tanker rundt temaet. Jeg håper denne oppgaven kan bidra til å øke fokuset på integrering i norsk toppfotball, og at informantene opplever å få noe tilbake. Det finnes mang en uslept diamant som kan bringe laget langt, bare de får hjelp på veien.

Per Asbjørn Solberg

Trondheim, 30.05.2015

Sammendrag

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan norske toppfotballklubber jobber med prestasjonsfremmende integrering av afrikanske spillere. Det er særlig lagt vekt på hvilke tiltak som gjennomføres med mål om å tilrettelegge for prestasjonen hos sportsmigranter. For å se på dette problemområdet har jeg foretatt 5 dybdeintervjuer av sportsdirektører og spillerkoordinatorer i ulike toppfotballklubber.

Oppgaven tar utgangspunkt i tidligere forskning på prestasjonsfremmende integrering av sportsmigranter, samt to motivasjonsteorier som tar for seg henholdsvis mestringstro og grunnleggende behov for motivasjon i selvbestemmelsesteorien. Disse motivasjonsteoriene gir indikasjoner på hvilke forhold som må legges til rette for at spillere kan prestere, og utgjør i dialog med den tidligere forskningen på problemområdet den teoretiske bakgrunnen for denne oppgaven.

Analysen tar for seg materialet fra intervjuene, og ser uttalelsene fra klubbrepresentantene opp mot den tidligere forskningen og motivasjonsteoriene. Funnene i denne analysen viser at det hovedsaklig er tre hovedaspekter ved integreringen som tillegges stort fokus. Disse aspektene er evnen til å kommunisere, sosial støtte og kulturelle forskjeller, derunder både i form av fotballkultur og øvrig kulturell bakgrunn.

Analysen viser at kommunikasjon er avgjørende for integreringen av sportsmigranter, og for hvordan disse spillerne presterer. Gjennom å beherske språk får spilleren bedre betingelser både på og utenfor banen, og det påvirker også nesten alle andre aspekter ved livet. Det er derfor avgjørende at norske klubber legger til rette for språkkurs, og ellers stimulerer til språklig utvikling hos sine sportsmigranter.

Evnen til å kommunisere er også avgjørende for mulighetene for sosial støtte, et annet aspekt som beskrives som avgjørende for prestasjon blant sportsmigranter både av informantene og i den tidligere forskningen. Gjennom sosial støtte innad i laget vil spilleren kunne få en økt opplevelse av tilhørighet, og også sosial støtte utenfor idrettsarenaen kan være avgjørende for spillerens prestasjoner grunnet trivsel og tilhørighet.

De kulturelle forskjellene påvirker også spillerens sosiale relasjoner. Ved manglende kunnskap om kulturelle normer og samfunnsverdier vil spilleren ha vanskeligere for å inngå i disse relasjonene. Også innenfor idretten er forståelsen for, og evnen til å tilpasse seg en ny kultur, avgjørende for spillerens relasjoner, hvilket igjen har effekt på prestasjon.

Det er funnet at klubbene må ta stilling til en rekke utfordringer, i form av for eksempel boforhold, økonomi og utdanning, for å kunne integrere sportsmigranter på best mulig måte. Hvordan norske toppfotballklubber jobber med integrering er svært forskjellig fra klubb til klubb, og graden av prioritering varierer veldig. Gjennom en vellykket integrering har klubben økt sannsynlighet for å få utbytte av sin investering. Dette får man både i form av prestasjoner og i potensiell økonomisk avkastning, men dette krever at klubben prioriterer å benytte ressurser for å gjennomføre denne integreringen på best mulig måte, samt at klubben må være bevisst på hvilke tiltak som gjennomføres for at de afrikanske spillerne skal ha best mulig forutsetninger for å prestere.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	1
1.1 Problemstilling.....	5
1.2 Begrensninger.....	5
1.3 Oppgavens struktur	5
1.4 Utfyllende begrepsavklaring.....	6
1.4.1 Integrasjon.....	6
1.4.2 Akkulturasjon.....	8
2.0 Teori.....	11
2.1 Sportsmigrasjon og prestasjon i lys av forskning	11
2.1.1 Stereotypifisering	11
2.1.2 Hva fører til sportsmigrasjon	12
2.1.3 Forskjeller i prestasjonskultur	13
2.1.4 Prestasjonstilrettelegging.....	14
2.1.5 Akkulturasjonsutfordringer	15
2.1.6 Utdanning	18
2.1.7 Forskjeller i klubbkultur.....	20
2.1.8 Individualistisk og kollektivistisk kultur	21
2.2 Teori om motivasjon og prestasjon.....	23
2.2.1 Self Determination Theory	23
2.2.2 Self Efficacy.....	24
3.0 Metode	27
3.1 Vitenskapsteori.....	27
3.2 Valg av metode.....	27
3.3 Strategisk utvelgning	28
3.4 Kjennetegn ved utvalget.....	30
3.5 Utarbeidelse av intervjuguide	30
3.6 Forberedelse til intervju	31
3.7 Gjennomføring	32
3.8 Transkripsjon og koding	34
3.9 Refleksjoner over datamaterialets kvalitet	36
3.10 Analysemetode.....	37
3.11 Ethiske overveielser.....	38
4.0 Analyse	41
4.1 Bakgrunn for å hente afrikanske spillere.....	41
4.2 Språk.....	42
4.3 Sosial støtte	47
4.3.1 Innad i laget.....	48
4.3.2 Fra familie.....	50
4.3.3 Fra lokalmiljø	51
4.4 Kulturell likhet blant spillere	54
4.5 Boforhold.....	57
4.6 Økonomi	59
4.7 Kulturell integrering	61
4.8 Forskjeller i prestasjonskultur	66
4.9 Utdanning.....	70
4.10 Andre utfordringer for klubbene.....	72
5.0 Oppsummering.....	75
5.1 Videre forskning	77
Litteraturliste.....	79
Vedlegg.....	85

1.0 Innledning

Sportsmigrasjon har alltid eksistert, men omfanget av det har økt betraktelig de siste 20 årene (Elliott, 2014). Omlag 265 millioner mennesker verden over spiller fotball, hvorav 0,04 % spiller på profesjonelt nivå (Haugaasen & Jordet, 2012). Av de profesjonelle fotballspillerne i europeisk toppfotball har omlag halvparten av alle spillerne spilt fotball utenfor sitt hjemland (Poli & Besson, 2014). Den økte globaliseringen og den påfølgende migrasjonen har ført til økt konkurranse om spilletid i de ligaene med best økonomi, noe som igjen øker kravene til prestasjon i disse ligaene (Haugaasen & Jordet, 2012).

Det har i løpet av de siste 10-15 årene foregått en voldsom økning i omsetning og ressursbruk i norsk toppfotball. I takt med denne økningen har også importen av spillere fra utlandet økt og man henter billig og disiplinert arbeidskraft, ofte med et mål om å tjene penger. Man forsøker å kjøpe talentfulle spillere for en billig penge i et håp om å kunne selge med fortjeneste (Poli, 2010; Poli & Besson, 2011). Spesielt afrikanske spillere hentes med økonomisk utbytte som formål, og man har sett en stor økning i importen av afrikanske spillere fra slutten av 90-tallet og fremover (Poli, 2006)

I Afrika finnes det svært mange fotballspillere som er velutviklet fysisk og teknisk om man tar alderen i betraktning, men som til tross for sitt nivå ikke koster mye sammenlignet med spillere på samme eller lavere nivå fra et land med større økonomiske ressurser (Giulianotti & Robertson, 2009). Den økonomiske og politiske situasjonen i de fleste sub-Saharske og Vest-Afrikanske klubber fører til at fotballspillere må forlate hjemlandet for å kunne leve av idretten sin (Darby, Akindes & Kirwin, 2007). Ved å forlate Afrika får ikke spillerne bare økte inntekter, de får også en profesjonell tilværelse med trygghet, hvor de kan teste sine ferdigheter og være synlige for større klubber (Elliott, 2014)

Med bakgrunn i dette leter mange klubber etter spillere på det afrikanske kontinent og forsøker å hente spillere fra områder hvor økonomien er svakere enn hva tilfellet er i sine respektive land (Darby et al., 2007; Giulianotti & Robertson, 2009). Talentfulle spillere hentes gjerne til Europa da europeiske klubber ønsker å hente billig arbeidskraft og/eller spillere med stort videresalgspotensial, og disse klubbene har bedre økonomiske forutsetninger enn klubber på andre kontinenter (Poli & Besson, 2011). Dette medfører blant annet at norske klubber har tilgang på afrikanske spillere og man har sett en økende tendens til at det er afrikanske spillere i norsk toppfotball.

Antallet afrikanske spillere i norsk toppfotball har økt betraktelig i senere tid, og norsk fotball har blitt et egnet mellomsteg for internasjonale spillere (Gammelsæter & Jakobsen, 2006; Hognestad, 2009; Andersson, 2008). Av utenlandske spillere i norsk fotball er det flest svensker, men ifølge Poli & Besson (2014) er afrikanske spillere blant de vanligste importene i skandinavisk fotball. Hos både Sverige og Danmark, samt Finland, er det utenlandske landet med flest representanter i toppdivisjonen fra det afrikanske kontinent, og det virker derfor rimelig å anta at andelen afrikanske spillere også i norsk toppfotball er høy. Dette bekreftes av Poli & Besson (2011) som sier at Norge er blant de landene med høyest andel afrikanske spillere i Europa, og mange av disse spillerne ankommer i ung alder (Darby, 2011).

Gammelsæter & Jakobsen (2006) har gjennomført et studie på antall utenlandske spillere i Tippeligaen. De fant at det i 2005 var 45 ikke-europeiske, derunder afrikanske, spillere i Tippeligaen, etter en stor utvikling på tidlig 2000-tall. Antallet utlendinger i Tippeligaen var på topp i 2009 med 139, men har siden falt noe. I forkant av 2012-sesongen var det 106 utenlandske spillere i Tippeligaen, deriblant 35 afrikanske (Bakkehaug, 2012).

Gammelsæter og Jakobsen (2006) har gjennom sitt studie forsøkt å måle hvorvidt de utenlandske spillerne har lyktes i sin nye klubb eller ikke. Her kom de frem til at bare 41 av de 110 utlendingene i Tippeligaen i 2005 spilte mer enn halvparten av kampene. Disse tallene tar ikke hensyn til skader, men gir likevel en klar indikasjon på at utenlandske spillere ikke får så mye spilletid som en skulle forvente.

Til tross for at studiet viser at graden av suksess for utenlandske spillere er høyst varierende, er det også mange som lykkes. I 2006-sesongen var 6 av spillerne på årets lag i VG spillere fra utlandet (Andersson, 2008). I 2011-sesongen var de 4 spillerne med høyest snitt på VGs børs av utenlandsk opprinnelse, deriblant 2 afrikanere (VG, 2011), noe som også var gjeldende for 2010-sesongen (VG, 2010).

Den potensielle gevinsten ved å hente en afrikansk spiller gjør at de er en attraktiv gruppe spillere (Poli & Besson, 2011), noe som har medført at klubbene har fått ulike restriksjoner for å hindre fritt kjøp og salg. I 1995 fikk Jean Marc Bosman gjennomslag for sitt søksmål, hvor han krevde å kunne forlate sin klubb vederlagsfritt ved utgått kontrakt, da det å kreve penger for en spiller uten kontrakt ikke var i henhold til Roma-traktatens krav om fri arbeidsflyt. Dette medførte at spillere innad i EU/EØS kunne gå vederlagsfritt fra en klubb til en annen (Gammelsæther & Ohr, 2002; Skogvang, 2008), noe som også påvirket mulighetene for kjøp av spillere utenfor EU (Andersson, 2008).

Grunnet Bosman-dommen oppstod det en økning i både interkontinentale og transkontinentale overganger, noe som også medførte at klubbene så etter spillere i svært ung alder. For å hindre kjøp og salg av mindreårige innførte FIFA i 2001 forbud mot internasjonale overganger for spillere under 18 år, men grunnet EU-lovverket er grensen innad i EU/EØS-området 16 år (Richardson, Littlewood, Nesti & Benstead, 2012; Elliot, 2014). Disse reglene har noen unntak grunnet internasjonalt lovverk, men er ment å begrense mulighetene for kjøp av mindreårige, spesielt fra det afrikanske kontinent (Elliott, 2014).

FIFA og UEFA har også forsøkt å begrense antallet internasjonale og transkontinentale overganger ved å innføre regler i sine internasjonale klubbturneringer. Disse reglene sier at minimum 8 av de 25 registrerte spillerne skal være utviklet i klubbens land, og at 4 av de 25 skal være utviklet i egen klubb (Giulianotti & Robertson, 2009; UEFA, 2010). Kravet for å være egenutviklet i egen klubb, er at spilleren skal ha vært i klubben i minimum 3 år innen de er 21 år (UEFA, 2010), noe som medfører at også afrikanske og andre utenlandske spillere kan oppfylle kravene dersom de blir hentet når de er 18 år. Dette har gitt en utilsiktet effekt ved at klubbene forsøker å hente spillere i enda yngre alder, for at de skal kunne regnes som egenutviklede (Richardson et al., 2012).

For å hindre at de største klubbene skal ha fri tilgang på alle kontraktsløse spillere har FIFA innført regler for en såkalt utdanningskompensasjon for spillere mellom 12 og 23 år. Denne kompensasjonen avhenger av en rekke faktorer og øker frem til spilleren fyller 24 år. Når spilleren har fylt 24 år utgår retten på en utdanningskompensasjon (Darby, 2011). Dette medfører at afrikanske spillere er billigst etter fylte 24, eller i så ung alder som mulig da utdanningskompensasjonen øker i takt med alder frem til fylte 24. Afrikanske spillere i de fem største europeiske ligaene forlot hjemlandet med en snittalder på 18,9 år (Poli & Besson, 2011), noe som tyder på at svært mange hentes så fort de fyller 18. Overganger i så ung alder medfører et større ansvar for klubbene og kan gjøre akkulturasjonsfasen vanskeligere for spilleren (Richardson et al., 2012). Denne utfordringen har klubbene blitt mer bevisst på i takt med den økende globaliseringen i fotballen.

Globaliseringen har forandret fotballen. Spillere flytter på tvers av kontinentale grenser for å tjene mer penger og å spille i de største ligaene (Giulianotti & Robertson, 2009). En afrikansk spillers suksess påvirker mobiliteten til andre spillere fra samme område, og medfører spekulative overganger i et forsøk på å tjene penger (Skogvang, 2008). Det har blitt lettere å få en afrikaner til klubben enn å tiltrekke seg talentfulle spillere fra regionen (Botelho &

Agergaard, 2011), noe som har ført til at det å kjøpe afrikanske spillere er blitt svært aktuelt. Klubbene kjøper heller "mange" billige afrikanere enn et lokalt talent for samme totalpris, men de er avhengig av at spillerne presterer for at det skal være gunstig (Maguire & Pearton, 2010). Blant disse afrikanske spillerne finner man et kulturelt mangfold som skiller dem fra norsk kultur, og de møter en norsk kultur som fraviker mye fra deres egen og oppleves som fremmed (Gammelsæter & Jakobsen, 2006).

Det er rimelig å anta at afrikanske spillere hentes til Norge for å prestere på et høyest mulig nivå. For at idrettsutøvere skal prestere opp mot sitt optimale er man avhengig av at man legger forholdene til rette for å optimalisere prestasjon (Nordhelle, 2010). Dette stiller store krav til integreringen, spesielt hos afrikanske spillere som har med seg en kultur som skiller seg stort fra den europeiske (Berry, 1997). Skal en toppidrettsutøver prestere optimalt er det mange faktorer som er avgjørende; for eksempel er man avhengig av at de får riktig ernæring, er i stand til å kommunisere med sine omgivelser og at utøveren har et sosialt liv som gjør at han/hun føler seg tilfreds (Nordhelle, 2010). Fotballen involverer også sosialt liv, og prestasjoner avhenger av samhold og det å ha noen å stole på, både på og utenfor banen (Richardson et al. 2012).

Ifølge Weedon (2014) har man innen toppfotballen en tendens til å glemme sportsmigranternes sosiale liv, og de anses kun som fotballspillere, ikke som helhetlige mennesker. For eksempel ble den tidligere Brann-spilleren Michael Helegbe i 2006 intervjuet om sitt opphold i bergensklubben. Gambieren understreket at han hadde det bra i byen, men mente at klubben burde gjort mer for å legge til rette for det sosiale livet utenfor fotballen. Han ville ønsket å bo nærmere sine lagkamerater for å ikke bare bli sittende i leiligheten utenfor treningstidene. Dette trodde han ville ha gjort det enklere å trivdes i klubben og byen (Morland, 2006). Også den tidligere Rosenborg-spilleren Abdou Razack Traoré opplevde det sosiale som en utfordring. Han fikk ikke sin kone og datter til Norge og følte seg ensom, noe han opplevde at påvirket prestasjonene som fotballspiller (Løfaldli, 2009). Det er mye man må ta hensyn til i en integreringsprosess, og det sosiale aspektet har vist seg å være en sentral del av det å inkludere noen i et nytt samfunn.

Det foreligger mye forskning på hvordan idretten kan bidra til integrering, spesielt i barneidretten (Enjolras, Seippel, & Wahldahl, 2005), men også i toppfotballen har fokuset på integrering økt (Andersson, 2008). Den internasjonale toppfotballen har satt lys på hvordan man kan utnytte sine ressurser best mulig, gjennom for eksempel en vellykket integrering av

spillere, og slik få større utbytte av sine investeringer. (Giulianotti & Robertson, 2009). Det meste av denne forskningen er foretatt på klubber i Premier League og det foreligger foreløpig relativt lite forskning på integrering av utenlandske spillere i norsk og skandinavisk toppfotball.

1.1 Problemstilling

Denne oppgaven tar for seg å belyse integreringen av afrikanske spillere i norsk toppfotball. Jeg ønsker å fokusere på prestasjon da dette aktualiserer temaet i større grad for norske klubber, grunnet det potensielle økonomiske resultatet av en vellykket integrering. Jeg ønsker å se på hvordan man i norsk toppfotball skal få sportsmigranter til å prestere best mulig, og slik kunne realisere det tidligere omtalte videresalgspotensialet. Med bakgrunn i dette har jeg kommet frem til følgende problemstillinger:

"Hvilke prioriteringer gjøres og hvilke integreringstiltak gjennomføres for å tilrettelegge for prestasjon og prestasjonsutvikling hos afrikanske spillere i norsk toppfotball?"

Jeg vil se særlig på følgende aspekter ved integrering; kommunikasjon, sosial støtte og kulturell integrering. For å belyse problemområdet vil jeg foreta en undersøkelse ved å intervjuje sportslige ledere/spillerkoordinatorer i norsk toppfotball.

1.2 Begrensninger

Norsk toppfotball innebefatter ifølge Norges Fotballforbund (2015) de tre øverste nivåene på herresiden, de to øverste nivåene på damesiden, samt det øverste nivået i norsk futsal. Da denne oppgaven tar for seg fotball har jeg valgt å ikke inkludere futsal. Det er i tillegg lite aktuelt å omtale integrering av afrikanske spillere i norsk futsal, da det foreløpig ikke har vært noen afrikanske spillere i norske futsalclubber. Ifølge Agergaard (2014) er det få afrikanske spillere i skandinavisk kvinnefotball, og hennes studie viser at migrasjon i kvinnefotballen er mer styrt av geografisk nærhet enn i herrefotball. Det påpekes også at afrikansk kvinnefotball ligger langt tilbake for nivået man ser i de fremste europeiske fotballnasjonene, deriblant Norge, noe som medfører at det er mindre aktuelt å hente spillere fra Afrika til Norge. Jeg har av den grunn valgt å benytte meg av herrefotballen i dette studiet, og ser dermed bort fra kvinnefotball og futsal til tross for at det er en del av norsk toppfotball.

1.3 Oppgavens struktur

I dette kapitlet har jeg videre valgt å inkludere en noe omfattende begrepsavklaring for to begreper som er sentrale for å forstå det videre innholdet i oppgaven. En del av innholdet i denne begrepsavklaringen er basert på tidligere forskning, men jeg finner det mest naturlig å

beholde den som en del av begrepsavklaringen, både av hensyn til lesbarhet og fordi den tidligere forskningen innenfor begrepene i all hovedsak ikke er prestasjonsrettet.

I kapittel 2, som er mitt teorikapittel, vil jeg først presentere tidligere forskning på feltet for prestasjonsrettet integrering av sportsmigranter. Dette vil være rammeverket for hvilke aspekter jeg ser på i analysen. Deretter vil jeg presentere to motivasjonsteorier som er relevante for prestasjon, og slik kan bidra til dialog med datamaterialet.

Kapittel 3 vil ta for seg de metodiske valgene som er foretatt. Dette innebærer valg av metode, utvalg, gjennomføring av datainnsamling og valg av analysemetode. Her vil jeg også vurdere datamaterialets kvalitet og beskrive de etiske overveielserne som er gjort.

I analysen vil jeg presentere og diskutere intervju materialet opp mot det teoretiske rammeverket som ligger til grunn for oppgaven. Jeg vil her belyse hvordan norske toppfotballklubber jobber for å tilrettelegge for prestasjon hos afrikanske spillere, gjennom en vellykket integrering.

I det avsluttende kapitlet vil jeg trekke frem de viktigste funnene i oppgaven, og gjøre en vurdering av hvordan norske klubber lykkes med sitt integreringsarbeid.

1.4 Utfyllende begrepsavklaring

I denne oppgaven benyttes noen nøkkelbegrep med en potensielt uklar betydning og jeg finner det derfor hensiktsmessig å avklare hva som legges i disse begrepene i denne oppgaven, da det er relevant for forståelsen av innholdet.

1.4.1 Integrering

Integrering er hovedfokuset i denne oppgaven og det er derfor viktig å forklare hvordan jeg bruker begrepet i denne oppgaven. Integrering handler om "hvordan nyankomne innvandrere raskest mulig kan komme inn i yrkes- og samfunnsliv, blant annet gjennom norskopplæring og kvalifisering, og hva dette krever av tilpasning og tilrettelegging de første årene i Norge" (Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet 2011a, kapittel 2.5). Videre nevnes "Tilhørighet, respekt for forskjeller og lojalitet som felles verdier" og "Innflytelse i demokratiske prosesser" som viktige kriterier for integrering (Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet, 2011a, kapittel 2.5).

Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet (2011b) mener integrering inkluderer å legge til rette for at alle innbyggere i Norge behersker norsk, og at de forstår og deltar i samfunnet på tvers av de etniske skillelinjene. Det hevdes videre at begrepet ofte misbrukes

og forstås som at innvandrere må fornorskes, altså en forveksling med begrepet assimilering. Formålet med integrering er ikke å fornorske innvandrere, men å legge til rette for at de på best mulig måte skal kunne inkluderes i samfunnet (Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet, 2011b). Mangelfull integrering tillegges ofte feil ved minoriteten, til tross for at det i mange tilfeller skyldes et lite målrettet integreringsarbeid fra majoriteten, noe som også er gjeldende i idretten (Massao & Fasting, 2010).

De spillerne som skal integreres i toppfotballen er i all hovedsak hentet for et relativt kortvarig opphold (Gammelsæter & Jakobsen, 2006). Kortsiktig integrering kjennetegnes ved at den nyankomne raskt kan komme inn i samfunnet ved at man tilrettelegger for at innvandreren aktivt kan tilegne seg de nødvendige ferdighetene for å håndtere samfunnet. Det er dessuten avgjørende at innvandreren selv yter noe for å tilegne seg disse ferdighetene, og at det er en gjensidig tilpasning mellom den etablerte befolkningsgruppen og nyankomne innvandrere, noe som er i tråd med EUs definisjon av integrering som en toveisprosess (Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet, 2011a).

På idrettsfeltet anses integrering som det å inkludere utøvere i et lag eller i en idrett for å få dem inn i gruppen. Integreringen av etniske minoriteter innen idretten kom på agendaen rundt årtusenskiftet, men har hovedsaklig vært rettet mot barn og unge, uten like stort fokus på integrering av profesjonelle utøvere, såkalte sportsmigranter (Andersson, 2008).

Integrering i idretten handler, som i samfunnet forøvrig, om å gi en tilhørighet hvor man kan påvirke hverandre for et best mulig samspill (Andersson, 2008). I toppfotballen kreves det også integrering i henhold til spillestil, tempo, fysikk og lagnormer, i tillegg til det sosiale og kulturelle (Giulianotti & Robertson, 2009).

Agergaard & Botelho (2011) har foretatt et studie av integrering i dansk kvinnefotball. Ifølge Andersson & Carlsson (2009) er skandinaviske land relativt like, noe som gjør at studien også kan være relevant for norsk toppfotball. I studien kommer Agergaard & Botelho (2011) frem til at det er viktig at man inkluderer spillerne i størst mulig grad og forsøker å venne dem til kulturen og språket. De viser hvordan klubbene forsøker å sette spillerne i sosiale sammenhenger som knytter de utenlandske spillerne til sine lagkamerater ved å for eksempel avholde felles måltider. De hevder også at det å ha flere spillere med relativt lik bakgrunn kan gjøre integreringen enklere, da dette kan gjøre overgangen mindre og kommunikasjonen enklere (Agergaard & Botelho, 2011).

Agergaard & Sørensen (2009) skiller innen fotballen mellom kulturell integrering og sosial integrering, hvor den kulturelle handler om å skape en forståelse av verdier og normer i relasjon til idretten, noe som ifølge dem resulterer i gjensidig aksept og respekt. Den sosiale integreringen handler ifølge Agergaard & Sørensen (2009) om utviklingen av sosiale relasjoner mellom majoritet og minoritet, hvor trener og inngruppe bidrar til å integrere migranten.

Thomas Hylland Eriksen (2010) foreslår at man må skille mellom systemisk og sosial integrasjon, der førstnevnte viser til et makronivå med sosiale institusjoner, mens sosial integrasjon ifølge ham omhandler menneskers relasjonelle tilhørighet og nettverk. Studier på fotballfeltet viser at den sosiale integrasjonen på mikronivå er den mest relevante, hvor individet og inkludering i gruppen er i fokus (Seippel, 2002). Ifølge Elliott (2014) har tidligere forskning i stor grad fokusert på makrointegrering og lagt for lite vekt på selve migrantene i integreringsfasen.

Seippel (2002, s. 28) hevder at "sosial integrasjon er betinget av sosiale kjennetegn ved dem som deltar", og at store individuelle forskjeller vanskeliggjør integrasjonen. Vellykkede sosiale relasjoner på et mikronivå kan stimulere til tillit til institusjoner og slik medføre integrering på et høyere nivå, noe som igjen kan føre til at man blir en del av en gruppe. I idretten nevnes sosiale nettverk og fellesskap som en forutsetning for personlig utvikling, og gode fellesskap som en forutsetning for gode prestasjoner (Seippel, 2002).

1.4.2 Akkulturasjon

For sportsmigranter omhandler ofte integreringsfasen ulike former for akkulturasjon, og jeg vil derfor avklare begrepet. Akkulturasjon omhandler i en migrasjonsprosess menneskets psykologiske og sosiokulturelle adaptabilitet ved migrasjon til en ny kultur (Berry, 1997), eller som Richardson et. al (2012) beskriver det; Endringer som oppstår som en følge av møtet med andre kulturer. Ifølge Berry (1997) oppstår det endringer når to kulturer møtes og disse kan skje begge veier, men som regel inntreffer det hos minoriteten, da majoriteten er den regulerende makt på feltet og avgjør hvilke normer og regler som gjelder.

Man skiller mellom ulike akkulturasjonsstrategier og når det kun er migranten som endrer seg og blir lik majoriteten kalles dette assimilasjon (Berry, 1997, Weedon, 2011). Dersom man ikke har noe ønske om å endre eller tilpasse sin kultur til nye kulturelle normer, samt unngår kontakt med andre kulturelle grupper, benytter man seg av akkulturasjonsstrategien separasjon (Weedon, 2011). Dersom migranten ikke ønsker noen form for kulturell eller

sosial tilpasning og unngår kontakt med ny kultur foregår det man kaller marginalisering. Den mest ønskelige strategien er integrering, som innen akkulturasjonsbegrepet omhandler å ivareta tidligere kultur, samtidig som man involverer seg i en ny kultur (Berry, 1997; Weedon, 2011).

Dette medfører slik Weedon (2011) ser det at akkulturasjon er en prosess, hvor migrantens interkulturelle kontakt medfører en tilpasning, hvor man går fra å følge sine opprinnelige kulturelle normer til å oppta de kulturelle normene i ny kultur. Ifølge Berry (1997) kan integrering kun oppstå om det velges og ønskes fra minoriteten, samt at majoriteten er åpen for det ved at man verdsetter kulturelt mangfold, og at det finnes en gjensidig positiv holdning til andre kulturer. Richardson et al. (2012) mener at disse akkulturasjonsegenskapene er vel så viktige som fotballferdigheter for å oppleve suksess ved migrasjon i toppfotball.

Et problem for sportsmigranter er at de havner i det Rial (2014) omtaler som en boble utenfor gammel og ny kultur, og at de i denne fasen opplever økte akkulturasjonsvansker som en følge av manglende opplevelse av tilhørighet. Boblen oppstår delvis som en følge av at afrikanske spillere i Europa ikke oppfatter seg selv som emi- eller imigranter, og sliter med å finne sin posisjon i det nye samfunnet. Varigheten av denne fasen avhenger av alder, sosial klasse, klubbens evne til å integrere spilleren og eventuelle erfaringer fra tidligere opphold utenfor egen kultur (Rial, 2014).

2.0 Teori

I dette kapitlet vil jeg presentere den teoretiske bakgrunnen for oppgaven. I den første delen presenteres tidligere forskning knyttet til feltet for integrering av sportsmigranter. Deretter vil jeg redegjøre for motivasjonsteorier som kan bidra til å belyse hvilke aspekter som kan påvirke prestasjon og prestasjonsutvikling hos sportsmigranter. Det er noe uvanlig at tidligere forskning benyttes som en del av teori i kvalitativ metode, men jeg har valgt å inkludere det i teorikapitlet da begge disse delene vil utgjøre diskusjonsgrunnlaget for datamaterialet.

2.1 Sportsmigrasjon og prestasjon i lys av forskning

Den tidligere forskningen på feltet tar for seg ulike aspekter ved sportsmigrasjon som kan bidra til å belyse prestasjonsfremmende faktorer ved integrering i toppidrett. I dette kapitlet vil jeg presentere den tidligere forskningen på feltet, og kapitlet er delt inn i delkapitler som tar for seg de faktorene ved integrering som er mest essensielle for å forstå hvorfor afrikanske spillere presterer eller ikke presterer.

Jeg vil begynne med å ta for meg stereotypiene som preger inntrykket av sportsmigranter, og slik er styrende for klubbens innkjøp av spillere. Deretter vil jeg se på hva som fører til at fotballspillere velger å migrere fra Afrika til europeiske land som Norge. Videre vil jeg presentere tidligere forskning på hvilke utfordringer som oppstår når spillerne ankommer norske klubber, i form av forskjeller i prestasjonskultur og klubbkultur, samt akkulturasjonsutfordringer som språk og mangel på sosial støtte. Jeg vil også presentere ulike aspekter ved prestasjonstilrettelegging og potensielle tiltak for å bedre integreringen.

2.1.1 Stereotypifisering

I idretten er det fortsatt slik at det er stor forskjell på mørke og hvite, noe som eksemplifiseres ved den asymmetriske makrointegreringen nevnt over. Ifølge Back, Crabbe & Solomos (2001) har spillere med det riktige kulturelle passet bedre forutsetninger for å lykkes innen sin idrett. Massao og Fasting (2010) har funnet at idretten er organisert slik at dominerende grupper får privilegier grunnet sine sosiale relasjoner, økonomiske tilstand og kulturelle bakgrunn. Disse forskjellene gjøres ofte større enn hva tilfellet egentlig er og afrikanske/mørke spillere tillegges typologier som ikke nødvendigvis reflekterer virkeligheten, i form av såkalt stereotypifisering (Lanfranchi & Taylor, 2001).

Ifølge Massao & Fasting (2010) foregår det en institusjonell rasisme i form av at man unngår mørke spillere uten å ha noen faktiske grunner til det. Denne institusjonelle rasismen tar utgangspunkt i stereotypien som tilsier at afrikanske spillere er raske og sterke, men at de ikke

er mentalt sterke nok, og derfor har en tendens til å utagere (Giulianotti, 2005). Disse stereotypene medfører at det stilles større krav til mørkes fysikk enn hva det gjøres hos hvite spillere, og slik blir det vanskeligere for mørke spillere å oppfylle kravene som stilles enn hva tilfellet er for hvite (Massao & Fasting, 2010).

Afrikansk fotball reflekterer et uriktig bilde av afrikansk kultur hvor man ikke skiller mellom nasjonene og tilegger spillerne egenskaper som ikke nødvendigvis er basert på annet enn nasjonalitet. Det er viktig å ikke se på Afrika som et land, og det finnes et mangfold av språk, religion, kultur og klima på det afrikanske kontinent. I fotballen gis afrikanere likevel en status som fysisk overlegne, men uforutsigbare og taktisk naive (Lanfranchi & Taylor, 2001). Ifølge Giulianotti (2005) er dette en uheldig stereotypifisering, men han understreker også at det til en viss grad er gjeldende, og at en del av stereotypene er bekreftet ved forskning på for eksempel muskulatur.

Denne stereotypifiseringen medfører at afrikanske spillere blir brukt i posisjoner som forbindes med fysiske og tekniske ferdigheter, og hvor uforutsigbarheten kan være en styrke (Giulianotti, 2005). De brukes ikke i roller som forbindes med taktiske egenskaper og høy "fotballintelligens", og man ser en tendens til at afrikanske spillere spiller i offensive posisjoner som spiss og kant. Få afrikanske spillere brukes som keepere, midtstopperer eller playmakere i internasjonal toppfotball, til tross for at det statistisk sett burde vært langt flere basert på spillerantallet (Giulianotti, 2005; Massao & Fasting, 2010).

Van der Meij & Darby (2014) beskriver europeisk fotballs syn på afrikanske spillere som lite virkelighetsnært. Man gir et bilde av afrikanske barn som løper barfot i gatene og spiller fotball med det de måtte ha for hånden. Dette medfører at afrikanske fotballspillere oppfattes som maktesløse, og at redningen er en sjanse i europeisk fotball. Til tross for at de fleste spillerne i Afrika går gjennom akademier (Darby et al., 2007) gjør dette synet at europeere anser afrikansk fotball som en arena for å finne billig arbeidskraft, og den potensielle gevinsten for enkeltspillere gjør også overganger attraktivt fra et spillerståsted (Richardson et al., 2012).

2.1.2 Hva fører til sportsmigrasjon

Det er mer enn bare ferdigheter som avgjør overganger, og det er en rekke faktorer som vurderes både i kjøp og salg av spillere (Poli, 2010). I afrikansk fotball finnes det en rekke såkalte push-faktorer, altså faktorer som er av betydning for at spillerne ønsker å forlate hjemlandet (Elliott, 2014; Elliott, 2013). Afrikansk fotball har mindre ressurser enn hva

tilfellet er i store deler av europeisk fotball, og har dermed mindre muligheter for å legge forholdene til rette for utvikling (Bale & Maguire, 1994).

Dette medfører at afrikanske fotballspillere er villige til å ofre mye for å komme seg til Europa. Disse overgangene er ikke bare økonomisk motiverte, til tross for at økonomi er en av de viktigste push-faktorene (Elliott, 2014; Elliott, 2013). I mange afrikanske land er det å komme seg ut et statussymbol, og familien og landsbyens/bydelens ønske om at noen fra deres familie/lokalområde skal lykkes er også en avgjørende push-faktor (Agergaard & Botelho, 2011). I en del tilfeller er mulighetene for å kunne fokusere på fotballen, utdanningsmuligheter og stabilitet i for eksempel maktrelasjoner innen politikken en trekkfaktor til europeiske klubber, og kanskje spesielt i de rikeste nasjonene som for eksempel Norge (Darby et al., 2007)

I overgangsfasen har agenter fått økt innvirkning på muligheter både økonomisk og med tanke på destinasjon. Agenters sosiale krets og kontakt med klubber har stor betydning for hvor spillere får muligheten, og mer fremtredende agenter gir større muligheter for transkontinentale overganger (Richardson et al., 2012). Ifølge Richardson et al. (2012) bør spillere fokusere mer på hva agenten kan tilby av sosial støtte, samt hvilke klubber de har tilknytninger til, enn hva overgangene gir av økonomiske muligheter for å få mest mulig ut av karrieren.

2.1.3 Forskjeller i prestasjonskultur

Ifølge Gotvassli (2007) handler topp(idretts)prestasjoner mye om teft, intuisjon, tolkningsevne og mental innstilling. De beskrives av utøvere med bilder og følelser, og ikke med profesjonell terminologi. Hvilke referanser man har for hva som kan anses som gode prestasjoner er dog kulturelt betinget. Ifølge Markus (1991) har folk fra forskjellige kulturer en treffende ulik forståelse av selvet, andre og sammenhengen mellom selvet og andre. Dette kan påvirke følelser, tanker og motivasjon hos utøvere og slik ha innvirkning på prestasjon (Markus, 1991).

Worby (2009) har sett på afrikansk gatefotball og funnet en fotballstil de kaller *marabi*. Denne stilen er gjeldende i gatefotballen i Afrika og baserer seg på at alle individer har et ønske om å være stjernen. De etterstreber prestasjoner som fører til positive tilbakemeldinger og kommentarer, noe som kan gi den omtalte stjernestatusen. Her settes individuell ferdighet foran lagsprestasjon, og individuelle ferdigheter kan føre dem høyere opp i det sosiale hierarkiet, også utenfor banen. Prestasjonene blir med andre ord gyldige i en større kontekst.

Fotballarenaen anses som et sted å uttrykke seg og dermed blir individets prestasjoner viktige. *Marabi* handler om å utvise overlegenhet ovenfor motspillere og resultatet av handlingene er ikke like viktige som ydmykelsen ved handlingen (Worby, 2009). Norsk prestasjonskultur er på sin side mer fokusert på å bidra til det kollektive i form av relasjonelle ferdigheter og har fokus på viktigheten av lagets prestasjoner (Andersson, 2008).

I forskningslitteraturen benyttes flere typologier på sportsmigranter, og med bakgrunn i det faktum at afrikanske spillere skifter klubb oftere enn andre spillere kan man gå ut fra at de passer bedre til noen typologier enn andre. En av disse typologiene er den såkalte "ambitionist" som etterstreber å komme så langt i karrieren som mulig (Magee & Sugden, 2002; Agergaard & Botelho, 2011). Forskning har vist at de med ikke-europeiske bakgrunn viser mer ambisjoner enn hva europeiske gjør (Jonsson & Rudolphi, 2011), noe som kan relateres til hyppige klubbkifter for å komme så høyt som mulig. Man er ikke låst til en typologi og kan tilhøre flere på samme tid. For mange afrikanske spillere er det tilnærmet et krav om å tjene nok til å sende penger hjem (Darby et.al., 2007), noe som kan knytte dem til "mercenaries"-typologien som omhandler å tjene mest mulig penger på kort sikt. Hvilke typologier spillere kan kategoriseres under er avgjørende for hva deres fokus er, og kan ha betydning for utvikling og karrierevalg (Magee & Sugden, 2002; Agergaard & Botelho, 2012)

2.1.4 Prestasjonstilrettelegging

Tidligere forskning på feltet har vist at sosial støtte er en av de viktigste faktorene for en vellykket integrasjonsfase og gode prestasjoner i idretten (Weedon, 2011; Berry, 1997; Richardson et. al, 2012). Weedon (2011) har foretatt en studie på utenlandske talenter i Premier League-klubber, og har kommet frem til at sosial støtte er avgjørende for hvordan talentene føler seg, hvordan de presterer og i hvilken grad de føler de er i stand til å håndtere de utfordringene de blir satt ovenfor. Blant spillerne i studien opplevde flere av spillerne å bli fjernet fra sine normale omgivelser, hvor venner og familie kunne bidra med sosial støtte, noe de opplevde at påvirket livet både på og utenfor fotballen.

Richardson et al. (2012) har foretatt et lignende studie og har funnet at det å måtte forlate hjemmet i en alder hvor sosial støtte er avgjørende for å takle utfordringer kan ha stor innvirkning på prestasjon. Sosial støtte nevnes som en av de viktigste faktorene for prestasjon ved sportsmigrasjon, og ser ut til å være avgjørende for en utøvers utvikling. I alderen 15-19 år blir eksterne personer en vel så viktig del av den sosiale støtten som familien er, men familien er likefullt en viktig støtte. For sportsmigranter oppleves kontakt med tidligere miljø

og kultur, deriblant familie, som en viktig støtte og dette har innvirkning på prestasjoner, men kontakten med ansvarspersoner i klubben oppfattes som enda viktigere (Agergaard, 2014; Richardson et al., 2012).

Studier har likevel vist at sportsmigranter unngår å ta kontakt med sine trenere, grunnet usikkerhet og språklige vansker, noe som fører til redusert sosial støtte (Richardson et al., 2012). Elliott (2014) har funnet at presset fra omgivelsene har negativ innvirkning på prestasjon hos spillere, og at manglende sosial støtte øker dette presset. Fravær av sosial støtte har ikke bare negativ innvirkning på spillerens sosiale liv utenfor fotballbanen, men påvirker også prestasjonene på banen (Elliott, 2014). Sosial støtte fra noen i klubben er avgjørende for trivselen og klubben bør etterstrebe å skape en bro til hjemlig kultur og miljø, samtidig som man inkluderer migranten i det nye miljøet (Richardson et al., 2012).

Bourke (2003) er av den oppfatning at det er viktig å vurdere mer enn fysikk og ferdigheter hos spillere man skal kjøpe, spesielt i tilfeller hvor det er store kulturelle forskjeller. Hun understreker viktigheten av å vurdere de sosiale rammene hos utøveren, i form av eksempelvis sosial støtte fra familie, sosioøkonomisk bakgrunn og utdanning, i tillegg til de psykologiske og fotballspesifikke kvalitetene en spiller innehar (Bourke, 2003). Ifølge Arnaut (2006) handler fotballen om mer enn bare det som foregår på banen, og dersom spillere opplever et sterkt samhold også utenfor banen har dette positiv innvirkning på prestasjon.

For at en spiller skal prestere optimalt er man avhengig av at spilleren opplever å være i en såkalt psykologisk vel-tilstand (Berry, 1997; Weinberg & Gould, 2011). Dette fører til økt selvtillit, mer positive interaksjoner med omgivelsene og øker følelsen av kompetanse og kontroll hos utøveren (Weinberg & Gould, 2011). Hvorvidt utøveren er i denne vel-tilstanden er sterkt påvirket av sosial støtte, og negative interaksjoner har negativ effekt på utøvers opplevelse av egen psykologisk vel-tilstand (Berry, 1997).

2.1.5 Akkulturasjonsutfordringer

Mange sportsmigranter opplever et såkalt kultursjokk, noe som er spesielt gjeldende ved interkontinentale overganger. Ifølge Weedon (2011) oppleves et slikt kultursjokk når et individ får en opplevelse av å miste sin tidligere kultur. Dette medfører at de føler seg forvirret, avslått, begynner å tvile på seg selv og får mindre selvtillit. Berry (1997) har valgt å kalle dette kultursjokket akkulturativt stress. Hun argumenterer med at det ikke er kulturen som er problemet, og at interkulturelle utfordringer bør anses som en opplevelse av stress og ikke en sjokktilstand. Dette akkulturate stresset kan bli så stort at det hindrer personlig

utvikling og medfører depresjon (Berry, 1997). Overgangene gjennomføres ofte over et kort tidsrom, noe som gir spillerne lite tid til mental forberedelse på det som venter dem. De vet ofte lite om sitt nye land og flytter alene, noe som kan øke det akkulturerende stresset (Elliott, 2014).

Weedon (2011) poengterer viktigheten av sosial støtte ved akkulturerende stress. I en akkultureringsfase oppstår det mange utfordringer for den migrerende, og disse kan ha stor betydning for prestasjon. Den overnevnte utfordringen knyttet til institusjonell rasisme kan fungere som en slik stressfaktor, og føre til økt press på migranten (Massao & Fasting, 2010). En av de største akkulturerende stressfaktorene er språk, og den manglende evnen til å kunne kommunisere effektivt er en frustrerende situasjon for mange sportsmigranter (Weedon, 2011).

Det er avgjørende for utøveren både på og utenfor banen, og det er påvist en direkte sammenheng mellom språkkunnskaper og fremgang, prestasjoner og sosial integrering (Weedon, 2011). Elliott (2014) deler oppfatningen om at språk er noe av det mest avgjørende for en vellykket integrering, og at det avgjørende å forstå fotballspråket og kulturen i en klubb. I Richardson et al. (2012) studie var en av informantene en svensk fotballspiller, og til tross for at han mestret engelsk ganske godt opplevde han språket som en barriere for sin utvikling, en barriere som antagelig er langt større for afrikanske spillere i norsk toppfotball. Studien viste også at disse språklige utfordringene fører til at spillerne ikke søker kontakt med trenere og støtteapparat i samme grad som de ville gjort dersom de følte at de mestret språket tilstrekkelig (Richardson, et al., 2012).

Ifølge Weedon (2014) er man avhengig av språk for å kunne prestere, og han nevner muligheten til å kommunisere som den viktigste faktoren for å fungere i et lag. Weedon (2014) anser språkutdanning som en av de viktigste tiltakene i en integreringsfase, og han mener at klubbene bør ta ansvar for å bedre språkferdighetene hos sine spillere. En del afrikanske land er til en viss grad engelskspråklige, og ifølge Agergaard (2014) er språk viktig for fotballspilleres migrasjonsveier da klubbene leter etter spillere med tilstrekkelige språkferdigheter. Dersom spilleren snakker engelsk kan dette minske integreringsproblemer i startfasen, da språk ofte oppleves som en av de største utfordringene ved en overgang (Elliott, 2014).

Weedon (2011) nevner ensomhet, isolasjon og hjemlengsel som andre akkulturerende stressfaktorer. Adskillelse fra miljøet hvor man har sin sosiale tilhørighet oppleves som

vanskelig, og det tærer på migrantens sosiale forhold, noe som har en påvist negativ innvirkning på prestasjon (Elliott, 2014). Weedon (2011) hevder at mange sportsmigranter sliter med en mangel på venner og et sosialt liv, en angst for å snakke og det de opplever som fremmedgjøring. For å unngå slike problemer anbefaler Weedon (2011) å benytte en såkalt hybridifisering hvor man forsøker å syntesere tidligere og ny kultur for å skape en global arena. Denne globaliseringen skjer ved at migranten tilpasser seg til den nye kulturen, samtidig som han/hun tilpasser den nye kulturen til seg ved å involvere seg i det som oppleves som meningsfylt. Dette kan gjøre akkulturasjonsfasen enklere og anses som en integrerende prosess.

Det er mye man skal lære ved migrasjon, og ofte opplever spillerne å stå alene i en fase hvor de må tilpasse seg sosialt, kulturelt, fysisk og psykisk i tillegg til at de må tilpasse seg endringer i spille- og lederstil i fotballen. Dette kan i mange tilfeller oppleves som store utfordringer for spillerne. Boforhold og sosial omgang i tilknytning til hjemmet kan også skille seg stort fra hjemlandet, noe som kan virke belastende på utøvere (Richardson et al., 2012).

Berry (1997) skiller mellom to former for akkulturasjon, den sosiokulturelle og den psykologiske. Førstnevnte handler om det dagligdagse livet, hvor man må tilpasse seg ting som annerledes kosthold, nytt språk, andre boforhold etc. Den psykologiske akkulturasjonen omhandler det å lære seg en ny kultur, og det å lære nye normer for oppførsel og væremåte. I hvilken grad man er adaptiv på dette området er avgjørende for et individs tilfredshet og hvilken tilknytning de får til den nye konteksten. På den andre siden kan maladaptiv adferd føre til mindre personlig utvikling og depresjon, noe som igjen kan være hemmende for ens sosiale liv (Berry, 1997). For mange immigranter kan kulturelle normer være en utfordring, noe som kan vanskeliggjøre forholdene til andre i og rundt seg. For å kunne prestere på best mulig nivå er det viktig at utøveren forstår utfordringene som venter og er forberedt på at det vil være en omfattende prosess (Bourke, 2003).

I henhold til Berry (1997) vil den sosiokulturelle adaptasjonen ha en lineær bedring over tid og graden av suksess kan predikeres av spillernes kulturelle kunnskap før migrasjon, grad av tidligere kontakt med andre kulturer og holdninger i den prestasjonsgruppen utøveren skal bli en del av. De psykologiske problemene ved migrasjon øker ofte etter en kort periode, før de avtar. Dette medfører at man må ha oppfølging av spillere over tid, til tross for at startfasen ser ut til å fungere godt. De psykologiske problemene migranter opplever etter migrasjon

predikeres av attributter ved individet, graden av livsendringer som en følge av kulturforskjeller og graden av sosial støtte utøveren opplever fra familie og relevante andre (Berry, 1997). Ifølge Elliott (2014) tar det i de fleste tilfeller litt tid før spillerne blir klare over utfordringene som oppstår ved migrasjon til et nytt land og for å gjøre denne overgangsfasen så enkel som mulig stilles det store krav til klubbens oppfølging.

Botelho & Agergaard (2011) er av den oppfatning at man må tilrettelegge de sosiokulturelle utfordringene i størst mulig grad. For mange av sportsmigrantene er ordninger som husleie og skatt ukjente, og kan føre til unødvendig stress dersom klubbene ikke bidrar til å løse slike problemer. Elliott (2014) nevner språk som en av de viktigste grunnene til at sportsmigranter sliter med å tilpasse seg slike dagligdagse krav, og dette er noe klubbene kan ta ansvar for med tanke på å tilrettelegge hverdagen i størst mulig grad.

Økonomisk styring er for mange afrikanske fotballspillere en nødvendighet (Van der Meij & Darby, 2014). Dette skyldes som nevnt ovenfor at ordninger som husleie og skatt er ukjente (Botelho & Agergaard, 2011), samt at afrikanske spillere er opptatt av å sende penger hjem til familien (Van der Meij & Darby, 2014).

Klubbene bør også tilrettelegge for kommunikasjon med familie og venner, for eksempel gjennom teknologiske løsninger, slik at en kan holde på den sosiale tilhørigheten til hjemlandet (Botelho & Agergaard, 2011). Tidligere har sportsmigranter brukt mye penger på denne formen for kommunikasjon, men grunnet teknologiske fremskritt som for eksempel Skype har dette blitt både billigere og mer tilgjengelig for spillerne (Elliott, 2014).

Ifølge Maguire & Pearton (2010) er disse utfordringene større for afrikanere enn nordmenn, da vi migrerer til kulturer som ligner mer på vår egen, samt at nordmenn har bedre språklige forutsetninger enn hva som er normalt for afrikanske spillere. Dette fører til at det kan være vanskelig for spillere og støtteapparat i norske klubber å forstå afrikaneres utfordringer. For å gjøre overgangen enklere anbefaler Berry (1997) å sette migrantene i kontakt med andre lignende minoriteter, og det å ha en sosial tilhørighet utenfor fotballen kan medføre mindre stress.

2.1.6 Utdanning

Botelho & Agergaard (2011) nevner også utdanning som en stressfaktor for afrikanske sportsmigranter. Svært få afrikanske fotballspillere har noen formell utdanning, noe som fører til økt press for å lykkes på fotballbanen, og økt stress ved skader eller andre faktorer som rammer muligheten for å spille (Van der Meij & Darby, 2014; Botelho & Agergaard,

2011). Mangelen på utdanning, samt språklige kunnskaper, minsker også mulighetene for arbeid i f.eks. Norge etter endt karriere og medfører dermed økt press for å ha en suksessfull idrettskarriere (Botelho & Agergaard, 2011). Denne risikoavveiningen fungerer som en pressfaktor, og sportsmigrantenes kjennskap til andres historier kan påvirke prestasjon (Van der Meij & Darby, 2014).

Weedon (2014) argumenterer for utdanning som et integrerende tiltak, da dette gir en sosial arena utenfor fotballen, gir andre mestringsmuligheter og stimulerer til språklig utvikling. I sitt studie har han funnet at utdanning tillegges lite fokus i toppfotballen, og det hevdes at en del klubber og trenere er motstandere av utdanning da dette tar fokuset vekk fra idretten (Weedon, 2014; Bourke, 2003). Kelly (2014) har funnet sterk motstand mot utdanning i britisk fotball, men poengterer at det i andre land er en annen holdning til utdanning, uten at feltet er tilstrekkelig utforsket. Bakgrunnen for motstanden er at det fjerner fokuset på utvikling innen idretten og viser en defensiv innstilling til det å skulle lykkes som toppspiller. Det manglende fokuset på utdanning kombinert med usikkerheten rundt for eksempel skader kan være en stressfaktor for spillere, og da i særdeleshet de fra økonomisk ressursvake områder (Van der Meij & Darby, 2014).

Weedon (2014) mener språkutdanning er av avgjørende grad for integrasjonsmulighetene og påpeker også de positive effektene annen utdanning kan ha for samfunnsintegreringen av sportsmigranter. Bourke (2003) har funnet at fotballspillere nedprioriterer utdanning, noe som står i motsetning til hva som gjøres på akademier med suksess (Darby et al., 2007). Effekten av utdanning kan være økt kunnskap om språk og kultur, samt at det bidrar til økt sosiale støtte og slik kan senke stress (Berry, 1997)

På de afrikanske fotballakademiene foregår det ifølge Darby et al. (2007) en deafrikanisering, hvor spillerne tilpasses en europeisk stil. Formålet med mange av de afrikanske akademiene er å få spillere til Europa, og tilpasningen foregår både med hensyn til spillestil og språk, samt kultur til en viss grad (Darby, 2001; Darby et al., 2007).

På mange afrikanske akademier står utdanning i fokus ved siden av fotballen, og spesielt utviklingen av språkkunnskaper da dette kan være en viktig del av det å gjennomføre en overgang til Europa (Darby, 2001; Darby, 2011; Darby et al., 2007). Dette er ikke tilfelle på de improviserte akademiene, hvor kompetansen ikke er tilstede (Darby et al., 2007). Ifølge Darby (2011) og Darby et al. (2007) er akademiene en viktig del av utdanningen for

afrikanske spillere, spesielt på det språklige, noe som også kan utvikles gjennom sosialisering med lagkamerater og trenere ved akademiene (Agergaard & Botelho, 2011).

2.1.7 Forskjeller i klubbkultur

En sportsmigrants tilpasningsevne preges av den kulturelle avstanden mellom ny gruppe og tidligere kultur, samt karakterstikker hos akkulturasjonsgruppen og migranten (Weedon, 2011). Richardson et al. (2012) mener at de store forskjellen i klubbkulturer gjør prosessen ekstra vanskelig. Selv om tidligere erfaringer med migrasjon fører til at man har bedre forutsetninger for suksess ved neste migrasjon (Berry, 1997; Richardson et al., 2012) fører de store forskjellene fra klubb til klubb til en vanskeligere akkulturasjonsfase for utøverne (Richardson et al., 2012). Denne fasen oppleves som vanskeligere for unge utøvere, da mange unge også forsøker å finne sin egen identitet på andre arenaer (Berry, 1997).

I klubbene foregår det noe Hognestad (2009) kaller "kampen mot lokale talenter". Som nevnt i innledningen er det lettere og billigere å hente en afrikansk spiller på høyt nivå enn et lokalt talent (Agergaard & Botelho, 2011). Hognestad (2009) poengterer at de afrikanske spillerne stilles opp mot lokale spillere, og at det kreves at de presterer bedre enn hva som kreves av en norsk spiller for at tilskuere skal anerkjenne den afrikanske spilleren. Weedon (2011) mener dette er prestasjonshekkende gjennom at det fører til økt press på sportsmigranter, samt en følelse av at de er mindre velkomne.

Kampen mot den etablerte kulturen i et lag er en annen utfordring som kan hindre integrering. I et lag har man allerede en inngruppe med etablerte normer og sosiale klikker som fører til at det er vanskelig for nye utøvere å etablere seg i gruppen (Weedon, 2011). Ifølge Markus (1991) behandles en ut-gruppe annerledes enn de som allerede finnes i inn-gruppen, og oppmerksomhet ovenfor andre er selektiv. Dette fører til at de som ikke anses som relevante andre ikke vil bli forsøkt integrert i samme grad, og dermed vil ha en vanskeligere vei for å bli en del av den kollektive identiteten (Eriksen, 2010). Mange sportsmigranter opplever det å bli oppfattet som en utenforstående som en stor utfordring (Back et al., 2001), og deres tilpasningsevne preges av den akkulturasjonsgruppen man skal bli en del av, og hvorvidt denne ønsker å tilpasse seg eller ikke (Weedon, 2011).

Sosiale klikker er en gruppekonstellasjon innad i en prestasjonsgruppe, som bevisst eller ubevisst utelater andre fra sin sosiale omgang. Dette kan skape konflikter og oppleves som eksklusjon blant de som ikke er en del av den sosiale klikken (Weinberg & Gould, 2011; Weedon, 2011). Blant afrikanske spillere i europeisk fotball er det mange som opplever at de

blir utelatt av deler av laget, og det er også normalt at det oppstår sosiale klikker blant spillere med lignende kulturell bakgrunn (Weedon, 2011).

Seippel (2002) har funnet at samholdet både som lag og på individuelt plan er sterkere i toppidrett enn i breddeidrett, og at man finner et sterkere samhold i lagidretter enn individuelle idretter. Kollektivet anses som viktigere, og fotball er en av de idrettene hvor det sosiale samholdet utenfor idretten er sterkest (Seippel, 2002). Ifølge Agergaard & Sørensen (2009) kan idrett bedre sosial inkludering og øke tilhørighetsfølelsen.

Prestasjoner på fotballbanen kan brukes for å bli en del av et lag på lik linje med majoriteteten gjennom at man viser en kapasitet som er av verdi for laget. Den sosiale integreringen i idretten omhandler utviklingen av sosiale relasjoner mellom majoriteten og minoriteten, eksempelvis inn- og utgruppe, og har stor betydning for utøveres velfølelse. For en vellykket sosial integrering er det viktig at spilleren er kulturelt integrert i sporten og har en forståelse av verdier og normer i idretten som stemmer overens med inngruppens, da dette skaper en gjensidig aksept og respekt (Agergaard & Sørensen, 2009).

2.1.8 Individualistisk og kollektivistisk kultur

Ifølge Hofstede & Hofstede (2006) er vestlige samfunn, og derunder også det norske samfunnet, individualistiske og man setter egeninteresser foran fellesskapet. Afrika kan ikke anses som et land (Maguire & Pearton, 2010), men Hofstede & Hofstede (2006) poengterer at det er stor kulturell likhet mellom mange afrikanske land. Mange av disse kulturene bærer preg av kollektivism og at fellesskapet settes foran egeninteresser (Hofstede & Hofstede, 2006), men for afrikanske fotballspillere er det ofte et problem at de er for individualistiske i spillestilen, noe som står som en motsetning til den generelle kulturen (Agergaard & Sørensen, 2009).

I individualistiske samfunn har man et høyere fokus på selvrealisering enn hva som er tilfelle for kollektivistiske samfunn (Hofstede & Hofstede, 2006), men ifølge Botelho & Agergaard (2011) er selvrealisering en viktig motivasjonsfaktor for sportsmigranter og på dette området kan afrikanske spillere likestilles med f.eks. norske.

En utfordring for afrikanske fotballspillere er at de blir sett på som representanter for et kollektiv, og ikke vurderes som individer, hvilket medfører at de tillegges egenskaper fra en kultur som ikke nødvendigvis reflekterer individet. Dette kan skape problemer ved at spilleren ikke oppfatter at han blir tatt på alvor eller ses for den han er (Flikke, 2003).

Ifølge Weedon (2011) preges sportsmigranternes tilpasningsevne av ny og gammel kultur, og forskjellen på disse kulturene, samt karakteristikker ved individene. De kulturelle forskjellene på opphavlandet og settlerlandet, og settlerlandets holdninger til migranten, har stor betydning for integreringen (Berry, 1997). Skilnaden mellom kollektivistisk og individualistisk kultur kan derfor være av betydning for integreringen. Ifølge Markus (1991) er vestlige opptatt av selvstendighet og styres av egne attributter, mens afrikanske regnes som avhengige. De er ifølge Markus (1991) opptatt av å passe inn hos relevante andre, og den afrikanske kulturen tilsier at alle er avhengige av sine omgivelser.

2.2 Teori om motivasjon og prestasjon

I dette kapitlet vil jeg presentere teorier jeg anser som relevante for å forstå min problemstilling, og for å kunne diskutere mitt datamateriale. Jeg har valgt å benytte meg av to sosialpsykologiske teorier som tar for seg hva som motiverer mennesker for handling. Graden av, og formen for, motivasjon har innvirkning på en utøvers prestasjoner (Weinberg & Gould, 2011) og teoriene kan dermed anvendes for å forstå sportsmigranternes muligheter til å prestere.

2.2.1 Self Determination Theory

Self Determination Theory er en sosialpsykologisk teori utarbeidet av Deci og Ryan. Teorien, som på norsk kalles selvbestemmelsesteori, sier at mennesker har tre grunnleggende behov som må dekkes for at en skal motiveres til handling (Standage & Ryan, 2012). Med teoriens navn som utgangspunkt er autonomi, det vil si graden av selvbestemmelse, en sentral del av selvbestemmelsesteori. Et menneskes mulighet til å kunne ta avgjørelser vedrørende egne aktiviteter er avgjørende for hvor motivert man er for å utføre en handling i den gitte aktiviteten. Teorien fremhever dessuten at mennesker er avhengige av å oppleve at de har kompetanse innen aktivitetsrammene for å være motiverte. Et annet behov som må dekkes er tilhørighet til en gruppe eller til en aktivitet. Dersom et individ ikke føler noen form for tilhørighet til aktiviteten, eller gruppen aktiviteten foregår i, vil dette svekke motivasjonen for handling (Vealey, 2005; Standage & Vallerand, 2007; Standage & Ryan, 2012).

Ifølge Deci & Ryan (1991, i Standage & Ryan, 2012) vil graden av oppfyllelse innen disse behovene være styrende for en utøvers motivasjon. De har utarbeidet en skala som strekker seg fra amotivasjon, via ytre motivasjon og til indre motivasjon. Denne skalaen sier noe om hvilken form for motivasjon en utøver har for aktiviteten. Basert på graden av motivasjon kan man med henhold til selvbestemmelsesteorien predikere prestasjon innen idrett (Standage & Ryan, 2012)

Dersom en utøver er amotivert vil dette medføre liten eller ingen vilje til å gjennomføre handlinger, noe som vil føre til svake prestasjoner. Ytre motivasjon tilsier at utøveren er motivert av ytre faktorer, og graden av ytre motivasjon skiller på hvor ekstern motivasjonen er, og om den er kontrollert eller autonom (Vealey, 2005; Standage & Ryan, 2012).

Den mest kontrollerte formen for ytre motivasjon er handling for å få ytre belønning, unngå straff eller å imøtekomme eksterne krav. Videre er også det å unngå skam, samt det å føle seg bedre, kontrollerte former for ytre motivasjon. De autonome formene for ytre motivasjon inntreffer dersom aktiviteten er noe utøveren setter personlig pris på og opplever som viktig.

Dersom aktiviteten oppleves som en del av ens identitet og er styrende/avgjørende for andre deler av selvet er dette en form for autonom motivasjon som er nærmere indre motivasjon enn den overnevnte formen (Standage & Ryan, 2012)

Indre motivasjon er en autonom motivasjonsform som inntreffer når utøveren bedriver en aktivitet med bakgrunn i sterk egeninteresse og har en iboende tilfredsstillende ved å drive med aktiviteten, uavhengig av ytre faktorer (Standage & Ryan, 2012; Standage & Vallerand, 2007)

Skillet mellom indre og ytre motivasjon er noe mer flytende enn skillet mellom ytre motivasjon og amotivasjon. En utøver vil bevege seg mellom indre og ytre motivasjon, men jo mer indre motivasjon utøveren har for å bedrive aktiviteten, jo mer utholdende vil han/hun være for å prestere best mulig. Ytre faktorer kan også påvirke motivasjonen i ønsket retning, men det er mindre kontrollerbart og stabilt enn om utøveren er indre motivert (Standage & Vallerand, 2007; Standage & Ryan, 2012)

For at en utøver skal være indre motivert i så stor grad som mulig må man legge til rette for å dekke de tre overnevnte behovene. Motivasjon er kompleks og de eksterne faktorene en kan legge til rette er ikke de mest avgjørende, men det å gi utøveren et autonomistøttende klima har vist seg å ha positiv korrelasjon med indre motivasjon (Standage & Ryan, 2012). Man bør gi utøveren meningsfulle valgmuligheter, som for eksempel bosted og muligheten for å bo med andre, vise empati og gi konstruktiv feedback for å stimulere til høyest mulig grad av motivasjon (Standage & Ryan, 2012). Ifølge Standage & Vallerand (2007) har også målsetting en positiv effekt på indre motivasjon og er noe støtteapparatet bør bistå utøverne med. Dersom man skal ha utøvere med best mulig forutsetninger for å prestere er det viktig å tilfredsstille de tre grunnleggende behovene mennesker har for motivasjon. Dette medfører å la utøverne delta i avgjørelsesprosesser, gi dem positive opplevelser som bidrar til økt følelse av kompetanse og skape en tilhørighet til gruppen og aktiviteten (Vealey, 2005).

2.2.2 Self Efficacy

Self-efficacy Theory, eller teorien om mestringstro, er en teori som studerer effekten av mestringstro på prestasjoner, oppgaveutholdenhet og oppførsel. Self-efficacy defineres som troen en har på sin kapasitet til å planlegge og utføre handlinger for å oppnå sine mål (Bandura, 1997 i Gilson & Feltz, 2012). Mestringstro tar utgangspunkt i en persons bedømmelse av sin egen evne til å prestere godt ved en gitt oppgave. Dersom utøveren opplever å ha stor tro på sin egen mestringsevne har dette positiv innvirkning på tanker og

følelser, og det har en relasjon til positive motivasjonsmønstre og prestasjoner. Lav mestringstro har derimot negativ innvirkning på motivasjon og prestasjon hos utøveren (Gilson & Feltz, 2012).

I henhold til Weinberg & Gould (2011) har man seks ulike kilder til mestringstro og disse påvirker mestringstroen i ulik grad. Den viktigste kilden til mestringstro er tidligere prestasjoner man selv har utført. Dersom man har mestret en oppgave, eller en lignende oppgave, på et tidligere tidspunkt fører dette til økt tro på at man kan mestre den på ny, og motsatt dersom man ikke har det. Videre er det å ha sett andre utføre oppgaven, såkalte vikarierende erfaringer, en viktig kilde til mestringstro, forutsatt at man er på et sammenlignbart nivå med den som gjennomfører oppgaven.

De øvrige kildene til mestringstro er verbal overtalelse, visualisering, fysiologisk tilstand og følelsesmessig tilstand. Verbal overtalelse gir økt mestringstro dersom den kommer fra relevante andre og oppleves som meningsfull. Visualisering bidrar til økt mestringstro ved at man er kapabel til å se for seg at man lykkes med en ønsket handling, og påvirkes også av tidligere erfaringer og vikarierende erfaringer. De to tilstandskildene påvirker mestringstroen ut fra hvordan man opplever sin egen kropp og sitt eget sinn, på det tidspunktet hvor oppgaven skal gjennomføres og over tid dersom prestasjonene skal oppnås på lengre sikt (Weinberg & Gould, 2011).

Graden av mestringstro påvirker en utøvers tankemønstre, handlingsvalg, attribusjoner, angst og adferd. Ved økt mestringstro vil man få mer positive tankemønstre, ha mer overskudd til å ta gode handlingsvalg, oppleve mindre angst og ha en mer ønskelig adferd, mens en minsket mestringstro vil ha samme effekt, men i negativ retning (Gilson & Feltz, 2012).

Mestringstro er avgjørende for hvilke aktiviteter man deltar i, hvor stor innsats man legger i aktiviteten og i hvor stor grad man fortsetter med aktiviteten når man ikke lykkes. Det er også direkte knyttet til prestasjon og læring, men mestringstro alene kan ikke gi suksess, det kreves også at man har de evnene som skal til for å oppnå suksess. Mestringstroen er handlingsspesifikk, men kan overføres til andre situasjoner og dermed påvirke prestasjoner også på andre områder (Gilson & Feltz, 2012).

Mestringstro er ifølge Gilson & Feltz (2012) sterkere i individualistiske samfunn enn hva tilfellet er i kollektivistiske samfunn. Den er like betydningsfull for prestasjon og motivasjon i

kollektivistiske samfunn, men på generell basis oppleves mestringstroen som lavere i kollektivistiske samfunn enn hva den gjør i individualistiske samfunn (Gilson & Feltz, 2012).

I tillegg til self-efficacy har man også to andre former for mestringstro, såkalt kollektiv og coaching efficacy. Kollektiv mestringstro tar for seg en utøvers eller gruppes tro på gruppens evne til å løse gitte oppgaver. Denne formen for mestringstro påvirker laginnsatsen, i hvilken grad laget holder sammen i motgang og i hvilken grad man evner å fokusere på de oppgavene man skal fokusere på (Gilson & Feltz, 2012).

Coaching efficacy er trenerens form for self-efficacy og defineres som den troen trenere har på at de kan påvirke læring og prestasjoner hos sine utøvere (Feltz, Chase, Mortiz, & Sullivan, 1999). Prestasjon i denne sammenhengen menes også å inkludere psykologiske ferdigheter, holdningsmessige ferdigheter og samarbeidsferdighetene hos utøverne (Feltz et al., 1999). Coaching efficacy har innvirkning på trenerens adferd i form av at det påvirker type feedback, strategi og trenerstil/væremåte. Høy coaching efficacy er knyttet til mer positiv adferd, noe som korrelerer med mer tilfredse utøvere. Studier har også vist at coaching efficacy har innvirkning på utøvernes prestasjon og motivasjon (Gilson & Feltz, 2012; Short & Short, 2004, Feltz et al., 1999).

3.0 Metode

I dette kapitlet vil jeg kort redegjøre for noen vitenskapsteoretiske forutsetninger som karakteriserer kvalitative studier. Deretter vil jeg presentere hvilken metode jeg har valgt og hvorfor denne metoden egner seg for denne studien. Videre vil jeg beskrive hvilke inklusjonskriterier som lå til grunn for utvalget, hvilke rammer som lå til grunn for intervjuet og rekrutteringen, samt hvordan jeg har gått frem for å utarbeide en intervjuguide. Avslutningsvis vil jeg reflektere over datamaterialets kvalitet og de etiske overveielser jeg gjorde under arbeidet med prosjektet.

3.1 Vitenskapsteori

Kvalitative studier karakteriseres ofte av en bestemt vitenskapsteoretisk bakgrunn. Den ontologiske forutsetningen for kvalitative metoder er at det ikke finnes en enkelt å måte å se verden på, men at det finnes mange realiteter (Markula & Silk, 2011). Man ser på virkeligheten som noe komplekst under stadig forandring som konstrueres av de enkelte som er involvert i studien (Nilssen, 2012).

Epistemologisk sett kan denne kunnskapen kun innhentes gjennom en subjektiv tilnærming, og i kvalitative studier er man av den oppfatning at det er umulig å holde seg objektiv i en studie (Markula & Silk, 2011), noe som forsterkes av Nilssen: "Det ontologiske og epistemologiske ståstedet til kvalitative forskere, er dermed at virkeligheten og kunnskapen er det som blir (re)konstruert i møtet mellom forsker og dem som deltar i studien" (2012, s. 25).

Som forsker må man være bevisst sin subjektive oppfatning og klargjøre sine forutsetninger for å forske på området, da forskning aldri er objektiv eller fri for verdier (Nilssen, 2012). Dette skal også fremkomme gjennom at man har en personlig fremstilling av forskningen, og at man gir informantene stemmer gjennom sitater og ord de bruker (Nilssen, 2012). Ut fra dette skal man innhente informasjon om realiteten gjennom en utvalgt metodisk fremgangsmåte (Markula & Silk, 2011) og jeg vil videre redegjøre for mitt valg.

3.2 Valg av metode

Når jeg har valgt metode er dette valget tatt med bakgrunn i mitt problemområde og min problemstilling, slik Markula og Silk (2011) anbefaler. For å svare best mulig på problemstillingen har jeg valgt en kvalitativ fremgangsmåte. Jeg anser det for å være den best egnede metoden da kvalitativ metode er godt egnet for å svare på et komplekst problemområde og når man er ute etter å forstå bakenforliggende årsaker (Markula & Silk, 2011). Gjennom kvalitative studier kommer man i direkte kontakt med fenomenet, og

informasjonen er således subjektiv og reell. Man kan undersøke virkeligheten på en mer inngående måte enn ved kvantitative studier, og man får mulighet til å høre den enkeltes erfaringer og tanker (Markula & Silk, 2011), noe jeg finner verdifullt når jeg skal gjennomføre et studie på hvordan integrering og integreringstiltak gjennomføres i norsk toppfotball.

Jeg ønsker å få tilgang til klubbens erfaringer og refleksjoner og har derfor valgt intervju som fremgangsmåte. Markula og Silk (2011) påpeker at informantens erfaringer og opplevelser kommer godt frem når de får være med på å bestemme hva som skal diskuteres i et intervju. Det er viktig at informanten får oppleve frihet til å komme med egne meninger. Det betyr at det å benytte intervju gir mulighet til å komme dypere inn på et tema (Markula og Silk, 2011). Ifølge Atkinson og Silverman (i Markula og Silk, 2011) er det den eneste måten å finne noe interessant, sant og nøyaktig om virkeligheten i dagens samfunn. Med bakgrunn i dette har jeg valgt å benytte meg av kvalitative intervju.

Richardson et al. (2012) argumenterer med epistemologiske og praktiske årsaker for å velge intervju som metode for undersøkelser av profesjonelle fotballspillere, men også fotballfeltet i sin helhet, da dette er et relativt begrenset og lukket felt. De viser også til tidligere studier på sportsmigrasjonen innen toppfotballen, hvor intervju har blitt benyttet og vurdert som en fruktbar fremgangsmåte.

3.3 Strategisk utvelging

Som tidligere nevnt har jeg valgt å benytte intervju for innhenting av informasjon. I følge Markula og Silk (2011) bør man, for å få et best mulig datamateriale, sette noen kriterier for hvilke informanter som skal inkluderes i utvalget for å kunne svare best mulig på problemstillingen. Følgende kriterier ble satt til grunn for utvelgingen av informanter:

- Skal ha jobbet i toppfotballen
- Skal ha vært ansatt i en toppfotballklubb i løpet av de siste 5 årene
- Skal ha jobbet innen sportslig avdeling
- Skal ha erfaring med integrering av afrikanske spillere over tid
- Skal ha hatt spesifikt ansvar for integreringsarbeidet i klubben
- Skal ha jobbet innen herrefotballen i løpet av de siste 5 årene

Bakgrunnen for at disse kriteriene er satt for informantutvalget er at jeg er av den oppfatning at disse kriteriene gir et godt grunnlag for å bedømme deres kunnskap om feltet. En person som har jobbet innen toppfotballen kan si noe om hvordan integreringen foregår på toppnivå. Bakgrunnen for at informantene skal ha vært ansatt nylig, er at de vil ha bedre forutsetninger for å kunne si noe om hvordan integreringsarbeidet foregår i dag, og hvordan utviklingen har vært, enn hva tilfellet ville vært dersom informanten ikke hadde jobbet i toppfotballen i nyere tid. Ifølge Gammelsæter & Jakobsen (2006) har antallet utenlandske, derunder afrikanske, spillere i norsk toppfotball økt betraktelig siden tidlig 2000-tall og det er derfor mer relevant med noen som har erfaring fra de siste årene.

Årsaken til at jeg ønsker noen som har jobbet innen sportslig avdeling er at problemområdet innebefatter prestasjonsutvikling, og jeg anser ansatte innen sportslig avdeling som godt egnet til å kunne vurdere integreringen og prestasjonsutviklingen fra et sportslig ståsted.

Informantene skal ha erfaring med integrering av afrikanske spillere over tid da dette er avgjørende for deres kunnskap om feltet, og hvilke erfaringer deres uttalelser beror på. Jeg ønsker også informanter som har hatt et spesifikt ansvar for integreringsarbeidet i klubben da disse har forutsetninger for å uttale seg om hvordan egen klubb har gjennomført integreringsprosessen, og slik kan belyse problemområdet på best mulig måte. Med bakgrunn i det begrensede antallet afrikanere i norsk kvinnefotball (Agergaard, 2014; se kapittel 1.2) ønsker jeg også informanter som har erfaring fra herrefotballen, da de har bedre forutsetninger for å kunne si noe om integrering av afrikanske spillere.

Grunnet et relativt smalt potensielt utvalg har jeg valgt å ta direkte kontakt med klubbene i norsk toppfotball for å undersøke mulighetene for å gjennomføre intervjuer. Hvorvidt klubbene prioriterer tid til å bidra til forskningsprosjekter var derfor avgjørende for hvilke informanter jeg hadde til disposisjon. I kontakten med klubbene og deres aktuelle representanter har jeg også spurt etter eventuelle anbefalinger for andre aktuelle informanter. Med bakgrunn i dette endte jeg opp med et utvalg på fem informanter, og da informanter jeg ikke kjente personlig fra tidligere. Ifølge Johannessen, Tufte & Christoffersen (2010) vil relasjonen mellom informant og intervjuer være viktig for hvilke svar man får, og jeg ønsket derfor å gjennomføre intervju hvor informantene var minst mulig preget av personlige relasjoner fra tidligere.

Én av informantene har jeg noe kjennskap til tidligere, og vi har tidligere snakket om problemområdet, men vår relasjon er ikke av en slik art at jeg opplevde at det ville farge

intervjuet i for stor grad. Gjennom kontakten med klubbene og de anbefalingene jeg fikk gjorde jeg med bakgrunn i den strategiske utvelgingen avtaler med fem nåværende og tidligere ansatte i toppfotballklubber. Informantene har alle erfaring med integreringsarbeid i egen klubb, og har jobbet eller jobber i sportslig avdeling, som sportsdirektører eller som spillerkoordinatorer.

3.4 Kjennetegn ved utvalget

Med bakgrunn i det strategiske utvalget (se pkt. 3.3) og responsen fra klubber i norsk toppfotball har jeg endt opp med følgende utvalg. Informantene er tildelt pseudonymer med hensyn til anonymisering. Grunnet anonymiseringen er det heller ikke oppgitt mer informasjon om informantene, da dette kunne vært avslørende for deres identitet.

Figur 1: Utvalg - informanter

	Kjønn	Pseudonym	Profesjon
Informant 1	Mann	Olav	Sportsdirektør
Informant 2	Mann	Sindre	Spillerkoordinator
Informant 3	Mann	Jens	Tidligere sportsdirektør
Informant 4	Mann	Mats	Spillerkoordinator
Informant 5	Mann	Håkon	Spillerkoordinator med øvrig ansvar

3.5 Utarbeidelse av intervjuguide

En intervjuguide er en liste over spørsmål og tema som benyttes som en mal for gjennomføringen av et intervju, hvor hensikten med spørsmålene og temaene er å belyse problemområdet på en best mulig måte (Markula & Silk, 2011). Hvordan man benytter intervjuguiden avhenger av hvilken fremgangsmåte man har for intervjuet og hvordan selve intervjuet forløper seg (Markula & Silk, 2011). I mine intervjuer har jeg benyttet meg av såkalt semistrukturerte intervju, det vil si intervjuer hvor man tillater skifte av rekkefølge på temaene i intervjuguiden (Markula & Silk, 2011). Dersom noen av informantene beveger seg inn på et av temaene man har satt opp senere i intervjuguiden kan det lønne seg å la de fullføre sin tankeprosess for å ikke begrense det potensielle datamaterialet. Som intervjuer må man da la informanten si det han/hun vil si, og endre strukturen på intervjuet ut fra dette (Johannessen et al., 2010).

En intervjuguide bør ifølge Markula & Silk (2011) inneholde spørsmålene for selve intervjuet. Før man stiller spørsmålene som er rettet spesifikt mot problemstillingen bør man også stille noen oppvarmingsspørsmål for å la informanten bli komfortable med situasjonen

(Johannessen et al., 2010). Jeg valgte å stille oppvarmings spørsmål om informanten, deres jobb og om hvordan klubben er strukturert, for deretter å snakke litt om hvordan klubben går frem for å signere spillere, og da spesielt afrikanere. Disse spørsmålene stilles hovedsaklig for å la informanten komme i gang og gjøre seg komfortabel med situasjonen, men en del av informasjonen kunne også brukes for å tilpasse spørsmålene senere i intervjuet. Eksempelvis kan fremgangsmåten for signering av spillere ha noe å si for hvorvidt prøvespill er et aktuelt tema senere i intervjuet, og klubbens strukturering kan eksempelvis ha betydning for hvilket fokus integreringsarbeidet tillegges.

Under hoveddelen av intervjuguiden (Se vedlegg 1) utarbeidet jeg 20 spørsmål som kunne belyse problemstillingen på ønsket måte. I disse spørsmålene har jeg fulgt anbefalingene om å forsøke å unngå bruk av fagterminologi for å gjøre spørsmålene best mulig tilpasset informantene, slik at ikke informasjon går tapt som en følge av misoppfatninger vedrørende spørsmålene (Markula & Silk, 2011). Da informantene kjenner feltet til en viss grad kan det benyttes noe fagterminologi, men intervjuet baserer seg ikke på at informantene kjenner forskningsfeltet. Ifølge Markula & Silk (2011) bør ikke spørsmålene være stilt slik at det faller informanten naturlig å svare kun ja eller nei, men heller stilles på en måte som legger til rette for mer utdypende svar, noe jeg har forsøkt å etterstrebe i min intervjuguide.

3.6 Forberedelse til intervju

I forkant av et intervju er det en rekke forberedelser som må gjøres. Man må finne informanter, slik det er beskrevet i kapittel 3.3, man må finne et egnet sted og et passende tidspunkt, forberede intervjuguiden og sørge for at intervjuet kan dokumenteres. Det lønner seg å gjennomføre et intervju på et sted hvor informanten føler seg komfortabel og intervjuet ikke vil bli forstyrret, slik at man skape en avslappet atmosfære som tillater informanten å komme med ærlige svar (Johannessen et al., 2010). Jeg har derfor valgt å gjennomføre intervjuene i informantenes foretrukne lokale. Dette var i de fleste tilfellene på informantenes eget kontor, hvorav et av intervjuene ble gjennomført på kontoret hjemme hos informanten. Et av intervjuene ble gjennomført på en kafé etter informantens ønske. Dette er, sett bort fra kafeen, lokasjoner de kjenner godt og er komfortable med, noe som fjerner en potensielt forstyrrende faktor. Møtestedene medførte også at informantene ikke var avhengige av transport, og at vi ikke hadde noen gitt tidsramme på forhånd annet enn eventuelle avtaler informantene hadde på senere tidspunkter.

For at et intervju skal være av verdi må man kunne dokumentere intervjuet og det finnes flere måter å gjøre det på. Det vanligste er å ta et opptak av intervjuet slik at man i ettertid kan gjennomgå intervjuet i sin helhet, og det er også anbefalt å ta notater underveis (Nilssen, 2012). Jeg har valgt å gjøre opptak av intervjuene og har benyttet både en båndopptaker og opptak med telefonen, i tilfelle en av dem skulle svikte underveis i intervjuet.

Basert på tidligere erfaringer med kvalitative intervju, og anbefalinger for kvalitativ forskning, valgte jeg å gjennomføre et testintervju før jeg gjennomførte de faktiske intervjuene. Det er normalt å gjennomføre minst ett testintervju for å få tilbakemeldinger på intervjuguiden og måten man går frem på (Markula & Silk, 2011). Grunnet det smale utvalget gjorde jeg bare det ene testintervjuet for å ikke bruke potensielle informanter utenfor selve forskningsprosjektet. Ved å gjøre dette testintervjuet fikk jeg testet om jeg kunne få svar som var relevante for problemområdet, oversikt over ca. hvor lang tid intervjuene ville ta, testet om utstyret fungerte og jeg fikk se om intervjuguiden var praktisk anvendelig under gjennomføringen av intervju. Det viste seg i ettertid at tidsestimatet var noe unøyaktig da de faktiske intervjuene varierte veldig i tid ut fra informantenes ønsker.

Testintervjuet ble gjennomført med en bekjent som har erfaring med integreringsarbeid fra toppfotballen, og som kjenner feltet godt. Vedkommende har ikke vært tilknyttet noen klubb innen toppfotballen i nyere tid, og var derfor ikke aktuell som informant, men har fortsatt god innsikt i feltet. Basert på testintervjuet ble det gjort små endringer i intervjuguiden, samt at jeg fikk en del tanker om potensielle oppfølgingsspørsmål underveis i intervjuene.

Testinformanten hadde også enkelte innspill på temaer som kunne være aktuelle for intervjuene, og disse ble notert ned, men ikke brukt som en direkte del av intervjuguiden.

3.7 Gjennomføring

Selve gjennomføringen av intervjuene forløp seg i det store og hele på en veldig bra måte. Jeg møtte informantene på de respektive møtestedene, og ble mottatt på en veldig god måte hos klubbene, på kafeen og ved hjemmebesøket. I forkant av intervjuene snakket vi litt løst om alt mellom himmel og jord, blant hva jeg gjør innen fotballen og om skolegangen. Det ble også servert drikke, og hos noen også mat, før vi satte oss ned for å begynne på selve intervjuene. I forkant av intervjuet gjentok jeg formålet med intervjuet, retten til anonymitet og retten til å trekke intervjuet om de skulle ønske det (Nilssen, 2012) slik jeg tidligere hadde informert om per mail. Jeg presiserte også at det var lov til å si nei til å delta (Nilssen, 2012), og informantene signerte et samtykkeskjema i to eksemplarer, slik at de sitter på all nødvendig

informasjon. All denne informasjonen var også tidligere oversendt per mail, og informantene fikk tilsendt intervjuguiden og samtykkeskjemaet (se vedlegg 2) i forkant. Dette ga dem en mulighet til å se hva prosjektet omhandler i noe mer detaljert grad enn hva det tidligere var opplyst om, og slik fikk de også en viss mulighet til å forberede seg.

Jeg hadde på forhånd opplyst om at intervjuet ville bli tatt opp, og før selve intervjustarten gikk vi igjennom hvordan opptakene ville bli gjennomført, hvor lenge de ville bli lagret, hvem som ville ha tilgang til materialet og hva jeg skulle gjøre med opptakene ved prosjektslutt. Dette var også en del av samtykkeskjemaet, og informantene fikk beholde et av samtykkeskjemaene for å sikre at de satt på nødvendig informasjon.

Som nevnt i kapittel 3.3 gjennomførte jeg fem intervjuer. Intervjutiden varierte fra omlag en time og opp til to timer. Se påfølgende figur for nøyaktig varighet på intervjuene.

Figur 2: Intervju - Varighet

	Varighet	Dato for gjennomføring
Informant 1	1 time, 21 minutter og 52 sekunder	26.02.2015
Informant 2	2 timer, 0 minutter og 19 sekunder	27.02.2015
Informant 3	1 time, 1 minutt og 34 sekunder	02.03.2015
Informant 4	1 time, 44 minutter og 30 sekunder	13.04.2015
Informant 5	56 minutter og 41 sekunder	17.04.2015

Varigheten på intervjuene varierte relativt mye, noe jeg til en viss grad hadde forventet på forhånd, men ut fra testintervjuet varte de lengste intervjuene overraskende lenge. Basert på mengden erfaring og graden av fokus klubben har på integrering forventet jeg at noen av informantene ville ha mer å meddele enn andre, noe som viste seg å stemme forholdsvis godt. Det varierte også noe på personlighet, forberedelser og betenkningstid, samt den tid de hadde til rådighet.

At jeg tidligere hadde diskutert feltet med en av informantene ble en utfordring, da denne informanten henviste til det vi hadde snakket om tidligere. Jeg måtte derfor be ham om å utdype, og ved noen anledninger opplevde jeg at det var behov for at jeg selv utdypet noe av det som ble sagt. Dette førte til at intervjuet med denne informanten ble mer preget av dialog enn de øvrige intervjuene, men jeg opplever ikke at dette begrenset datamaterialet i særlig stor grad. Flere av informantene var godt forberedt og svært snakkesalige, og med intervjuer som varte opp mot to timer opplevde jeg at jeg fikk godt utbytte av intervjuene.

Jeg opplever at jeg i dialog med informantene fikk dekket alle temaene i intervjuguiden, uten at det nødvendigvis var i tiltenkt rekkefølge. Dette medførte at noen av spørsmålene ble overflødige, men jeg var forberedt på det som en del av det Markula & Silk (2011) definerer som semistrukturerte intervjuer. I et av intervjuene bevegde vi oss også relativt langt utenfor temaene oppsatt i intervjuguiden og vi kom i dybden på ting jeg ikke hadde reflektert over tidligere i prosjektet, men som var til nytte for å gi et bredere perspektiv. Også blant informantene var det flere som opplevde det som nyttig å delta, og meddelte at de gjennom intervjuene fikk reflektert over elementer de selv ville ta med tilbake til egen klubb.

Jeg opplever at intervjuene ga et godt utgangspunkt for å besvare problemstillingen og at intervjuguiden var et godt utgangspunkt for å dekke de temaene integrering av afrikanske fotballspillere innebærer. Jeg gjorde enkelte små forandringer i intervjuguiden etter de to første intervjuene, da informantene tok opp temaer som kunne være relevante for problemområdet, men som ikke var direkte nevnt i intervjuguiden. Dette gjaldt for eksempel utfordringene ved økonomistyring, som ble en naturlig del av de to første intervjuene og deretter ble et eget underpunkt i intervjuguiden.

Underveis noterte jeg nøkkelord eller andre spesielle ting jeg følte det var viktig å huske, men som kunne være vanskelig å oppfatte gjennom opptaket, som for eksempel kroppsspråk (Nilssen, 2012). Jeg noterte meg også potensielle spørsmål som dukket opp underveis, samt andre ting jeg følte kunne være relevant for intervjuet, men forsøkte å ikke notere for mye da dette kan oppleves som en distraherende faktor. Disse notatene ble knyttet til transkripsjonen dersom noe opplevdes som uklart.

3.8 Transkripsjon og koding

I etterkant av intervjuene må opptakene gjøres om til tekst, noe som gjøres ved en såkalt transkripsjon. Dette gjøres for å få et datamateriale som kan bearbeides og kategoriseres (Markula & Silk, 2011). Jeg gjennomførte dette ved å høre gjennom lydfilene i sin helhet, og samtidig transkribere fortløpende. Dette er en forholdsvis tidkrevende prosess, men jeg opplever at det ga meg bedre oversikt over datamaterialet, samt at det bidro til å bevisstgjøre meg på flere aspekter ved feltet.

To av informantene er ikke norskspråklige, og de øvrige står for et mangfold av dialekter. Med hensyn til anonymitet og lesbarhet har jeg valgt å standardisere datamaterialet og transkribert det på bokmål. Noe av transkripsjonen bærer preg av dialektene, da dette er

styrende for ordvalg og lignende, men jeg har forsøkt å standardisere det i den grad det er mulig.

At noen av informantene ikke snakker norsk kompliserer transkripsjonen til en viss grad, men jeg opplever ikke at dette var noen stor utfordring. Enkeltord ble en liten utfordring, men i transkripsjonen er dette løst ved å oversette begreper i sin helhet, fremfor å oversette det ordrett. Ifølge Nilssen (2012) er det viktigste at informasjonen blir fremstilt på en korrekt måte, og jeg opplevde at jeg best fikk frem betydningen ved å oversette begrepene fremfor å gjøre det ordrett. Alle informantene har erfaring med å bli intervjuet, noe som medførte at de fremstod som relativt profesjonelle i ordvalg og var lette å forstå.

I transkripsjonen har jeg i all hovedsak valgt å ekskludere såkalt paraspråk, som for eksempel "eh" eller andre tenkeord. Ved noen anledninger kan dette paraspråket være av verdifull betydning for informasjonen som kommer frem (Nilssen, 2012) og da har jeg inkludert paraspråket, men dette er i liten grad gjeldende i disse intervjuene. Dersom det ble benyttet mye paraspråk eller informantene gjorde seg forstått uten å fullføre setninger koblet jeg dette til notatene jeg gjorde underveis for å kunne fylle ut eventuelle mangler. Dette var i liten grad nødvendig da jeg som aktiv forsker forsøkte å få informantene til å sette ord på de eventuelle ufullstendige setningene ved å stille oppfølgingsspørsmål.

I etterkant kategoriserte jeg datamaterialet ved å benytte meg av såkalt koding, hvor man tillegger datamaterialet en tematisk kategori som gjør det enklere å analysere i etterkant (Nilssen, 2012). Dette medførte at jeg fikk redusert materialet til de kategoriene jeg ønsker å benytte i oppgaven, og ved at dataene er kategorisert etter koder er det også enklere å gjennomføre analysen (Nilssen, 2012). Jeg valgte å dele det inn i kategorier etter hvilket aspekt ved integreringen jeg opplevde at informasjonen tilhørte, som for eksempel sosial tilknytning eller kulturelle utfordringer. Jeg hadde også en kategori for diverse, hvor jeg satte uttalelser jeg var litt usikker på hvor jeg skulle plassere, men som kunne være relevante for analysen. Totalt ble transkripsjonen delt inn i 14 kategorier, og denne kategoriseringen ble benyttet som en del av analysen. Jeg opplevde dette som svært nyttig for arbeidet med analysen, da det var langt lettere å finne det som var relevant etter koding enn hva det ville vært om all informasjonen hadde vært kronologisk etter intervjuenes forløp.

Jeg har benyttet meg av Nilssens (2012) tips om å bruke tankekart for å kategorisere materialet på en best mulig måte, og brukt dette til å tolke og vurdere innholdet på en effektiv måte. Her har jeg forsøkt å ta utgangspunkt i begrepene fra teorikapitlet, og jeg forsøkte å

knytte uttalelser til begreper, som for eksempel tilhørighet, sosial støtte og akkulturasjon. Dette gjorde det lettere å systematisere innholdet, og å skaffe seg oversikt over datamaterialet. Ifølge Kvale og Brinkmann (2009) starter meningsanalyse med transkripsjon, og gjennom å transkribere intervjuene startet jeg prosessen med å reflektere over aktuelle poeng i analysen.

3.9 Refleksjoner over datamaterialets kvalitet

Som kvalitativ forsker må man ha forståelse for at man påvirker materialet både gjennom hvordan man gjennomfører prosjektet, og hvordan man behandler materialet i ettertid (Nilssen, 2012). Dette kjennetegnes som forskerrefleksivitet og er delt inn i tre kategorier. En av disse kategoriene er hvordan forskerens tilstedeværelse påvirker situasjonen og informantens væremåte, den andre er hvilken innflytelse forskerens forhold til informanten har på informasjonen og den siste er hvordan forskerens forforståelse har konsekvenser for hvilke spørsmål man stiller, hvordan man stiller dem og hvem man stiller dem til (Leming, 2009, i Nilssen, 2012). Jeg er klar over at jeg vil ha innvirkning på materialet, men en kvalitativ studie er alltid subjektiv, og dette er derfor å anse som en del av prosjektet (Nilssen, 2012).

Forskerens forforståelse kan også prege hva man tar ut av samtalen, og Nilssen (2012) sier at forskerens bakgrunn og forforståelse påvirker alt ved et prosjekt. Jeg har selv vært fotballspiller og ble en del av et fotballmiljø hvor utenlandske/afrikanske spillere på toppnivå var en perifer del av omgangskretsen. Min interesse for feltet startet under min studietid på videregående, hvor jeg fikk et innblikk i hvordan integreringen ble gjennomført i norske toppfotballklubber. Siden den gang har jeg hatt interesse for feltet, diskutert det med mange fra toppfotballen, samt skrevet en bacheloroppgave om temaet.

Min innsikt i feltet og de erfaringene jeg tidligere har hørt om kan ha hatt betydning for hvordan jeg stiller spørsmål og for hvordan jeg responderer på informantens svar, samt hvordan jeg analyserer informasjonen i ettertid. Man kommer tett inn på informantene i et kvalitativt prosjekt og dette kan påvirke både hvilke utsagn som kommer og hvordan man tolker utsagnene (Nilssen, 2012). Det at jeg selv kjenner og har erfaring fra feltet gjør meg bedre egnet til å forstå hvordan integreringen foregår på toppnivå, men kan også begrense informasjonen ved at jeg kan tillegge noe mening det ikke var ment å ha eller ved at jeg er forutinntatt (Johannessen et al., 2010). Kjennskapen til feltet kan også være en styrke, fordi man har bedre forutsetninger for å kunne si noe om problemområdet (Johannessen et al., 2010). Jeg opplever selv at min kjennskap til feltet og mine tidligere erfaringer har vært en

styrke for prosjektet, og at dette har gitt meg større troverdighet overfor informantene. Videre opplevdes denne troverdigheten som avgjørende for noe av informasjonen som kom frem, og i noen tilfeller opplevde jeg at toveiskommunikasjonen mellom informanten og meg som forsker ga meg en bedre mulighet til å belyse problemområdet enn hva tilfellet ville vært dersom jeg ikke kjente feltet inngående.

For å forsterke prosjektets troverdighet har jeg latt informantene lese gjennom transkripsjonen for å få en bekreftelse på at det jeg har skrevet er troverdig, såkalt member checking (Nilssen, 2012). Denne kontakten ble foretatt per e-post da tidsaspektet og reiseavstand førte til at jeg ikke hadde mulighet til å møte dem personlig. Jeg har fått tilbakemelding fra tre av informantene, og ingen av dem hadde noen innvendinger mot transkripsjonen. Den ene av de tre informantene så ikke noe behov for å lese transkripsjonen, og godkjente den uten å lese gjennom. De to øvrige har ikke respondert.

3.10 Analysemetode

Det finnes mange ulike måter å analysere datamateriale på, og i denne oppgaven har jeg valgt å benytte meg av en fortolkende analyse. Dette er en fenomenologisk fremgangsmåte, noe som betyr at man studerer et fenomen og forsøker å forklare fenomenet, samt finne årsakene til fenomenet ved å gi det en mening (Markula & Silk, 2011). I en fortolkende analyse skal man først samle beskrivelser av et fenomen gjennom å utføre intervjuet, og deretter forsøke å lese noe ut av de beskrivelsene man får. Her er målet å plukke ut mening av det informantene sier, og slik identifisere hovedpoengene for å kunne svare på problemstillingen (Markula & Silk, 2011).

Det finnes flere måter å gjennomføre en fenomenologisk analyse på og jeg har valgt å benytte meg av Ritchie & Spencers (1994, i Markula & Silk, 2011) "Framework". Målet med å benytte "Framework" er å gi mening til datamaterialet og se sammenhenger i materialet og til teorien. Denne analysetilnærmingen foregår i fem faser, hvor den første er såkalt familiarisering som omhandler å transkribere, gjennomlese og gjøre seg tanker og meninger om materialet. Deretter skal man forsøke å finne et tematisk rammeverk for materialet, og i den tredje fasen skal materialet gjennomgå en koding, slik jeg har utført det som nevnt i pkt. 3.8. Den fjerde fasen er såkalt "charting" som går ut på å kartlegge innholdet og finne koblinger mellom de ulike temaene som tas opp. Til slutt skal man foreta en såkalt "mapping and interpretation" hvor målet er å velge ut de delene man kan knyttes til litteraturen og

problemområdet (Ritchie & Spencer, 1994, i Markula og Silk, 2011). I den kommende analysedelen har jeg forsøkt å følge disse retningslinjene.

Jeg opplevde "Framework" som en god fremgangsmåte for å analysere data, og fasene gir en god progresjon i analysen, og gjør at man får tenkt mer igjennom stoffet. Dette ga meg forutsetninger for å se sammenhenger mellom datamaterialet og teorien, og bidro til at jeg fikk bedre oversikt over det innsamlede datamaterialet i analysen.

3.11 Ethiske overveielser

Når man benytter seg av kvalitative intervjuer må man ifølge Markula og Silk (2011) behandle informanten med verdighet og respekt. Man må også sørge for at informantenes frihet og selvbestemmelse blir ivaretatt, og at deres deltagelse i intervjuet ikke skal gå utover privatlivet deres (Nilssen, 2012). Man skal gjøre det klart at deltagelsen er frivillig, at det ikke er noen form for press om deltagelse og at de kan trekke seg dersom de skulle ønske det (Markula og Silk, 2011). Informantene skal også kjenne formålet med intervjuet og de har krav på å vite at det blir gjort opptak av intervjuene, hvor lenge klippene vil bli ivaretatt og hvem som skal benytte disse lydklippene (Forskningsetiske komitéer, 2006). Jeg har informert om dette, og klargjort at opptakene vil bli slettet når sensuren har falt og at det kun er jeg som skal bruke lydfilene, samt at de er anonyme informanter. Dette ble som nevnt i pkt. 3.7 gjort både per e-post og opplyst om i forkant av i intervjustart. Før intervjustart ble det også opplyst om retten til anonymitet og til å trekke intervjuet.

Problemområdet er også en potensiell etisk utfordring, da integreringsarbeid foregår på enkeltpersoner og man kan få personlig informasjon om enkeltindivider. Det å få slik personlig informasjon gjør at man må foreta etiske vurderinger gjennom hele prosessen (Johannessen et al., 2010). Da jeg intervjuet personer i ledende roller i toppfotballklubber kunne de oppgi avdekkende opplysninger om f.eks. nåværende og tidligere spillere i klubben uten at dette var intensjonen fra min side. Det ble ikke noe problem, men dersom det hadde oppstått ville min konfidensialitet som forsker og anonymiseringen av informantene, samt andre evt. personer, vært avgjørende for oppgavens etiske grunnlag (Kvale & Brinkmann, 2009). Denne anonymiseringen er gjort gjennom at eventuelle navn er byttet ut med han eller hun, og ved at informantene er tildelt pseudonymer som vist i figur 1.0.

Prosjektet ble meldt inn til personverombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig database AS, den 25.02, og ble godkjent. Datamaterialet vil bli behandlet etter NSDs krav, og potensielt avslørende materiale vil slettes ved prosjektslutt.

4.0 Analyse

I dette kapitlet vil jeg forsøke å skape en dialog mellom teorien og empirien for å best mulig kunne belyse problemområdet og svare på problemstillingen. Teorien innebefatter i denne oppgaven den tidligere forskningen på feltet og motivasjonsteoriene som beskrives i teorikapitlet. Denne analysen vil hovedsaklig ta for seg de sentrale aspektene ved integrering, i form av kommunikasjon, sosial støtte og kulturell integrering. Innledningsvis vil jeg først ta for meg klubbens motivasjon for å hente spillerne, da dette er av betydning for integreringen og prestasjonstilretteleggingen.

4.1 Bakgrunn for å hente afrikanske spillere

Allerede før en spiller ankommer Norge starter integreringsfasen. Det forarbeidet klubbene gjør i forkant av en overgang er avgjørende for hvilket grunnlag man har for integrering i ny klubb, og klubbens innstilling til afrikanske spillere er avgjørende for hvorvidt integreringen prioriteres eller ikke (Bourke, 2003; Richardson et al., 2012). Flere av informantene var tydelige på formålet med å hente afrikanske spillere og poengterte viktigheten av en vellykket integrering for å kunne få størst mulig fortjeneste. Jens sa følgende om deres kriterier for å hente spillere: *"Skal du hente utenlandske spillere så skal de være unge, ha utviklingspotensial og et videresalgspotensial... Det var unge spillere med stort videresalgspotensial, som vi ønsket å utvikle videre for å tjene penger på dem"*. Også Mats understreker viktigheten av at det skal være unge spillere med potensial: *"Vi henter jo ingen 30-åring fra Afrika. Det er jo unge spillere man ser et potensial i... Vi er en bedrift. Vi skal kjøpe billig, utvikle og siden selge dyrt."*

Sindre argumenterer for å hente unge spillere på følgende måte: *"Vi henter de når de er 18... Grunnen til det er at de får ekstra år på utvikling, vi får dem i tidligere alder."* Klubbens ønske om å signere spillerne i ung alder stemmer med tidligere forskning. Afrikanske spillere som spiller i de fem største europeiske ligaene forlater hjemlandet med en snittalder på 18,9 år (Poli & Besson, 2011). Formålet klubbene har med å hente spillerne stemmer også overens med det som kommer frem i tidligere forskning. At spillerne kan selges med stor fortjeneste er en av de viktigste grunnene til at europeiske klubber henter spillere fra det afrikanske kontinent (Poli, 2006). Jens mener dette er gjeldende også i norsk toppfotball: *"jeg kan si at norske klubber generelt henter dem kortsiktig for å prestere for laget. Så skal man selge videre, og tjene penger"*. For at dette skal kunne gjennomføres må spillerne prestere, og skal spillerne prestere er man avhengig av at de integreres (Richardson et al., 2012).

Det foreligger regler på antallet utenlandske spillere i norsk og internasjonal toppfotball (Giulianotti & Robertson, 2009), men mitt materiale viser at dette ikke har vært begrensende for noen av informantenes klubber med hensyn til antall afrikanere. Noen av klubbene har riktignok valgt å legge noen føringer på antall afrikanske spillere i troppen samtidig. En av informantene meddelte følgende: *"Hvor mange man bør ha i en tropp? Vi tror vi er på riktig vei nå med maks tre, fire kanskje"* (Sindre). Det er flere grunner til dette, men flere av informantene drar frem det Weedon (2011) omtaler som sosiale klikker som en av hovedgrunnene. Kapasiteten til å integrere, og potensielle utfordringer spillerne i mellom, blant annet fordi de ofte spiller i samme posisjoner, er også noe av grunnen til klubbenes begrensninger.

Før spilleren kommer har klubbene noe ulik praksis på hvordan de går frem for å bli kjent med spilleren, og for hvordan de henter inn informasjon. Alle informantene var tydelige på at denne bakgrunnsinformasjonen er avgjørende for hvordan integreringen kan gjennomføres, men tilnærmingen til hvordan man skaffer denne informasjonen og i hvilken grad klubbene fokuserer på dette varierer. Jens observerte spillerne i Afrika og argumenterte for dette slik:

"Skal man hente dem til skandinaviske samfunn og integrere dem her så må de ha god karakter... Jeg dro alltid og så dem på treninger hvor de ikke visste at jeg var der. Ser jeg der at de stod på og jobbet beinhardt på hver eneste trening og hadde karakter så visste jeg at de hadde noe i ryggsekken som tilsa at de her kan bli bedre og utvikles når de kommer til Europa"
(Jens)

Hos klubben til Mats gjennomføres det ikke slik, men han ser de positive effektene ved å se spillerne i Afrika: *"I den posisjonen jeg har så kunne jeg tenke meg at hver gang vi skal hente en spiller fra Afrika, så hadde jeg dratt dit å treffe spilleren...Det tror jeg hadde vært noe som kunne hjulpet oss på veien, fått masse informasjon, om familie osv."* I Sindres klubb blir de kjent med spillerne på prøvespill: *"Vi har skjematikk som vi har bygd opp over tid, med spørsmål som skal besvares under prøvespillet...Ellers handler det om å bli kjent med dem også utenfor banen"*. Dette tyder på at det å ha kjennskap til spillerens bakgrunn avgjørende for å kunne tilrettelegge og integrere på en optimal måte (Bourke, 2003).

4.2 Språk

Når spilleren er ankommet Norge starter hovedjobben med integreringen. Evnen til å kunne kommunisere effektivt er avgjørende for å kunne prestere opp mot sitt maksimale (Weedon, 2011; Weinberg & Gould, 2011) og språk er dermed et viktig ledd i integrering. Det er et av hovedpunktene som dras frem av Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet (2011b)

for hvordan migranter skal integreres i det norske samfunnet. Også i norsk toppfotball anses språk som en av de viktigste faktorene for en vellykket integrering og flere av informantene peker på evnen til å kommunisere som en av viktigste faktorene for en vellykket integrering. Mats er kanskje den av informantene som er mest opptatt av språk som en avgjørende faktor, og har følgende å si om det å lære seg språk, og slik kunne kommunisere:

"Kan du ikke språket, kan du ikke kommunisere, da blir det et problem. Det har jo vært viktig å sørge for at folk kan kommunisere. Kan de ikke det så må de lære seg det... Vi kommer tilbake til det at man skal kunne kommunisere hele tiden. Det er jo debatten om integrering i Norge. Kommuniserer vi ikke kommer vi ikke nærmere hverandre, og da blir det ingen integrering. De må lære seg språket, komme inn... Man må kunne kommunisere og det blir kjempestore problemer om man ikke kan det, så det er pri én å kunne løse."

Når Mats blir bedt om å dra frem noen av årsakene til at afrikanske spillere ikke har lyktes i hans klubb, er evnen til å kommunisere igjen en av de mest avgjørende faktorene. *"Det er vel kanskje det at de har hatt vanskelig for å kommunisere. Det fører så mye dårlig med seg, det blir så vanskelig. De blir for seg selv."* Ifølge Nordhelle (2010) er evnen til å kommunisere avgjørende for at en toppidrettsutøver skal prestere opp mot sitt optimale, og Weedon (2014) nevner evnen til å kommunisere som en av de viktigste faktorene for å kunne fungere i et lag.

Språk er i det hele tatt et problem ved migrasjon og har en påvist sammenheng med integrering og prestasjon (Weedon, 2011). Det å legge til rette for at migranter skal ha mulighet til å lære seg norsk er derfor en viktig del av integreringen (Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet, 2011a). For klubbene i norsk toppfotball er ikke det å snakke norsk så viktig, da mye av kommunikasjonen kan foregå på engelsk, men dersom spillerne ikke mestrer engelsk oppleves dette som en stor utfordring. Alle informantene opplyste om at de sender sine spillere på språkkurs. Håkon har følgende å si om deres tilbud om språkopplæring:

"Vi jobber med at vi til en viss grad har vært med å finansiere språkkurs, og da står klubben alltid foran to viktige spørsmål. Skal man lære dem norsk, eller skal man lære dem et annet språk? Spillere som behersker engelsk, de tilbyr vi norskkurs på, mens spillere som ikke behersker engelsk tilbyr vi engelskkurs på. Vi synes det er viktigere at de får engelsk som et språk som de kan kommunisere på i Norge, men også er et språk

de kan ta med seg videre til neste stasjon. Da har vi på en måte gitt dem en utdanning. Det er viktig. Om de behersker engelsk, vil vi at de skal lære seg norsk."

Dette med å kunne ta med seg språket videre er noe flere av klubbene har reflektert over. Sindre forteller blant annet at det er enklere å prioritere engelsk fremfor norsk, spesielt med tanke på den videre karriereveien:

"Om du henter en afrikaner... så har han litt dårligere tid fordi han skal ut, og da er ikke norsken så viktig så lenge man kommer seg rundt med engelsk. Det kan man forstå, for de er her i utgangspunktet bare på lånt tid, enten det går bra eller ikke går bra. Det er sjelden det er afrikanske spillere her over lang tid"

Ifølge Weedon (2014) er slike former for språkutdanning et av de viktigste tiltakene i en integreringsfase, og han poengterer viktigheten av språk for å kunne prestere og fungere i et lag. Manglende språkkompetanse fører til svekket kommunikasjon, noe som med stor sannsynlighet har påvirkning på en spillers følelse av tilhørighet, hvilket er negativt for prestasjonsstabilitet og motivasjon (Standage & Ryan, 2012). Det er også rimelig å anta at denne manglende følelsen av tilhørighet har negativ innvirkning på spillerens følelsesmessige tilstand og dermed også medfører svekket mestringstro. Mangelen på kommunikasjonsmuligheter kan også oppleves som en kompetansemangel, noe som med henhold til selvbestemmelsesteorien virker negativt inn på graden av indre motivasjon, og slik kan ha negativ innvirkning på prestasjon (Standage & Ryan, 2012).

Mats forteller om noen av utfordringene som oppstår dersom en spiller ikke kan kommunisere: *"Kan de ikke det så blir det vanskelig. Du får ikke med deg hva treneren sier, du får ikke med deg hva lagkameratene tuller om i garderoben. Du får ikke med deg hvilke tidspunkt du skal være der og der."* Det å ikke være en del av kommunikasjonen i for eksempel en garderobe, kan ha negativ innvirkning på både følelsesmessig tilstand og mulighetene for verbal overtalelse, og slik medføre lavere muligheter for tro på egen evne til å mestre (Weinberg & Gould, 2011). Gjennom å ikke kunne kommunisere er det rimelig å anta at man får mindre tilhørighet til gruppen, noe som er negativt for motivasjonsnivået, og dermed også prestasjonsutholdenheten, hos en utøver (Standage & Ryan, 2012). Språk er avgjørende for å forstå kulturen i en klubb (Elliott, 2014), og dermed for hvorvidt man regnes som en del av inngruppen eller ikke. Dette har påvirkning på hvor mye ressurser som brukes for å integrere spilleren og hvorvidt de blir en del av den kollektive identiteten i laget (Markus, 1991; Eriksen, 2010).

Manglende kommunikasjon kan også ha innvirkning på den migrerendes mulighet for autonomi, da mulighetene for å uttrykke sine tanker og ønsker vanskeliggjøres dersom man ikke kan kommunisere effektivt. Studier har vist at mange sportsmigranter ikke tar kontakt med trenere og støtteapparat (Richardson et al., 2012), og manglende språkkompetanse kan være en av årsakene til dette. Flere av informantene har erfaring med at kontakt mellom afrikanske spillere og trener kan være en utfordring i starten. Olav opplevde dette slik: *"De tør ikke se trenere og sånt i øya i starten, også vet de ikke hva de kan og skal si. Noen kan jo faktisk ikke si noe treneren forstår."* Følelsen av autonomi er avgjørende for prestasjoner og motivasjon hos idrettsutøvere (Gilson & Feltz, 2012) og det er derfor viktig for en klubb å ivareta denne autonomien. Man må da ufarliggjøre maktpersoner og legge til rette for kommunikasjon så tidlig som mulig. Dersom en trener ikke opplever at han har evne til å påvirke den afrikanske spilleren, kan dette ha innvirkning på trenerens opplevelse av 'coaching efficacy', noe som igjen har en påvist sammenheng med prestasjon hos utøverne (Short & Short, 2004, Feltz et al., 1999). Det er med andre ord avgjørende å skape et tillitsforhold mellom trener og spillere, hvor kommunikasjonen fungerer, så tidlig som mulig.

Blant informantene er det likevel noe uenighet om hvor viktig språk er, i alle fall i noen sammenhenger. Det er enighet om at evnen til å kommunisere er svært avgjørende for det sosiale utenfor banen, og flere av informantene mener at trivsel og sosiale fellesskap må ligge i bunn for å tilrettelegge for prestasjoner på banen. Noen mener at språk er avgjørende også på banen; *"Det går mest i engelsk og de blir ikke så gode i norsk, men det er viktig å forstå noen ord, spesielt på banen"* (Olav). Andre oppfatter ikke språket som like viktig på banen:

"Det er jo diskutert i fotballverdenen og kanskje i idrettsverdenen forøvrig, hvor viktig språk er. At språk betyr noe er vel alle enige om, hvor mye språk betyr er det veldig forskjellige oppfatninger om. Det finnes mange eksempel på at fotballspråket er universelt. Man kan kommunisere gjennom fotballen på banen, uten å kunne kommunisere med hverandre. Det finnes veldig mange eksempler på det... at man snakker samme språk er nok en fordel, men den fordelen er nok størst utenfor banen tror jeg. For sosial tilpasning er det viktig, for at man lettere og tidligere skal klare seg selv i et fremmed og nytt samfunn. Men på banen tror jeg faktisk, ut fra det jeg har sett, at det fungerer." (Håkon)

Spillernes trivsel og følelse av sosial tilhørighet har betydning for spilleres prestasjoner, og det understrekes at utenomsportslige faktorer kan ha stor innvirkning på prestasjoner i idretten

(Weedon, 2011; Elliott, 2014). Arnaut (2006) poengterer at fotball handler om mer enn bare det som foregår på banen, og at et sterkt samhold utenfor banen har positiv innvirkning på prestasjon. Alle har et grunnleggende behov for tilhørighet, noe som tilsier at tilhørighet til en gruppe er avgjørende for en utøvers motivasjon (Standage & Ryan, 2012). Slik kan man hevde at språkkunnskaper er viktige for prestasjon, ikke nødvendigvis gjennom hva man sier på banen, selv om også dette er av en viss betydning, men ikke minst gjennom de positive effektene det har for følelsen av tilhørighet utenfor banen.

Språk oppleves som så viktig at det er styrende for hvem klubbene kjøper. Flere av informantene fortalte at deres klubb foretrekker å hente spillere fra engelskspråklige land. Olav er en av de som peker på språk som et av kriteriene de vurderer før et kjøp: *"Vi er jo veldig nøye, og jeg tror vi er en av klubbene i Norge som sjekker mest før vi henter dem. Vi har for eksempel god kompetanse på hvor de snakker best engelsk, og foretrekker å lete i disse områdene, som for eksempel i Nigeria."* Også Mats opplever at flere norske klubber mener språk er en så stor utfordring at det har betydning for hvor spillere hentes fra: *"Jeg vet det er klubber i Norge som ikke synes det er så viktig og at det tar så lang tid å lære dem det at de kanskje unngår å hente spillere fra de landene."* Bevisstheten rundt hvilke utfordringer som venter, og det å ha kontroll på migrantens bakgrunn er ifølge Bourke (2003) avgjørende for integreringen, og når det kommer til språk virker de norske klubbene å være svært bevisste på hvilke potensielle utfordringer dette byr på.

Noen velger likevel å hente spillere som ikke er engelskspråklige, og dette stiller da større krav til oppfølgingen. Alle klubbene sender som nevnt spillerne på språkkurs, og ifølge Mats må de også på statlige språkkurs; *"Vi har privat, også må de på sånn integreringskurs, de må ha x antall timer for å kunne søke om permanent oppholdstillatelse. De må iallfall ha 250 timer norsk tror jeg, og det betaler jo klubben."* Flere av klubbene har også hyret inn privatlærere som gir engelskkurs, og i noen tilfeller har de også lært spillerne norsk. Flere av informantene fremhever at de opplever at det er enklere om man henter de i ung alder: *"Vi har ikke noe krav om at de må lære seg norsk, hvis de ønsker det så er det kjempefint. Vi opplever det nå at når vi endra litt på strategien, at de er yngre når de kommer, så er det litt av bonusen du får. At de begynner å lære seg, de har litt bedre tid da."* (Sindre)

I tillegg til språkkursene nevnes kontakt med medspillere og andre norsk-/engelskspråklige kontaktpersoner som et av de mest velfungerende tiltakene. Olav fremhever dette slik; *"Vi har jo språkkursene, og så hjelper det å være i kontakt med familier og lagkamerater her. Jeg*

pleier også å ringe dem når de er hjemme for å høre hvordan det står til. Da må de svare på engelsk eller norsk, så det er god språktrening." Dette er et av grepene som nevnes i Weedons (2014) studie, og det argumenteres her med at spillerne da tvinges til å kommunisere med språk og ikke kommer unna med å gjøre seg forstått gjennom for eksempel kroppsspråk. Gjennom denne formen for kontakt får også spillerne sosial støtte, i tillegg til at de bedrer sine språklige ferdigheter. Dette vil ha positiv effekt på følelsen av autonomi da spilleren får bedre forutsetninger for å uttrykke sine meninger og synspunkter. Den sosiale kontakten vil antagelig øke spillernes opplevde tilhørighet og vil derfor kunne ha positiv effekt på motivasjonen for å prestere.

4.3 Sosial støtte

Forskning viser at sosial støtte en av de viktigste faktorene for en vellykket integrasjonsfase hos sportsmigranter (Weedon, 2011; Berry, 1997; Richardson et. al, 2012). Det skaper en tilhørighet som med bakgrunn i selvbestemmelsesteorien kan legge til rette for mer indre motiverte utøvere som vil prestere mer stabilt (Weinberg & Gould, 2011). Denne sosiale støtten kan også være positiv for spillerens mestringstro gjennom at relevante andre kan bidra med verbal overtalelse, samt at det har en positiv effekt på spillerens følelsesmessige tilstand. Informantene vurderte også sosial støtte som et av de viktigste kriteriene for en vellykket integrering. Olav påpeker viktigheten av å gi spillerne sosial støtte: *"Om du skal få noe ut av spillerne så mener jeg du må ta ansvar for det. Dersom det utenfor banen ikke fungerer så blir det håpløst å være her, da stanger du i veggen og utviklingen stopper...Vi prøver å sosialisere dem i størst mulig grad, både i det som skjer i klubben og det som skjer lokalt."*

Dette viser at de anser den sosiale støtten er avgjørende for en vellykket integrering og for å kunne håndtere de akkulturasjonsutfordringene som oppstår ved migrasjon (Berry, 1997). Nordhelle (2010) nevner behovet for et tilfredsstillende sosialt liv som en viktig faktor for optimal prestasjon. Informantene drar dessuten frem viktigheten av det å ha en ansatt i klubben med ansvar for spillernes trivsel og tilfredshet, og Mats beskriver dette slik: *"Jeg tror at når det gjelder afrikanske så er det viktig at de har en som meg, som de alltid kan gå til og prate."* Flere poengterer at dette er avgjørende for å gi spillerne best mulig forutsetninger:

"Det er jo at man har et menneske som er dedikert til det, enkelt og greit. Følger dem opp nesten 24/7. Jeg tror man må ha en person som er dedikert til den jobben... Skal man hente spillere må man ha noen som kan skape samme forutsetninger for dem som for norske spillere. Det tror jeg er viktig. Det er umulig å ta det sånn halvveis, det må

prioriteres økonomisk. Det er ikke bare å hente spillere. Når man kjøper en spiller på treårskontrakt, så bør man legge til en sum for en person i budsjettet." (Jens)

Gjennom å ha en slik person ansatt vil man kunne få bedre vilkår for å integrere en spiller, og slik legge til rette for gode prestasjoner. Det å legge til rette for sosial støtte fra andre i klubben er avgjørende for prestasjonene hos sportsmigranten, og beskrives av flere av informantene som et av de viktigste tiltakene for en vellykket integrering.

4.3.1 Innad i laget

Tilhørighet til en gruppe er sentralt for å prestere optimalt (Standage & Ryan, 2012), og det å få sosial støtte er en viktig bidragsyter til denne tilhørigheten. Flere av informantene sier at det viktigste her er å få integrert spillerne i prestasjonsgruppen, og gi dem en tilhørighet der. Sindre fremhever at: *"Det aller viktigste først er å få dem integrert i laget. Går det bra med integreringen i laget så går det andre mye lettere. Å integrere dem i laget, med trenerne og spillerne, er det viktigste."* Dette viser en oppfatning om at sosial støtte fra noen i klubben er avgjørende for trivselen hos migranter (Richardson et al., 2012) og det å gi nye spillere tilhørighet i en ny prestasjonsgruppe vil være avgjørende for integreringen (Eriksen, 2010).

For mange sportsmigranter oppleves det som en stor utfordring at de blir en utenforstående når de kommer til et nytt lag (Back et al., 2001), og dette er noe klubbene i norsk toppfotball er bevisste på og arbeider for å unngå. Flere av informantene oppgir interne løsninger på hvordan det jobbes for å integrere nykommere i spillergruppen. En form for fadderløsning er vanlig, enten ved at spillerne selv tar initiativ eller ved at klubben til en viss grad styrer det. I Håkons klubb fungerte det slik at *"Dersom behovet har vært der har vi gitt noen spillere ansvar helt i startfasen, som en slags fadder"*, mens det i Jens sin klubb var mer opp til spillerne; *"Vi hadde jo ikke noen plan på det... annet enn at vi pratet om det, og ønsket at noen spillere tok litt ansvar for ditt og datt."* Han kom også med et eksempel på hvordan dette har fungert, og hva spillerne gjorde for å integrere nye lagkamerater: *"De tok med dem på ting, med på butikken, med til moskeen, han er jo muslim selv. Han gjorde mye med religion, men også andre ting."*

Skal integreringen fungere er man avhengig av at spillergruppen er villig til å gi den nye innpass i gruppen, og når Sindre snakket om integreringen i gruppen poengterte han viktigheten av dette:

"Jeg tror at uansett hvor stort apparat man har, så blir det vanskelig. Til syvende og sist så blir det spillergruppen som er utrolig viktig både på og utenfor banen. De er utrolig

viktig, det er viktig å ha typer som tar ansvar der... Vi har lang tradisjon på å integrere ikke EU-spillere, og den forståelsen er utrolig viktig... Vi føler vi har en spillergruppe som er flinke til å ta i mot. Det er viktig, like viktig som at trenere har forståelsen. Da går alt mye smidigere, hvis ting går bra sportslig"

Det å ha spillertyper som tar dette ansvaret er noe flere av informantene anser som en nødvendighet, og Jens foreslo et potensielt tiltak for å motvirke at afrikanske spillere overlates til seg selv: *"Det er alltid noen spillere som er flinkere enn andre, og da må man kanskje opprette et spillerintegreringsråd som kan hjelpe til med å ta seg av det."*

Gjennom slike løsninger kan man gi spillerne økt trygghet ved at de får den sosiale støtten som kreves i en integreringsfase. Det kan bidra til økt motivasjon for å prestere, gjennom en sterkere følelse av tilhørighet og økte muligheter for autonomi, ved at man blir en del av gruppen (Vealey, 2005). Å føle seg inkludert i gruppen vil også kunne ha positiv effekt på deres mestringstro gjennom bedret følelsesmessig tilstand og mulighetene for vikarierende erfaringer fra relevante andre. Det er viktig at denne støtten ikke foregår bare under lagsaktiviteter, da dette kan medføre at spilleren føler seg isolert utenfor trening (Weedon, 2011), slik tilfellet var med Helegbe under oppholdet i Brann (Morland, 2006). I Håkons klubb har de løst dette på følgende måte:

"Vi har jo påvirket resten av gruppa til at de blir med spillerne på fritida. Det er enten at vi eller jeg gjør det, eller at noen spillere gjør det. Vi finner løsninger og spør om de vil være med på ting. Vi får de til å være med, for å få litt opplevelser utenfor. Det opplever vi som veldig positivt. De blir bedre kjent med laget. Når vi har forskjellige settinger så mikser vi selvfølgelig gruppene slik at utlendinger kommer sammen med lokale."

Gjennom å skape en slik tilhørighet er det sannsynlig at de afrikanske spillerne vil yte mer for laget, og at gruppen holder sammen dersom man møter motgang. Dette er egenskaper som ifølge Gilson & Feltz (2012) er beskrivende for en gruppe med høy kollektiv mestringstro, som igjen er forbundet med bedre prestasjoner over tid. Det å bistå med sosial støtte som en del av laget er altså avgjørende for prestasjonene hos de afrikanske spillerne, men også for at resten av gruppen skal ha høy kollektiv mestringstro.

Et annet klubbtiltak som har vært gjennomført er det Olav kaller såkalte klubbkvelder, hvor spillerne møtes for å være sosiale ved felles måltider eller andre aktiviteter; *"Vi har jo for*

eksempel felles måltider og klubbkvelder hvor vi møtes og er sosiale." Lignende tiltak er noe Agergaard & Botelho (2011) fant at hadde positiv effekt på samholdet i laget i sitt studie av integreringen i dansk kvinnefotball, og i dette studiet ble det funnet at dette samholdet ble ansett som positivt for prestasjon. Dette viser en oppfatning om at fotball handler om mer enn bare det som foregår på banen, og at et sterkt samhold også utenfor banen har positiv innvirkning på prestasjon.

4.3.2 Fra familie

Det er ikke bare i laget at spillerne er avhengige av sosial støtte. Ifølge Richardson et al. (2012) er familie en av de viktigste bidragsyterne for at afrikanske sportsmigranter skal være tilfredse med sitt sosiale liv. Det at spillerne opplever å miste kontakten med familie og venner kan blant annet føre til økt angstfølelse (Weedon, 2011), noe som i henhold til selvbestemmelsesteorien er et av tegnene på senket mestringstro (Standage & Ryan, 2012). Graden av sosial støtte fra familie i en startfase er et av kriteriene for å minske de psykologiske problemer sportsmigranter ofte opplever (Berry, 1997). I de norske klubbene er man klar over viktigheten av kontakt med familie, men graden av tilpasning varierer.

Håkon opplever egen klubb som dyktig på dette området og hans klubb bistår spillerne i å få besøk i Norge, men han mener fortsatt ikke dette er optimalisert:

"Jeg vil si at man kanskje burde lagt vekt på å bruke økonomiske ressurser på å få oftere tilgang til familien her. Det kunne nok vært et pluss for spilleren, men det koster penger. Det er ikke sikkert spilleren vil bruke penger på det, men hvis klubben kunne fått de oftere på besøk ville det vært positivt. Ikke nødvendigvis bare nærmeste familie, men venner også."

Flere av informantene poengterte byråkratiske prosesser som en vanskeligjørende faktor for å få besøk i Norge, og at dette derfor ble nedprioritert. I en av klubbene løste de behovet for sosial støtte fra familie og venner slik: *"Spillerne har alltid kontraktsfestet at de har flyreiser hjem. Det er en trygghet for dem, men det er lenge mellom hver gang de får dra hjem."* (Sindre)

For å kunne holde jevnlig kontakt legger alle klubbene til rette for at spillerne kan bruke teknologi for å kommunisere med familie og venner. Dette anses som avgjørende for at spillerne skal være tilfredse og for at de skal kunne holde på tilhørigheten til hjemlandet (Botelho & Agergaard, 2011). Her mener informantene at det legges godt til rette for spillerne, samtidig som flere påpeker at behovet for å bistå spillerne ikke er like stort som

tidligere: *"Nå har du teknologien med skype osv, også er det billig å ringe... Det gjør at de kan holde kontakt, men de holder oftest kontakt på Skype og Facebook og sånne ting. Vi legger til rette for at de skal kunne holde kontakt, men de ordner det egentlig selv."* (Sindre)

Kontakten med familie og venner oppleves som avgjørende for sportsmigranter, og opplevelsen av sosial støtte har innvirkning på prestasjon (Richardson et al., 2012). Mangel på sosiale støtte, kontakt med familie og andre akkulturerende stressfaktorer kan medføre depresjoner (Berry, 1997) og slik virke negativt inn på spillerens følelsesmessige tilstand. Å ikke ha kontakt med familie og venner gir også færre muligheter for verbal overtalelse fra relevante andre. Dette medfører at uteblivende sosial støtte, også utenfor laget, har negativ effekt på mestringstro. Ifølge Weinberg & Gould (2011) vil et fravær av vel-følelse også være negativt for utøvernes opplevde kompetanse. Dette medfører lavere motivasjon, og dermed mindre prestasjonsstabilitet.

4.3.3 Fra lokalmiljø

Den sosiale støtten utenfor laget kommer ikke bare fra familie og venner. Den nye kulturen og den nye sosiale arenaen i lokalmiljøet er en annen avgjørende faktor for hvordan sportsmigranter opplever det å komme til en ny klubb. Ifølge Weedon (2011) opplever mange sportsmigranter at de føler seg ensomme og isolert, og flere sliter med mangel på et sosialt liv og venner i sin nye kultur. Dersom migranter ikke har et sosialt miljø man føler tilhørighet til oppleves dette som en vanskelig situasjon og har negativ innvirkning på prestasjon (Elliott, 2014). Sindre påpeker viktigheten av at spillerne integreres i andre ting enn laget: *"det er totalbildet som avgjør, at de kommer inn i laget, og at de kommer inn i byen. Det er viktig!"*

For å oppnå en sosial tilfredsstillelse utenfor det som foregår i klubben viser informantene til flere ulike tiltak. I flere av klubbene har de afrikanske spillerne blitt bosatt i vertsfamilier eller i en sokkelleilighet hvor utleier også tar et sosialt ansvar. I en av klubbene har det blitt løst slik:

"Vi har veldig mange bra folk her som hjelper til med å integrere dem og som vet hva som skal til. Vi har ikke så mye konkret, men de fleste bor med en familie i starten... og når vi føler de klare til å bo alene så har vi tilgjengelige hybler. Noen av dem har fått seg egne steder også, men det er de som har vært her lengre." (Olav)

Det hevdes at disse familiene flinke til å følge opp spillerne også etter de har flyttet til egne leiligheter. I Sindres klubb fungerer det på følgende måte: *"Jeg holder tett kontakt med de som eier leilighetene. Noen steder er det kjellerleiligheter, så det er voksne personer som bor. Det*

er heller ikke tilfeldig. De kan hjelpe til, og jeg kan snakke med dem." Gjennom å følge opp spillernes boforhold, og se til at de har sosiale relasjoner gjennom sitt bosted, oppgir flere av informantene at det skaper trygghet og tilhørighet. *"Det handler om å gi dem trygghet! Hvis de føler at folk bryr seg så blir det mye enklere for dem å tilpasse seg her også."* (Olav)

Sett bort fra bosted har klubbene også flere andre former for tiltak for at spillerne skal få sosial støtte i lokalmiljøet. Tiltak som gir en sterkere tilknytning til lokalmiljøet kan føre til at spillerne opplever mindre press fra omgivelse, og slik har bedre forutsetninger for å prestere (Elliott, 2014). Et av de tiltakene som gjennomføres i de fleste klubbene er å sette de afrikanske spillerne i kontakt med et miljø med lignende bakgrunn, enten gjennom at spillerne selv ser muligheten eller ved at klubben oppretter kontakten, noe som kan skape det Richardson et al. (2012) kaller en bro til hjemlig kultur og miljø. Dette kan være avgjørende for migrantens trivsel og dermed ha betydning for motivasjon gjennom opplevelsen av tilhørighet.

"Det var ulike afrikanske miljøer i byen som vi satte dem i kontakt med, så det gjorde vi... var det en senegaleser så satte vi ham i kontakt med et senegalesisk miljø da, forutsatt at det var et bra miljø. Det sjekket vi jo på forhånd. Det kan være både og det også, men det gjorde vi. Vi prøvde å få dem i ulike miljøer utenfor fotballen så de kunne trives." (Jens)

Disse afrikanske miljøene er ifølge Håkon også engasjert i å integrere nyankomne spillere: *"Vi får henvendelser fra deres afrikanske miljø ganske umiddelbart. De stiller seg positivt til å bidra og det skjer alltid. Det går ikke mange timene etter at en overgang er i orden før jeg blir kontaktet av tilsvarende lands lokale miljø her i byen."* Klubbene ser på dette som et svært positivt tiltak for å bedre trivselen og lette akkulturasjonsprosessen for spillerne. Håkon ser følgende effekt av dette: *"Da får man to gevinster. For det første får man folk som kan det norske samfunnet også er de samtidig afrikanere, og hjelper til med å beholde deres egen kultur."* Dette er i tråd med det som innen akkulturasjonsbegrepet defineres som integrering, hvilket anses som den beste strategien for å håndtere akkulturasjonsproblemer på (Berry, 1997; Weedon, 2011).

De klubbene som ikke har gjennomført lignende tiltak ønsker det, men det er ikke i alle områder det er like lett å finne slike miljøer. Olav har stor tro på at lignende tiltak ville hatt positiv effekt for hans klubb: *"Om vi hadde vært på en litt større plass kunne vi kanskje også satt spillerne i kontakt med andre sosiale grupper både for det sosiale og for prestasjoner."*

Som sagt tror vi på at trivsel skaper gode prestasjoner og det vil også hjelpe på språket." Mats ser også for seg at det å bruke lokalmiljøet mer aktivt for å integrere spilleren: *"Som sagt, alle elsker klubben, og når det kommer en spiller er det klart man kunne hatt en gruppe som bistod enda mer sosialt når de dro hjem til leiligheten."* Slik kunne man til dels unngå de afrikanske spillernes overnevnte opplevelse av ensomhet og isolasjon.

Det oppfattes at den sosiale støtten fra lokalmiljøet skaper tilhørighet og kan gi høyere opplevd kompetanse, hvilket er positivt for motivasjon (Standage & Ryan, 2012). Denne støtten kan også bidra til økt mestringstro gjennom verbal overtalelse og bedret følelsesmessig tilstand (Weinberg & Gould, 2011). Hvordan støtten fra lokalmiljøet oppleves er noe forskjellig fra klubb til klubb. Når jeg spurte Sindre om hvordan han opplever støtten de afrikanske spillerne får svarte han på følgende måte: *"Det er litt svart/hvitt der. Hvis det går bra får dem mer, mens når det går dårlig så er det motsatt. De får mer positivt når det går bra, men mer negativt hvis det går dårlig. Det er lett å peke fingeren på dem."*

I andre klubber har synet vært mer ensidig, som for eksempel i klubben Jens er tilknyttet: *"Det blir jo ikke det samme naturligvis. Forventingene er større på de afrikanske spillerne, det blir jo sånn."* Ifølge Hognestad (2009) foregår det en kamp mot lokale talenter når afrikanske spillere hentes til norsk fotball, hvilket medfører et større press og urealistiske krav det blir vanskelig å tilfredsstille. Dersom den afrikanske spilleren stilles opp mot den lokale kan opplevelsen av egen kompetanse svekkes og slik vil også mestringstroen bli lavere.

Det er likevel ikke slik at alle opplever denne situasjonen likedann. I Håkons klubb oppfattes det slik: *"Jeg tror faktisk at det er ingen forskjell, bare mennesket er og fremstår som en sympatisk person som gir alt."* Denne holdningen kan skyldes tidligere suksess fra spillere med lignende bakgrunn, og dermed økt tiltro til klubbens evne til å signere de riktige spillerne. Gjennom klubbens tidligere erfaringer kan det også oppstå en form for vikarierende erfaring for nye spillere, både grunnet sosial støtte og det å ha sett andre med sammenlignbare forutsetninger lykkes. Dette vil i henhold til teorien om mestringstro være positivt for prestasjon (Gilson & Feltz, 2012). Dette kan tyde på at klubbens og supporterens erfaringer har endret synet på afrikanske spillere:

"For ti år siden gikk det kanskje på at man i sterkere grad lurte på de som var her. At man stilte spørsmålet om de var så gode, og hvorfor man skulle ha noen når vi hadde like gode her hjemme? Nå tror jeg det er så mange eksempler på at spillere fra Afrika har gjort det så godt, at de dermed fullt ut blir akseptert" (Håkon)

Gode erfaringer med spillere fra et område er noe flere informanter har opplevd at har positiv effekt på supporternes støtte: *"De får veldig mye som bærer de videre hvis de får en god start... Hvis de gjør det så blir de liksom båret videre på en måte. De får den ekstra støtten, og blir de store heltene veldig tidlig. Jeg føler at klubben er rigga for å ta i mot sånne type spillere"* (Sindre). Den sosiale støtten er positiv for prestasjonene (Richardson et al., 2012) og gjennom å prestere godt i starten vil spilleren få tidligere erfaringer å se tilbake på, hvilket er positivt for mestringstroen (Weinberg & Gould, 2011), både gjennom hva spilleren selv presterer og gjennom den støtten spilleren opplever å få. Slik kan det hevdes at det er en selvforsterkende prosess, hvor gode prestasjoner igjen legger til rette for å prestere. Ifølge Elliott (2014) er det et problem for mange sportsmigranter at den sosiale støtten uteblir dersom prestasjonene uteblir, og dette skaper en ond sirkel, hvor spilleren ender opp med å ikke prestere grunnet et press som ikke kan håndteres.

Ifølge Sindre har prestasjonene også betydning for hvordan man håndterer det å ikke få like mye sosial støtte fra familien: *"Går det bra på banen og bra med integreringa og man trives og føler man har det bra så går alt mye smidigere med savn og den biten. Går alt dårlig og alt er ræva så kommer savnet i større grad."* Dette kan tyde på at dersom den afrikanske spilleren lykkes er det mer sannsynlig at han opplever en iboende tilfredsstillelse ved å drive aktiviteten og slik blir indre motivert for å prestere.

4.4 Kulturell likhet blant spillere

Som en del av sosial støtte har det å være flere med lignende bakgrunn ved gjentatte anledninger blitt et diskusjonstema underveis i intervjuene. Det å ha flere spillere med lik bakgrunn kan gjøre integreringen enklere, gjennom at det er lettere å holde kontakt med tidligere kultur, samt at det er minst en person det er enklere å kommunisere med uten å ha lært det nye språket (Agergaard & Botelho, 2011). Klubbene er noe delt i sitt syn på det å ha flere afrikanske spillere med lignende bakgrunn i sin klubb, og det nevnes både fordeler og ulemper basert på de erfaringene de har gjort seg.

Mats ser på det positive aspektet slik: *"Fordelen er at de har hverandre. Har du en gruppe som har mye til felles så søker man sammen. Det er jo bra, at man kan hjelpe hverandre i integreringen også."* Her antydes det at gjennom å hverandre er det mulig spillerne opplever en større tilhørighet til gruppen, eller en del av gruppen, noe som med er positivt for motivasjon (Standage & Ryan, 2012). Gjennom å ha flere med lik bakgrunn får også nye sportsmigranter spillere de lettere kan sammenligne seg selv med, og slik få vikarierende

erfaringer gjennom å se andre lykkes, hvilket vil være positivt for deres mestringstro (Gilson & Feltz, 2012).

Håkons opplevelse av det å ha flere sportsmigranter samtidig er også noe todelt, men til dels har det vært opplevd som positivt. Her snakker han om en spiller som ankom som den tredje afrikaneren i en gruppe: *"Han kom jo hit 27. desember. Alt var mørkt, det var snøstorm. At han da umiddelbart fikk en relasjon var positivt. Alt blir ikke fremmed med en gang. Også fikk han se hvordan de andre håndterte det."* Gjennom å ha lagkamerater med lignende bakgrunn fremheves det her hvordan den nye sportsmigranten kunne se at de andre hadde mestret ulike utfordringer, og slik få økt tro på egen kapasitet til å mestre det samme. Sindre er av den oppfatning at det å ha noen å sammenligne seg med kan være et positivt aspekt ved å ha flere fra samme bakgrunn: *"Det er veldig fint å få inn en før den andre går, så det blir litt learning by doing og samtidig learning by seeing. De får observert hvordan andre gjorde det i sin rolle, som har blitt integrert i laget på en god måte."*

Det å ha flere spillere fra relativt like kulturer oppfattes å bedre opplevelsen av sosial støtte i laget, gjennom at man behersker språk, kulturelle koder og har felles erfaringer (Richardson et al., 2012). Olav er positiv til det å ha flere spillere med lik bakgrunn: *"Du var vel inne på det å ha flere med samme bakgrunn, og det er også noe vi har erfart at hjelper spillerne etter en overgang...Vi har stort sett alltid hatt flere med lignende bakgrunn her...det hjelper at flere snakker samme språk og kommer fra like kulturer."* Det å ha muligheten til å kommunisere på sitt opprinnelige språk er noe også Jens anser som en av fordelene ved å ha flere migranter fra samme kultur: *"De pratet jo ikke engelsk, de pratet fransk, så det var nok greit for at de skulle kunne klare å integrere hverandre."* Dette antyder hvordan evnen til å kommunisere er avgjørende for fremgang og prestasjon (Weedon, 2011), og det å ha noen man ikke må anstrenge seg for å kunne kommunisere med kan være en psykisk lettelse for migranter (Botelho & Agergaard, 2011).

Til tross for disse positive effektene nevnes det også noen ulemper ved å ha flere spillere med samme bakgrunn i et lag. Mats har opplevd de negative effektene ved å ha flere afrikanere slik: *"Det negative er jo at de lærer seg ikke engelsk fordi de kommuniserer bare på fransk... om de andre forsvinner, så blir han veldig alene. Da har han vært her ganske lenge, men han kan ikke kommunisere med folk. Da blir det et problem!"*

Her vises det til at faren ved å ha flere fra en kulturell minoritetsgruppe er at det kan oppstå sosiale klikker, noe som har negativ effekt på en gruppes kohesjon og dermed på kollektivets

evne til å prestere (Weinberg & Gould, 2011). Med bakgrunn i informantens uttalelse virker det også å kunne ha negativt effekt på læringsprosesser, da det blir enklere å unngå f.eks. språktilpasning. Sosiale klikker er noe Jens også har erfart, men han påpeker samtidig at det kan ha en positiv effekt: *"Ellers kan det jo bli slik at de bare er med hverandre, og forsvinner fra resten av spillergruppen, så det er både og, men jeg tror det kan være til hjelp i miljøet iallefall. At det finnes noen med noenlunde lik bakgrunn."*

Dersom det er flere spillere fra for eksempel et land, eller at flere av spillerne er eksempelvis franskspråklige ser informantene en tendens til at disse holder sammen, selv om det ikke nødvendigvis er tilfellet. I et lag finnes det en inngruppe man skal bli en del av, men dersom det oppstår sosiale klikker både blant sportsmigrantene og i den eksisterende inngruppen kan dette være negativt for integreringen (Weedon, 2011; Markus, 1991).

For å motvirke negative effekter har klubbene gjennomført noen tiltak, blant annet gjennom å bruke spillere som en slags fadder og gjennom å inkludere sportsmigranter på sosiale arrangement. Flere av informantene påpekte viktigheten av å blande dem inn i spillergruppen for å unngå sosiale klikker: *"I garderoben er det ikke sånn at alle sitter sammen i gjenger. Alle fra Norge på et sted, alle fra Afrika på et. De sitter spredd så de ikke bare skal snakke med hverandre"* (Mats). Slike tiltak oppfattes som at de kan være med på å bedre de afrikanske spillernes opplevelse av tilhørighet og slik stabilisere motivasjon og prestasjon. Gruppens tendens til å holde sammen kan også bedres av at den ikke deles opp i sosiale klikker, og dette påvirker utøvernes tro på at gruppen kan mestre (Standage & Ryan, 2012).

Enkelte av klubbene legger, som tidligere nevnt, restriksjoner på antall afrikanere utover de føringene som allerede settes fra UEFA og lignende (se kapittel 1.0 for lover og regler), mens andre ikke har noen bevisst strategi på dette. Det varierer også noe hvordan de ser på effekten av å ha flere samtidig: *"Men er de unge, og typer hvor det kanskje blir anbefalt at de vil synes er krevende å bo alene i et helt nytt land, i en helt ny kultur, så kan det være en litt forsiktigere start at vi henter to"* (Håkon). På spørsmål om klubben har noen policy på å hente flere spillere med samme bakgrunn svarte Sindre slik: *"Nei, jeg har registrert at det er et pluss ifølge media, og det kan være det, men samtidig, hvis man tror at alt skal bli så mye enklere ved å hente to afrikanere så tar man feil. Det er akkurat som med norsk ungdom. Du går overens med noen, også går du ikke overens med andre."*

Disse individuelle forskjellene gjør at det kan være vanskelig å predikere hvorvidt det å ha flere med lik bakgrunn har en positiv effekt på integreringen, men Sindre presiserer senere at;

"i starten er alt nytt for dem og da er det greit å ha noen å snakke med, og være sammen med." Materialet viser likevel at gjennom å ha flere kan man få positive effekter gjennom at de får en tilhørighet, et tillitsforhold og muligheter for å verbalt overtale hverandre om den andres kapasitet til å mestre, men det er ingen automatikk i at lik bakgrunn fører til et velfungerende forhold de to i mellom. Seippel (2002) mener at integrering vanskeliggjøres ved store individuelle forskjeller og at den styres av sosiale kjennetegn ved dem som deltar. Slik kan det argumenteres for at en felles kulturell bakgrunn sannsynliggjør lignende sosiale kjennetegn og dermed bidrar til en positiv relasjon, men at dette er betinget individene som er involvert.

4.5 Boforhold

Et av aspektene ved det å hente flere spillere fra samme bakgrunn er mulighetene for at de kan bo sammen. Det virker å være konsensus blant informantene om at dette ikke nødvendigvis er noen god idé. På spørsmål om de ønsker å ha afrikanske spillere boende i en form for kollektiv ble det sagt følgende:

"Nei, jeg har registrert at det er et pluss ifølge media, og det kan være det, men samtidig...I diskusjonen rundt integrering og sånn så gir man kanskje for stor tyngde på det at man skal ha flere samtidig, og at de bør bo sammen og sånt...Noen ganger kan man ha flaks og de går godt sammen og da er det veldig bra, men det er litt russisk rulett det der. Vi har en strategi på det der at hvis vi har flere så skal de ikke bo sammen. Vi setter dem til å bo alene, og det er jo basert på erfaringer." (Sindre)

Flere av informantene har som tidligere nevnt forsøkt å knytte bostedet til vertsfamilier eller utleiere som ønsker å følge opp litt ekstra. Ifølge Richardson et al. (2012) kan boforhold og sosial omgang, eller mangel på sådan, i tilknytning til hjemmet være en stressfaktor for afrikanske spillere. De norske toppfotballklubbene i dette studiet er tydelige på at de tar ansvar for sportsmigranternes bosituasjon og viktigheten av denne.

Hos klubben til Mats har de løst det på følgende måte; *"Vi har for eksempel et leilighetskompleks som vi leier, hvor vi forsøker å få inn de nye spillerne. De kan flytte når de vil det, men der bor de iallefall ikke alene."* Her argumenterer for å bo i nærheten av hverandre for å unngå ensomhet. Når vi snakket om utdanning kom Mats inn på hvordan mange spillere blir sittende ensomme: *"når han er ferdig med å være her og hos privatlæreren setter han seg hjemme for han kjenner ingen her."* Denne ensomheten vil over tid kunne ha effekt på utøverens tankemønstre gjennom en dårligere følelsesmessig tilstand og

slik resultere i lavere mestringsstro. Ifølge Weinberg & Gould (2011) er en følelse av psykologisk vel-tilstand avgjørende for en spillers prestasjoner og kompetansefølelse, og den styres blant annet av opplevelsen av sosial støtte. Dette kan være en utfordring ved å sette spillerne til å bo alene.

Mats mener forskjellene mellom kulturene er store: *"Det er en utfordring å ikke være i et så livlig samfunn, der det alltid er folk å snakke med. Skal du på besøk eller har du besøk her i Norge så må man ringe og si at man kommer."* Det skilles mellom en individualistisk kultur i vesten og en kollektivistisk kultur i Afrika, og denne forskjellen ser ut til å ha betydning for integreringen (Berry, 1997). Det å ikke ha den samme fellesskapsfølelsen, hvor alle er avhengige av hverandre kan oppleves som en stor utfordring for afrikanske spillere i Norge.

Flere av informantene var opptatt av effekten boforhold har på resten av de afrikanske spillernes liv. På spørsmål om hvordan de løste dette med bosted svarte Jens følgende: *"vi satte dem alltid hos solide familier. Finne en trygghet der, og det kunne vi kjørt på hele veien egentlig. Når de bor alene blir det fort ustrukturert kosthold, rydding, ja alt."*, og han reflekterer også over effektene av det å sette flere spillere i samme bolig: *"det var ikke bra altså. Ikke noe rydding, ikke noe stell. Mye dårlig kosthold, den ene hadde dårlig påvirkning på den andre liksom."* Gjennom det Jens beskriver som blant annet et dårlig kosthold vil spillerne antagelig få en dårligere opplevd fysiologisk tilstand, noe som resulterer i lavere mestringsstro (Gilson & Feltz, 2012; Weinberg & Gould, 2011). Ifølge Standage & Ryan (2012) er det viktig å gi idrettsutøvere meningsfulle valgmuligheter, og boforhold er et av eksemplene som dras frem på ting utøveren selv bør få velge. Derunder også muligheten til å velge å bo alene eller med andre. At utøveren får slike meningsfulle valgmuligheter vil stimulere til økt opplevelse av autonomi og slik kunne være positiv for prestasjon.

Mangel på struktur vil over tid kunne påvirke den følelsesmessige tilstanden for eksempel gjennom frustrasjon over lagkameratens manglende struktur, noe som også kan ha effekt på utøverens mestringsstro. Sindre opplevde effekten av struktur slik: *"hvis man skal få struktur på banen må man få struktur utenfor banen. Noe av det første jeg så var uryddig leilighet, uryddig struktur, antagelig uryddig på feltet med tanke på konsentrasjon og struktur på pasningsøvelser osv. Har man struktur er det lettere å være konsentrert."* Her kommer det frem at Sindre opplever at manglende struktur har innvirkning på spillerens prestasjon. Å ha en følelse av kontroll over eget liv er positivt relatert til gode prestasjoner blant

sportsmigranter (Weedon, 2011), og struktur knyttet til for eksempel boforhold kan være avgjørende for denne opplevelsen av kontroll.

4.6 Økonomi

Som en del av det å håndtere spillernes boforhold bør klubbene ifølge Agergaard & Botelho (2011) håndtere sosiokulturelle utfordringer som husleie. Videre nevnes skatt som en annen økonomisk utfordring. Van der Meij & Darby (2014) drar også frem det å sende penger hjem som en potensiell utfordring, og hevder at klubbene må ta ansvar for spillernes pengeforvaltning. Økonomisk styring kan være avgjørende for spillernes følelsesmessige tilstand gjennom opplevelsen av kontroll og oversikt, og slik ha innvirkning på mestringstroen. God kontroll på økonomi vil også gi økte muligheter for autonomi og kunne påvirke den opplevde kompetansen i positiv retning, noe som er positivt relatert til gode prestasjoner over tid (Standage & Ryan, 2012).

Gjennom intervjuet reflekterte Jens ved flere anledninger over betydningen av økonomi: *"til tross for at de kommer under mye bedre kår her i Europa enn hva de hadde hjemme så er økonomien fortsatt ødeleggende for dem her.. de klarer ikke å håndtere pengene... Så økonomi, som det er nå, så ville jeg sagt at det er nesten prioritert nummer én altså"* Flere av klubbene hadde hatt dårlige erfaringer som en følge av manglende økonomistyring og at dette var noe som burde vært prioritert av klubbene.

En utfordring flere av informantene påpekte var at spillerne sender for mye penger hjem: *"Jeg vet av mange som har sendt hjem alt med en gang, og så går dem og sulter seg selv og da er spiralen i gang altså"* (Jens). Slike tilfeller kan potensielt ha stor effekt og også i Olavs klubb har man hatt lignende erfaringer: *"Vi fikk erfare det med en av de første, han sendte jo alt, så han hadde ikke til mat, og vi fikk ikke røre pengene hans så det ble et kort opphold dessverre, vi lærte av det."*

Tidligere forskning viser at det å sende penger hjem er tilnærmet et krav for afrikanske sportsmigranter (Van der Meij & Darby, 2014). Mats opplever dette med å sende hjem penger slik: *"Det finnes ingen slutt på hvor mye penger din familie vil ha og krever. De ringer og krever penger hele tiden.. Jeg vil helst ikke at de sender penger...prøver å få de til å gjøre noe i Afrika...slik at de kan tjene sine egne penger."*, noe som står i motsetning til de øvrige informantenes refleksjoner rundt det at de afrikanske spillerne sender penger hjem. De fleste anser dette som en fornuftig bruk av midlene, men presiserer at det må være i kontrollerte former, slik at spilleren selv har nok.

Å imøtekomme eksterne krav er en kontrollert form for ytre motivasjon og vil føre til mindre stabile prestasjoner og utholdenhet ved motgang (Standage & Ryan, 2012; Vealey, 2005). Det betyr at dette kravet om penger kan være negativt for spillernes prestasjoner over tid.

Gjennom dette kravet vil også det å få ytre belønning, noe som ifølge Magee & Sugden (2002) kjennetegner mercenaries-typologien og er typisk for afrikanske spillere, være en nødvendighet. Også dette er en kontrollert ytre motivasjonsfaktor og er mindre positiv for prestasjon enn om spilleren er indre motivert.

Flere av informantene var, som vist i sitatene ovenfor, inne på at mat nedprioriteres for å imøtekomme disse kravene. Dette kan igjen påvirke den opplevde fysiologiske tilstanden gjennom mangelfull ernæring, og gi dårligere prestasjoner grunnet både lavere mestringstro og energinivå. For å motvirke dette påpekte flere av informantene at klubben har begynt å ta tak i økonomistyringen. Jens sier at man må *"få en struktur på hvor mye man sender hjem. Sette ned hvor mye man skal beholde, hvor mye man skal spare, hva koster mat og så videre."* Oppfatning er at gjennom å bistå spillerne med økonomistyring kan man skape en økt trygghet og fjerne noen sosiokulturelle utfordringer som medfører økt press, og slik kan være ødeleggende for prestasjon (Agergaard & Botelho, 2011).

For mange afrikanske spillere er livet etter karrieren en stressfaktor (Van der Meij & Darby, 2014; Botelho & Agergaard, 2011) og flere av klubbene har erfart dette som en utfordring. En sier at *"De lever her og nå... Så når de kommer hjem så har de jo ikke en krone på bankkontoen"* (Jens). Det betyr at å få kontroll på økonomi kan være viktig for å redusere stress. Flere av klubbene har derfor gjennomført tiltak for å gi de afrikanske spillerne en økonomisk trygghet. I Håkons klubb er dette løst på følgende måte: *"Vi er støttespillere på å investere i prosjekter i Europa som kan øke pengebestanden. Det er vi med på, og vi har bistått mange med det."*

Også underveis i oppholdet hevdes det at klubbene bistår med å håndtere sosiokulturelle utfordringer som oppstår som en følge av økonomi: *"Det er visse ting vi har rutiner på, som for eksempel det med regninger...Alt av sånne småting som kan dukke opp kommer de til meg med, også forklarer jeg hva det er for noe og legger det til trekk på lønn"* (Sindre). Dette viser at klubben tar ansvar for utenomsportslige ting som kan være ukjente for spillerne, slik at de kan fokusere på å prestere (Agergaard & Botelho, 2011). Husleie nevnes spesifikt som en slik stressfaktor, men de fleste klubbene ønsker at spillerne skal få en forståelse for prinsippet også selv. Hos Mats er det løst på følgende måte: *"Leie ser vi etter at betales. Vi har kontrakt*

selv på leilighetene, også skriver vi kontrakt med spillerne om leien... Det er vårt ansvar å se etter at alt slikt gjøres."

Det påpekes også at manglende kunnskap om hvordan det økonomiske systemet i Norge fungerer gjør at klubbene må ta ansvar for, eller lære opp spillerne til, å håndtere faste utgiftsposter. Sindre forteller at de: *"Prøver å gi de minst mulig regninger, da har vi også kontroll på at det ikke går for langt med inkasso og at de ikke tar det alvorlig da. Vet man ikke hva det er så er det fort å bare legge det unna, eller kaste det med reklamen."*

Det er store forskjeller på det økonomiske systemet i de fleste afrikanske land og det vi kjenner i Norge. Ifølge Mats er det slik at: *"i Afrika så er det slik at det du ikke har, det får du ikke."* For å skape trygghet og legge til rette for positive tankemønstre hevdes det at klubbene har en utfordring når de kulturelle forskjellene er så store. Sindre mener at *"Økonomi er kjempesentralt, det er jo virkelig noe spillerne burde hatt rådgivning på"*. Dette har i liten grad vært gjennomført systematisk i de klubbene jeg har intervjuet, sett bort fra i en klubb. Materialet viser at det i de øvrige klubbene har vært gjennomført en viss rådgivning også, men ikke nødvendigvis i tilstrekkelig grad. Tidligere forskning viser at man gjennom å skape bedre kontroll over økonomi kan redusere angst og få mer positive tankemønstre, noe som er relatert til høy mestringstro (Weinberg & Gould, 2011). Det kan også øke spillernes opplevde kompetanse, og bedre mulighetene for autonomi, noe som igjen er positivt for motivasjon og prestasjon (Standage & Vallerand, 2007; Standage & Ryan, 2012).

4.7 Kulturell integrering

Det er ikke bare innenfor det økonomiske aspektet at de kulturelle forskjellene er en utfordring. Mange sportsmigranter opplever en følelse av å miste sin tidligere kultur (Weedon, 2011) og preges derfor av såkalt akkulturativt stress. Ifølge Weedon (2011) preges tilpasningsevnen av sportsmigrantens tidligere kultur, den nye kulturen og forskjellene på disse kulturene. Det betyr at denne kulturelle avstanden har stor betydning for integreringen (Berry, 1997), og dermed for spillernes prestasjoner.

For å ha kunnskap om disse forutsetningene bør klubbene innhente informasjon om spillerens bakgrunn, slik at de kan legge best mulig til rette (Bourke, 2003). Informantene hevdet at klubbene gjennomfører en god bakgrunnsjekk, og Olav forteller at de gjør det slik: *"Før vi henter spillere så er vi veldig nøye med bakgrunnsjekk. Vi har alle spillerne på prøvespill først så vi får snakket med dem og sett dem, også sjekker vi bakgrunnen deres. Det er viktig å vite mest mulig om dem, kulturen deres osv."* De oppfatter at å ha kjennskap til spillerens

bakgrunn er avgjørende for hvilke tilpasninger man kan gjøre, og for forutsetningene for en vellykket integrering. I en prosess i forkant av overgangene bør klubbene også forberede sportsmigrantene på de utfordringene som venter, og forberede dem på at det vil bli en omfattende prosess (Bourke, 2003).

Informantene påpekte at det er avgjørende at klubbene har en forståelse for hva integrering faktisk innebærer, og flere av informantene poengterer viktigheten av at spillerne også får bevare sin tidligere kultur.

"De kommer hit og tilpasser seg kulturen, samtidig som vi synes det er viktig at de skal bevare sin kultur også. Det er tosidig dette, et veldig viktig moment. Vi ønsker å lære dem hvordan det sosiale liv og den sosiale settingen fungerer i Norge, men vi ønsker også at de skal ta vare på sitt eget. Det har med trivsel å gjøre." (Håkon)

Dette kan tolkes som at klubbene er bevisste på at integrering ikke må forveksles med assimilering. Innen akkulturasjonsbegrepet forstås integrering som det å skape en symbiose mellom ny og gammel kultur (Berry, 1997; Weedon, 2011). Det er en utfordring at sportsmigranter havner i en boble mellom ny og gammel kultur (Rial, 2014). For at man skal unngå dette må akkulturasjonsgruppen være åpen for andre kulturer og migranten må kunne tilpasse seg regler, normer og verdier i inngruppen for å kunne fungere som en del av et lag (Berry, 1997). Dette faller under det Berry (1997) kaller psykologisk akkulturasjon, og utgjør en viktig del av det å integrere sportsmigranter i en prestasjonsgruppe. Mats sier følgende om hva de gjør med hensyn til regler og normer i hans klubb: *"Det er iallefall viktig at de vet hva som kreves av dem. Hvordan det er med for eksempel tider....ta reglene med dem. Hva som er viktig for klubben, hva som er viktig for trenerne."*

Det er en del store kulturelle forskjeller på afrikanske land og Norge (Hofstede & Hofstede, 2006; Maguire & Pearton, 2010), og disse påvirker klubbens arbeid. En av utfordringene flere av informantene nevner er spillernes tillit til systemer: *"Det er ingen tvil om at nigerianske spillere, og afrikanere generelt, kommer fra en kultur med en del korrupsjon, det er en del utfordringer med regelverk og rett og slett det å kunne stole på folk"* (Sindre). Dette har flere av informantene opplevd at kan føre til misforståelser som påvirker prestasjon negativt, og den psykologiske akkulturasjonsfasen hvor en ny forståelse skal etableres krever støtte fra omgivelsene (Berry, 1997). Sindre kommer med et eksempel på hvordan disse kulturforskjellene kan påvirke relasjonene: *"Når du er oppvokst med å ikke kunne se autoriteter i øya så er det vanskelig å slå det bort med en gang, så noen trenere oppfatter det*

som respektløst..det virker som om de ikke hører på det de sier, men så er det egentlig motsatt. At de har for mye respekt."

Ifølge Richardson et al. (2012) er det et normalt problem at afrikanske sportsmigranter ikke tar kontakt med trenere grunnet usikkerhet og språklige vansker, noe flere av informantene har opplevd. Sindre poengterer blant annet at det kan skyldes den overnevnte kulturforskjellen, og ser følgende effekt: *"hvis du som overordnet person gir en beskjed og har en følelse av at spilleren ikke tar i mot beskjeden...du prøver litt hardere, maser litt mer...hva føler den spilleren? Han føler kanskje at du ikke stoler på ham, fordi du må gjenta det hele tida."* En slik opplevelse av manglende tiltro fra treneren kan ha innvirkning på spillerens opplevde kompetanse, og dermed være negativt for prestasjonene (Standage & Ryan, 2012; Weinberg & Gould, 2011). Ifølge Agergaard (2014) er ansvarspersoner, som f.eks. trenere, svært viktige støttefaktorer for afrikanske sportsmigranter, men basert på Sindres uttalelse kan det virke som om kulturelle forskjeller kan være ødeleggende for denne relasjonen.

Det er også en hel del andre forskjeller på kulturen afrikanske spillere kjenner og den vi har i Norge. Hofstede & Hofstede (2006) skiller mellom en kollektivistisk og individualistisk kultur, og flere av informantene drar frem erfaringer rundt dette når jeg spør om de største utfordringene som oppstår når spilleren ankommer Norge: *"Det er bare det å komme inn i en annen kultur... Her er det kaldt, folk sitter i huset sitt, det er knapt folk i byen her. Folk er mer reserverte enn i Afrika...Det tror jeg er en utfordring, å møte folk som er så reserverte"* (Mats). Denne kulturelle forskjellen kan føre til en manglende følelse av tilhørighet og slik være negativt for prestasjoner i henhold til selvbestemmelsesteorien (Standage & Ryan, 2012). Mange sportsmigranter opplever ensomhet (Weedon, 2011), og kulturelle endringer i sosiale relasjoner kan være noe av årsaken til dette.

Ved å ha opplevd ulike kulturer kan afrikanske spillere gjøre seg erfaringer som gjør overgangen til en ny klubb enklere. Hos Håkon er dette noe klubben har erfart og det er til dels styrende for hvor de kjøper spillere fra: *"Du kan si at hvis du skifter kontinent.. så vet vi at tida det tar å akklimatisere spilleren er lengre om spilleren kommer rett fra Afrika enn om den har vært innom klubber fortrinnsvis i Europa."* Gjennom at spillerne har tidligere erfaringer med migrasjon kan de få bedre mestringstro og ifølge Gilson & Feltz (2012) kan disse erfaringene være avgjørende for suksessen i neste klubb.

For flere av informantene er det viktig å påpeke at det ikke bare er utfordringer, og at det er en hel del pluser ved afrikanske spillere: *"Det som er helt sikkert, det blir alltid snakket om de store utfordringene rundt for eksempel afrikanske spillere, men det er masse du slipper. Jeg opplever blant annet at de har ikke noe misbruk av alkohol, nesten ikke alkohol i det hele tatt"* (Sindre). Flere av informantene drar også frem ambisjoner og arbeidsvilje som positive trekk ved flere av de afrikanske spillerne de har hatt. En sterk egeninteresse for å drive en aktivitet er noe av det kjennetegner indre motivasjon, og det er i så måte positivt for motivasjonen (Standage & Ryan, 2012; Weinberg & Gould, 2011).

En del av årsaken til at de afrikanske spillerne ikke drikker alkohol er religiøse hensyn. Jeg har tidligere pekt på viktigheten av at de afrikanske spillerne tilpasser seg normer og verdier i den kulturen de er, men for en vellykket integrering må forståelsen for andres verdier gå begge veier (Agergaard & Sørensen, 2009). Dette hensynet opplever flere av informantene at blir spesielt viktig når det kommer til religion: *"Jeg skal ikke si at det er en utfordring, det er det ikke, men man må ta hensyn og ha respekt for det tror jeg... Det er jo kjempeviktig i integreringen. De må få respekt fra lagkameratene. Man må ha respekt for religion, det må man ha"* (Jens).

Også her er det viktig at begge parter jobber for å tilpasse seg, noe flere av informantene påpeker: *"Det er et veldig viktig punkt det med religion, å legge til rette for å kunne utøve det. Det tror jeg de føler at de kan i stor grad, og det er som jeg sier at det må være et samarbeid mellom alle i klubben og ta et ansvar for å legge til rette"* (Sindre). Klubbene har et stort ansvar for å legge til rette for kulturelle forskjeller, og forsøke å skape en bro mellom tidligere og ny kultur gjennom å tilpasse i størst mulig grad (Richardson et al., 2012). Gjennom at migranten opplever aksept for sin religion kan han oppleve en bedret følelsesmessig tilstand og slik øke mestringstroen. Det å kunne velge sin egen tro medfører potensielt sett en økt opplevelse av autonomi, og det å kunne ta egne valg er positivt relatert til prestasjon i henhold til selvbestemmelsesteorien.

Sindre sier videre: *"Det må gå begge veier, det opplever jeg at det gjør. Vi legger til rette for dem, og de skjønner at de må tilpasse seg de også."* Det er viktig å poengtere at dette er en tosidig press, og den migrerende må unngå såkalt separasjon og marginalisering for å kunne integreres i laget og slik prestere opp mot ønskelig nivå (Berry, 1997; Weedon, 2011). Klubbene opplever at dersom sportsmigranten ikke yter noe for å tilpasse seg vil det føre til mindre aksept i gruppen, noe som gjør integreringen vanskeligere. Ved at begge parter

tilpasser seg og ønsker at den andre part skal trives i laget vil man øke opplevelsen av tilhørighet og slik får man utøvere med større prestasjonsutholdenhet (Standage & Ryan, 2012; Standage & Vallerand, 2007).

Sindre påpeker igjen at det er viktig å skaffe bakgrunnsinformasjon for å kunne gjøre disse tilretteleggingene: *"Det er kanskje da de store utfordringene starter, for uten forståelse og å vite om det så får man ikke lagt til rette. Hvis man får lagt til rette får man veldig mye tilbake fra spillerne også, har vi erfart."* Informantene opplever at man gjennom kunnskap om spillerens bakgrunn og kultur har langt bedre muligheter for å kunne tilrettelegge og integrere spilleren, og slik legge til rette for prestasjon.

En av de kulturelle faktorene informantene opplever at er viktig å kjenne til og tilpasse er ernæring. Denne styres til en viss grad av religion og det er noe klubbene er bevisste på: *"Gjelder det mat får vår ernæringsekspert vite hvilken mat han vil ha, om han er sikh, om han er muslim, jøde eller noe annet"* (Mats). Flere av informantene oppgir at afrikanere ikke er vant med samme mat som nordmenn og at det derfor kreves tilpasninger fra begge sider. I Sindres klubb løser de dette slik: *"jeg forsøker å få til er at de får spise den maten de er vant til og sakte, men sikkert ser vi at de akklimatiserer seg til et norsk kosthold...Du kan ikke bare tvinge dem til å spise som her, og si at nå må du bli vant til det. Bare la dem få tid til det."* Informantene opplever at å lære opp spillerne i norsk kosthold og gi dem tid til å tilpasse seg er avgjørende for spillernes trivsel.

Mats påpeker at det ikke bare er spising med klubben som er en utfordring for unge sportsmigranter: *"Når du flytter til din egen leilighet må du kunne lage mat. Det må vi lære dem. Det er viktig å kunne lage sin egen mat. Selv om de har råd og mulighet til å gå å spise ute, så er det viktig å ha den valgmuligheten at du kan lage det selv."* Gjennom å gi spillerne opplæring i ernæring og matlaging bedrer man mulighetene for prestasjon gjennom en bedret fysiologisk tilstand, og sannsynligvis også opplevelsen av denne, hvilket er positivt relatert til mestringstro og prestasjon (Gilson & Feltz, 2012; Weinberg & Gould, 2011). Ved å kunne lage mat selv får også spillerne økt mulighet til å ta egne valg og slik kan opplevelsen av autonomi øke, hvilket kan føre til økt motivasjon for å prestere. Innen kulturbegrepet er det også forskjeller på hva som betegnes som gode prestasjoner.

4.8 Forskjeller i prestasjonskultur

Noen av de kulturelle forutsetningene som vies mest oppmerksomhet i intervjuene er prestasjonskultur og spillestil. I ulike kulturer har man forskjellige referanser for hva som er gode prestasjoner (Gottvassli, 2007; Markus, 1991). Ved at forutsetningene for hva det innebærer å prestere endres vil spillernes tidligere erfaringer oppleves som mindre relevante, og derfor ha mindre betydning for mestringstroen, hvilket igjen minsker sannsynligheten for gode prestasjoner.

I fotballen er det et problem at afrikanske spillere oppfattes som individualistiske og er mer opptatt av egen prestasjon enn laget som helhet (Agergaard & Sørensen, 2009). Sindre sier at: *"De kan være veldig ustrukturerte i starten, og om du sammenligner dem med norske spillere helt i starten av prøvespillet så kan det hende at du 9/10 tilfeller havner på norske spillere."* På det afrikanske kontinent gir de individuelle prestasjonene en stjernestatus (Worby, 2009), hvilket ikke nødvendigvis er tilfellet i Norge, hvor prestasjonsfokuset er basert på lagets utbytte (Andersson, 2008). Mats har opplevd dette på følgende måte: *"I Afrika er det mer at jeg er fotballspiller, jeg er artist liksom, jeg skal underholde dem som kommer og ser på, men her må de forholde seg til de andre på laget og hvordan de forholder seg sammen."* Med bakgrunn i materialet virker det som om informantene oppfatter den afrikanske fotballkulturen som en utfordring, og det poengteres av flere at det å få spillerne til å tenke på laget fremfor å vise seg frem er en prosess som krever en del av klubbene.

Alle informantene var innom hva som er de afrikanske spillernes styrker og svakheter. Sindre mente at *"de har de fysiske forutsetningene, tekniske, også må du jobbe med det taktiske. Det er veldig mange forutsetninger der, men også mye å ta tak i."* At de mangler forståelse for det taktiske aspektet vil kunne medføre mindre positiv verbal overtalelse enn hva spilleren muligens forventer på bakgrunn av individuelle prestasjoner, og dermed lavere mestringstro. Endring av tilbakemeldinger ved migrasjon kan også påvirke spillerens opplevde kompetanse og slik være negativt for prestasjonsutholdenheten gjennom mindre stabil motivasjon (Standage & Ryan, 2012).

Jens påpekte at: *"man skal jo ikke ha de til å tenke helskandinavisk, det er jo derfor vi vil ha dem, men man få dem inn i dette rammeverket."* Her pekes det på kravet til å følge klubbens retningslinjer, og for å integreres i et lag må man lære seg de interne normene og tilpasse seg reglene (Agergaard & Sørensen, 2009). Klarer spillerne å tilpasse seg dette vil inngruppen ha lettere for å akseptere kulturelle forskjeller (Weedon, 2011; Markus, 1991). Når Mats snakker

om forskjellen på afrikanske og norske spillere sier han følgende: *"Når en sammenligner en 16-17-18-åring fra Afrika med en på samme alder i Norge så ser du en helt annen sult i den afrikanske spilleren, ofte. Da tenker jeg ikke bare på banen, men i alt."* Ifølge Jonsson & Rudolphi (2011) viser afrikanske fotballspillere større ambisjoner enn vestlige, noe det også fremkommer at informantene mener, og selvrealisering er en av de viktigste motivasjonsfaktorene for afrikanske spillere (Botelho & Agergaard, 2011). Dette tyder på at de har en sterk egeninteresse for å drive med aktiviteten og at det er styrende og avgjørende for resten av selvet, hvilket i henhold til selvbestemmelsesteorien er autonome former for motivasjon (Standage & Ryan, 2012).

Olav svarte dette når han ble spurt om forskjeller på spillestil: *"En del har nesten ikke spilt på ordentlige lag før, så de er ikke så gode taktisk, men det går fort å lære det viktigste. Det kommer jo litt an på hvor de har vært før også, om de kommer rett fra Afrika eller ikke."* Det hentydes at tidligere spill i Europa kan gjøre spillere bedre rustet for å komme til Norge. Utøvernes tidligere erfaringer kan ha betydning for mestringstroen, og dersom spillerne har erfaring fra klubber eller akademier hvor det har vært arbeidet med taktisk forståelse kan dette være positivt for prestasjoner i den norske klubben. Gode prestasjoner kan også brukes som en kapitalform for å bli en del av en inngruppe. Jo bedre prestasjonsforutsetninger en spiller har, dess lettere blir det å integreres i laget, da inngruppen har lettere for å akseptere noen som styrker laget (Agergaard & Sørensen, 2009).

Flere av informantene drar frem nødvendigheten av å være god taktisk for å fungere i forsvar, og at det derfor er lettere å hente offensive spillere. Jens sier at *"En offensiv spiller krever mindre grunnstruktur i bunnen for det defensive som er viktig i Norge...Jeg ønsket offensive spillere fordi de er lettere å sette i system enn defensive."* I fotball foregår det en såkalt institusjonell rasisme, som tilsier at mørke spillere ikke passer til taktiske roller og mangler mental styrke til å spille i sentrale posisjoner som krever forutsigbarhet og kontroll (Giulianotti, 2005; Massao & Fasting, 2010).

Dette medfører at de ofte benyttes som kanter eller spisser og flere av informantene poengterer at de først og fremst ønsker angrepsspillere. Når Sindre blir spurt om bakgrunnen for dette sier han følgende:

"Jeg tror nok det er en grunn til det, og det går ganske mange år tilbake i tid. At afrikanske spillere er ustrukturerte...Også har det fulgt i underbevisstheden...Kanskje litt av den underbevisstheden ligger litt på europeiske klubber, med tanke på rekruttering av

afrikanske forsvarsspillere...Det viser hvor tilfeldig det kan være, at når klubber har suksess med noe så fortsetter man med det. Vi har hatt noen gode spisser og midtbanespillere, så da blir det de." (Sindre)

Dette kan medføre at afrikanske spillere fratras ansvar fordi de anses som for ustrukturerte, noe som igjen kan resultere i lavere opplevd kompetanse og dermed mindre stabile prestasjoner. Mulighetene for mestringstro hos afrikanske spillere i andre posisjoner enn de offensive kan også bli lavere grunnet mangelen på vikarierende erfaringer, da det ikke er noen før dem som har lyktes i klubbene de er i. Ved at det i norsk fotball har vært en etablert kultur for å hente offensive spillere er det også færre erfaringer med gode prestasjoner fra afrikanske forsvarsspillere. Dette kan medføre mindre positiv verbal overtalelse, grunnet at for eksempel supportere er negativt innstilt, og slik være negativt for mestringstroen.

Institusjonell rasisme skaper også en distanse mellom den migrerende og majoriteten (Massao & Fasting, 2010), noe som kan ha en negativ effekt på opplevelsen av tilhørighet og slik påvirke hvorvidt en utøver er indre motivert eller ikke. Ulikhetene i prestasjonskultur kan også ha innvirkning på denne tilhørigheten da man skiller seg fra den etablerte normen for hva som er gode prestasjoner (Markus, 1991).

Ifølge Giulianotti (2005) er denne stereotypifiseringen uheldig, men til en viss grad gjeldende. Under intervjuene var flere av informantene innoen de mentale forutsetningene og hvilken betydning dette har for hvordan de afrikanske spillerne presterer. Sindre omtaler dette slik: *"Det er utrolig viktig det med følelsesregisteret, hos en gjennomsnittlig afrikansk spiller, det er noe helt annet enn hos en norsk gutt. Det er høyt oppe når det går bra og det er lavt nede når følelsen er dårlig."* For at dette ikke skal virke negativt inn på prestasjonene over tid må klubbene sørge for at spilleren integreres i laget og opplever tilværelsen som positiv. For at spillerne skal være fornøyd sier Håkon at *"Det er vel med afrikanske som med norske spillere, de lever av å få spille. De lever av spilletiden, det påvirker personen så mye."*

Når en av informantene ble spurt om hva som kunne vært gjort bedre med tanke på integreringen av afrikanske spillere svarte han:

"Hos oss var det trygghet og tillit, de måtte levere sånn altså. Gjorde de ikke det så fikk de ikke nok sjanser, og det er jo veldig vanlig at leverer de ikke med en gang så får de ikke flere sjanser... De må være trygge og de må få tillit. Man må få tillit, de må få lov til å mislykkes!...Kjenne på den tryggheten." (Jens)

Her argumenteres det for at det å skape trygghet er en avgjørende faktor for en vellykket integrering (Elliott, 2014). Mangel på tillit kan medføre at spillernes opplevde kompetanse svekkes, da de mislykkes og ikke får sjanser til å få positive opplever. Slik vil prestasjonsutholdenheten påvirkes i negativ retning. Gjennom at klubben tidligere har hatt suksesshistorier med afrikanske spillere kan denne tålmodigheten være større, og sannsynligheten for positiv verbal overtalelse øker gjennom at man vet hva spilleren potensielt kan gi. Verbal overtalelse er en av kildene til mestringsstro (Gilson & Feltz, 2012), og slik kan man anta at tidligere suksesshistorier fra sammenlignbare andre gjør det lettere å prestere. At klubben har hatt suksess med andre med lignende bakgrunn kan også ha positiv effekt på ønsket om å integrere i f.eks. spillergruppen og lokalmiljøet.

Denne oppfattelsen av egne evner har betydning for en utøvers mestringsstro, og for at en spiller skal prestere opp mot sitt maksimale bør det stimuleres til en så høy grad av mestringsstro som mulig. Høy mestringsstro vil føre til økt innsats i aktivitetene og økt prestasjonsutholdenhet ved motgang og vanskelige utfordringer (Gilson & Feltz, 2012). Mangel på tillit over tid kan derfor være ødeleggende for utviklingen hos en spiller. Det vil også påvirke mestringsstroen gjennom en svekket følelsesmessig tilstand, manglende opplevelse av verbal overtalelse og fravær av tidligere prestasjoner å se tilbake på.

Uten tillit er det lite sannsynlig at en spiller vil trives, og Olav påpeker viktigheten av trivsel slik: *"Vi er opptatt av at de skal trives og jeg tror dette har mye å si for prestasjonene fordi det gir overskudd. Prestasjonene er jo det viktigste for klubben og da må vi jo jobbe for å mest mulig ut av dem."* Her hevdes det at trivsel er avgjørende for prestasjon. Gjennom å legge til rette for integrering øker man sannsynligheten for at en spiller skal trives (Elliott, 2014), og en psykologisk vel-tilstand er positivt relatert til prestasjon (Weinberg & Gould, 2011).

En utfordring ved integrering er de store forskjellene i klubbkulturer. Disse medfører at spillernes tidligere erfaringer blir mindre relevante (Berry, 1997; Richardson et al., 2012), og dermed ikke gir en positiv effekt på mestringsstro. Dette gjør akkulturasjonsfasen vanskeligere. Noen av klubbene har likevel erfart at det kan være en fordel dersom spillerne har byttet klubb tidligere, men peker på at det å ha tidligere erfaringer ikke nødvendigvis trenger å bety noe. Håkon sa følgende: *"Du kan si at hvis du skifter kontinent så vet vi at tida det tar å akklimatisere spilleren er lengre om spilleren kommer rett fra Afrika enn om han har vært innom Europa."* Han påpeker likevel at: *"Det er ikke automatikk i at integreringsprosessen*

blir vanskeligere heller. Det er litt avhengig av typen, noen lar seg integrere lett, noen blir selvgående."

Hvordan en migrant integreres preges av individet, tidligere kultur og ny kultur, i tillegg til akkulturasjonsgruppens ønsker om å integrere (Weedon, 2011). Det er derfor vanskelig å si noe konkret om hvordan et enkeltindivid vil integreres i et lag på forhånd, men det at spilleren har erfaring med å komme til en klubb fra tidligere har positiv effekt på migrantens evne til å tilpasse seg (Berry, 1997; Richardson et al., 2012). Det kan også gi den nye klubben en indikasjon på hvordan migranten håndterer å skifte miljø, kultur og lignende. Ved å ha skiftet kultur og miljø tidligere vil også spillerens tidligere erfaringer kunne bidra til høyere mestringstro.

4.9 Utdanning

Det er også andre faktorer som kan predikere suksess ved sportsmigrasjon, og en slik faktor er utdanning. Bourke (2003) mener utdanning er en av faktorene klubber bør vurdere før de henter spillere, spesielt i tilfeller hvor det er store kulturelle forskjeller. Flere av informantene nevner skolegang som en del av den bakgrunnssjekken de gjennomfører: *"Der kartlegger vi skole, hva slags skolegang de har. Om de har noe er det et plus"* (Sindre). Her hevdes det at dersom spillerne har utdanning er dette positivt, og tidligere forskning har vist at dette kan være avgjørende for språk og kulturell forståelse (Van der Meij & Darby, 2014; Weedon, 2014).

Olav vurderer effekten av utdanning slik: *"Det er jo ikke så mange med utdanning da, men noen har vært på akademier hvor det er noe utdanning og de snakker ofte bedre."* På de velutviklede afrikanske akademiene fokuseres det på utdanning, og i særdeleshet på utviklingen av språkkunnskaper (Darby, 2001; Darby, 2011; Darby et al., 2007). Dette medfører at tidligere akademi-spillere kan ha bedre forutsetninger for å integreres, og at hvilke akademier spillerne kommer fra bør være en av faktorene klubber prioriterer å finne ut av. I intervjuene kommer det frem at de fleste har vært på et akademi, men at det ikke er noe klubbene fokuserer på. På spørsmål om dette var en del av bakgrunnssjekken svarte flere av informantene at det er blant tingene som sjekkes, men at det ikke er det viktigste: *"Det viktigste er at de er gode. Om de har gått på det riktige akademiet betyr lite"* (Olav).

Weedon (2014) mener utdanning har positiv effekt på samfunnsintegrering av sportsmigranter og at spesielt språkutdanning er avgjørende for integrering. Som nevnt i kapittel 4.2 har alle informantene gitt sine afrikanske spillere en form for språkutdanning, men fokuset på

utdanning forøvrig er langt mer varierende: *"Den er jo ganske begrenset også for de norske i dagens fotballverden. Selv med internett og studiet på nettet, så blir fraværet såpass stort, men noen tar utdanning"* (Håkon). En del klubber og trenere er motstandere av utdanning fordi dette fjerner fokus fra idretten (Weedon, 2014; Bourke, 2003), men med bakgrunn i mitt materiale er de fleste klubbene positive til det i Norge.

Hvorvidt klubbene ønsker at spillerne skal ta utdanning varierer noe, med de fleste poengterer at de legger til rette dersom spillerne ønsker det: *"Etter videregående så er diskusjonen om det er klubbens ansvar å påtvinge skolegang på voksne mennesker. Jeg mener at det ikke er det, man kan legge til rette og det gjør vi"* (Sindre). Det er funnet sterk motstand i britisk fotball mot utdanning fordi det fjerner fokuset på det å bli best mulig og viser en defensiv innstilling til det å skulle lykkes, men denne innstillingen er annerledes i andre kulturer (Kelly, 2014). Gjennom intervjuene kommer det frem at de fleste er positive til utdanning som integreringstiltak, men at de opplever det som for ressurskrevende.

Utdanning kan fungere som et integrerende tiltak, gjennom at det gir en sosial arena utenfor fotballen, stimulerer til språklig utvikling og gir en annen arena å mestre på (Weedon, 2014). I Mats sin klubb har de prøvd ut det å gi spillerne utdanning og han reflekterer over erfaringene slik: *"Det var en suksess, å få de inn et år på skole. De var der og fikk norske kompiser, alt ble naturlig. De kom inn i det norske samfunnet...de gjør det sammen med sine norske kompiser. De har alltid folk rundt omkring deg, og de må kommunisere."*

Her pekes det på at ved å ta utdanning vil man kunne få en sosial gruppe hvor man får tilhørighet utenfor fotballen. Det å oppleve en slik tilhørighet er positivt for motivasjonen til å prestere (Standage & Ryan, 2012), selv om den sosiale arenaen er utenfor laget. Dette skyldes at denne motivasjonen er overførbart til andre deler av idrettsutøvernes liv (Weinberg & Gould, 2011). En opplevelse av tilhørighet vil også kunne ha positiv innvirkning på følelsesmessig tilstand, og slik være positivt for mestringsstroen. Denne kan også påvirkes gjennom språklig utvikling ved at de får bedre muligheter for å få verbal overtalelse gjennom at de evner å kommunisere.

Mats sa følgende om de øvrige effektene av utdanning: *"I fotballen, selv om du har tjent x antall millioner, så er aldri kunnskap noe du ikke vil ha. Som fotballspiller har du tid til å studere om du er litt strukturert, og jeg tror alle har godt av å ta utdanning."* Gjennom utdanning kan spillerne tilegne seg kunnskap og slik få en høyere opplevd kompetanse, også på idrettsarenaen, da motivasjonsfaktorene i selvbestemmelsesteorien er overførbare til andre

arenaer (Weinberg & Gould, 2011). Ved å få mer kunnskap kan spillerne også oppleve en økt tilhørighet til prestasjonsgruppen gjennom økt aksept fra inngruppen. Dette kan oppnås ved at de får mer kunnskap om for eksempel kulturelle normer (Berry, 1997). Økt sosial støtte gjennom utdanning kan ifølge Berry (1997) senke stress, og slik være positivt for prestasjon.

I Mats sin klubb har de fokusert på utdanning: *"Jeg prøver å få dem til å ta utdanning, det er viktig. Det er det om de er fra Afrika eller ikke"*. Dette praktiseres ulikt i informantenes klubber. I en av de andre klubbene har det blitt gjennomført på følgende måte: *"Når det gjelder afrikanske spillere så er det ikke sånn at vi putter dem inn i noe norsk skolegang her...Hvis man skal begynne på skolen samtidig, så kan det kanskje bli bedre over tid, men det er veldig mye å ta tak i"* (Sindre). Her hevdes det at det er for mye annet å fokusere på, og at det derfor ikke er verdt å prioritere utdanning.

Ifølge Van der Meij & Darby (2014) kan et manglende fokus på utdanning være en stressfaktor for spillere, spesielt om de kommer fra områder uten sterk økonomi. Dette skyldes usikkerhet rundt hva som skjer ved skader og muligheter etter endt fotballkarriere. Utdanning er også en av trekkfaktorene som får spillere til f.eks. Norge (Darby et al., 2007) og ved å vurdere de positive aspektene ved utdanning kan det virke som om dette burde fått større fokus hos afrikanere i norsk toppfotball, til tross for at det å prioritere det krever en del av klubbene.

4.10 Andre utfordringer for klubbene

I materialet er det funnet et noe manglende fokus på utdanning, med bakgrunn i de potensielle effektene dette kan ha. Flere av informantene sier at de ikke har vurdert mulighetene for å gi spillerne en slik sosial arena utenfor fotballen, mens andre peker på de begrensede mulighetene. For å kunne gå inn på den norske utdanningsstigen kreves det at spillerne har tidligere utdanning, og dette har vært en begrensning for noen av klubbene: *" Du kan jo komme inn, men du må ha generell studiekompetanse. Det er en utfordring, for det har de ikke. Da må de sitte på videregående, og det er kanskje ikke så aktuelt. Det er en tung vei å gå"* (Mats). Denne utfordringen gir en bedre forståelse for hvorfor og hvordan klubbene bør tilrettelegge for alternative utdanningsmuligheter. Gjennom et slikt alternativ kunne spillerne fått en arena med sosial tilhørighet og flere av de andre positive effektene ved utdanning som tidligere er beskrevet.

Et annet aspekt ved utdanning som kom frem i datamaterialet er den manglende kompetansen som følger av at spillerne ikke har utdanning fra tidligere. Flere av informantene viser til

erfaringer med spillere som ikke kan å lese eller å skrive: *"Det finnes jo spillere i Norge som har kommet hit og ikke kunnet lese og skrive, og det er en utfordring om du ikke kan det"* (Mats). De påpeker at det å ikke kunne lese og skrive kan gå utover spillerens selvfølelse og slik være negativt for prestasjon. Det kan også føre til lavere opplevd kompetanse og slik være negativt for prestasjon.

"Det å være analfabet er ikke noe spilleren kan noe for, sånn sett. Det er ulike årsaker til at man har endt opp som analfabet, men da må vi ordne et opplegg for det, og legge til rette for det. Hvis beskjeder blir gitt skriftlig i garderoben, så må vi vite at spilleren ikke skjønner det" (Sindre). Gjennom intervjuene kommer det frem at flere har erfaringer med spillere som er analfabeter, men i noen av klubbene har det tatt tid før dette har blitt oppdaget. For å avdekke dette har Sindres klubb gitt spillerne skjemaer som fylles ut når de er på prøvespill: *"De får lov til å fylle ut skjemaet selv, og det er det en grunn til. Da får man avdekket om de kan skrive og lese selv."* Dette viser hvor avgjørende å kjenne til spillernes forutsetninger, for å kunne legge best mulig til rette, og gjennom å avdekke at spillere ikke kan å lese og skrive kan man gi beskjeder på andre måter. Dette tiltaket kan medføre at man unngår misforståelser, og med bakgrunn i materialet kan det virke som om den manglende kompetansen er bakgrunnen for noe av forutinntattheten om manglende struktur.

Et annet aspekt ved sportsmigrasjon som kom frem i datamaterialet er utfordringer knyttet til klimaforskjellene. Dette er lite utdypet i tidligere forskning, noe som kanskje skyldes at det er foretatt få studier på integrering av afrikanske spillere, og at det knapt er foretatt studier på Norden. Disse klimaforskjellene oppleves spesielt som en utfordring i vinterhalvåret. Det ble påpekt at noen av klubbene hadde forsøkt å unngå å hente spillere på vinteren for å gi dem tid til å akklimatisere seg; *"Det er lettest om de kommer på sommeren. Da blir de gradvis tilpasset også er det enklere å håndtere vinteren"* (Olav). Andre hadde motsatt strategi: *"Vi henter dem ofte på vinteren, selv om vi trener inne i hallen hele vinteren. Det er faktisk en del som fryser der inne også, og det er litt sånn alarmklokke på hvordan de håndterer klimaet"* (Sindre). Dette viser at evnen til å håndtere klimaforskjeller er noe klubbene har erfart at kan være avgjørende for prestasjonsutviklingen.

En annen utfordring er fokuset på integrering, og hvilke ressurser som blir satt av til dette arbeidet med integrering. En av informantene utdypet denne utfordringen slik: *"Vi fulgte det ikke opp ordentlig, det ble bare skippertak... Klubben tok seg ikke råd til de ekstra hundretusenene det hadde kostet for å ha noen ansatt på det, som sikkert ville generert*

mange, mange millioner." (Jens). Flere antydte at klubbenes integreringsarbeid bar preg av skippertak. Det er rimelig å anta at dette er svært lite heldig for prestasjonsstabiliteten hos spillerne, og det er uheldig om dette i stor grad preger norsk toppfotball. Det er også betimelig å spørre om hvorfor klubbene ikke bruker mer ressurser på å tilrettelegge når de selv er så klare på de positive effektene av en god integrering?

En annen utfordring som ble nevnt av flere var muligheten for samarbeid og erfaringsutveksling innad i norsk toppfotball. Dette har i liten grad blitt gjennomført, samtidig som flere av klubbene påpeker at dette ville ha hatt positiv effekt i form av økt kunnskap om hvordan integrering bør gjennomføres. For eksempel erfaringer om hvilke prioriteringer og tiltak som ser ut til å ha størst effekt.

Damtamaterialet gir som helhet inntrykk for av integreringsarbeidet i norsk toppfotball er svært varierende, både i form av kunnskap og ressursbruk. Ressursbruken er som antydte til dels basert på tidligere erfaringer med afrikanske spillere, i tillegg til tilgjengelige midler. Hvorvidt klubbene prioriterer å bruke økonomiske og personalmessige ressurser på integreringsarbeid er avgjørende for utviklingen av kunnskapen om feltet, og fordi klubbene viser store forskjeller i sin prioritering av feltet, er også kunnskapen i klubbene svært varierende.

5.0 Oppsummering

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvordan klubber i norsk toppfotball gjennomfører en prestasjonsrettet integrering av afrikanske spillere, i lys av tidligere forskning, motivasjonsteorien om mestringstro og selvbestemmelsesteorien.

I norsk toppfotball har kjøp av afrikanske spillere økt betydelig siden begynnelsen av 2000-tallet, og for at klubbene skal få mest mulig ut av sine investeringer kreves det at spillerne presterer. Dette krever at de afrikanske spillerne integreres på en god måte, og at klubbene tilfredsstillende de behovene som bidrar til økt motivasjon for å prestere (Richardson et al., 2012).

Integreringsprosessen starter allerede før en spiller ankommer, gjennom at klubbene skaffer seg nødvendig informasjon for å kunne tilrettelegge. I analysen kommer det frem at de fleste norske klubbene gjør et forholdsvis grundig forarbeid før de henter en afrikansk spiller, men at måten de innhenter informasjon på varierer noe. Informantene i dette studiet opplever at utfordringene hovedsaklig oppstår når spilleren kommer til Norge, og dette er den mest omfattende delen av en integreringsfase.

Gjennom intervjuene kom det frem at det er flere aspekter som er sentrale for å kunne integrere afrikanske spillere og slik tilrettelegge for prestasjon. Et av hovedaspektene er evnen til å kommunisere, og i særdeleshet det å beherske et språk det kan kommuniseres på. Informantene i dette studiet opplever at språk er avgjørende for hvorvidt en migrant vil få en opplevelse av en vellykket integrering og for hvordan man er i stand til å prestere (Weedon, 2014). Det hevdes at uten evnen til å kommunisere er det vanskelig å integreres i både laget og i lokalsamfunnet, noe som har negativ innvirkning på spillernes prestasjoner.

Videre dras sosial støtte frem som et av de mest sentrale aspektene gjennom intervjuene. Med bakgrunn i tidligere forskning fremkommer det at dette er avgjørende for prestasjon og integrering (Berry, 1997; Weedon, 2011; Richardson et al., 2012). En av faktorene flere av informantene påpeker som det mest sentrale for en vellykket integrering er det å skape en trygghet og tilhørighet til både laget og omkringliggende faktorer. Gjennom en vellykket integrering vil man også kunne bedre mulighetene for autonomi og en høyere opplevd kompetanse, hvilket kan være positivt for prestasjon. Uten denne sosiale støtten kan sportsmigranten oppleve å føle seg ensom, noe som kan medføre mistrivsel og svake prestasjoner. Flere av informantene peker på dette som en av de største utfordringene.

I intervjuene ble det også diskutert ulike potensielle tiltak for å bedre integreringen. Basert på erfaringer blant informantene kan det være positivt å ha flere spillere med lignende bakgrunn, såfremt man klarer å unngå sosiale klikker og likefullt får integrert spillerne med hensyn til språk og sosial støtte. Det kan tyde på at spillerne får økt mestringstro gjennom vikarierende erfaringer og bedre muligheter for verbal overtalelse gjennom en mer tilgjengelig kommunikasjon.

Store kulturelle forskjeller, både i hverdagsliv og prestasjonskultur oppleves som en utfordring for klubbene. Det krever tid og ressurser for å tilpasse spillerne til sitt nye liv, og å tilpasse det nye livet til spillerne. Dette innebærer å lære sportsmigrantene kulturelle normer og regler, noe som er avgjørende for integreringen både innad i laget og i samfunnet forøvrig. Denne forståelsen av hvordan den nye kulturen fungerer kan være positivt for prestasjon (Agergaard & Sørensen, 2009). Blant faktorene det fremkommer at står mest sentralt er økonomi, og gjennom å bistå spillerne med dette kan man fjerne akkulturerende stressfaktorer som ellers ville vært negative for prestasjon. Gjennom intervjuene kommer det frem at informantene opplever det som nødvendig å følge opp sportsmigrantenes økonomi tett, da dette er en potensiell fallgrube. Grunnet manglende kunnskap om økonomistyring risikerer man at det oppstår stressfaktorer som har negativ innvirkning på prestasjon. Flere av informantene anså økonomi som et av de aspektene ved integrering som prioriteres for lite.

Tilrettelegging for utdanning er et annet aspekt som ble diskutert i intervjuene. Gjennom å gi tilhørighet til en slik arena kan man bedre språkferdigheter, øke den sosiale støtten og stimulere til en økt opplevelse av kompetanse. Prestasjonsfremmende integrering er en altomfattende prosess, og norske klubber påtar seg et stort ansvar ved å hente afrikanske spillere. Det kom frem at dersom integreringen skal lykkes kreves dette at man prioriterer det, og at klubben gjennomfører integrerende tiltak, som språkopplæring og opprettelse av sosial kontakt både i og utenfor prestasjonsgruppen, for å på best mulig måte inkludere den afrikanske spilleren i sitt nye lag.

Gjennom intervjuene kommer det også frem noen aspekter ved sportsmigrasjon som ikke er beskrevet i tidligere forskning. Mulighetene for utdanning i Norge styres av tidligere utdanning, og dette gjør det vanskeligere for de norske klubbene å tilrettelegge for utdanning i Norge. Fokuset på utdanning er i henhold til materialet svært varierende, og med bakgrunn i den tidligere forskningen burde det kanskje vært gjort mer for å gi spillerne en annen sosial arena å mestre på enn bare innen fotballen. Det påpekes at det er avgjørende at klubbene ser

spilleren som et helhetlig menneske og at spilleren ivaretas utenfor banen, og det er viktig at man tilrettelegger for mer enn det som skal foregå i laget.

Som en følge av manglende utdanning fra tidligere, har også flere av klubbene opplevd at afrikanske spillere ikke kan og skrive eller lese, en utfordring som er lite omtalt i tidligere forskning. Dette kan føre til misforståelser som gjør at den afrikanske spilleren oppfattes som ustrukturert, noe som ofte påvirker prestasjonene over tid.

Det generelle inntrykket av integreringen i norsk toppfotball er at den er preget av store forskjeller. De fleste klubbene sitter på noe kompetanse om integreringsarbeid, men noen preges av det som omtales som "skippertak". Ressursbruken, og til dels kunnskapen, varierer stort mellom klubbene og hvorvidt integreringen prioriteres virker å ha stor betydning for hvordan det tilrettelegges for prestasjon. Det har også stor betydning for hvilke tiltak som gjennomføres, hvilket er avgjørende for hvorvidt spillerne presterer og om integreringen dermed kan vurderes som vellykket.

5.1 Videre forskning

Feltet for integrering i toppfotballen er på enkelte områder lite utforsket. Foreløpig foreligger det hovedsaklig forskning på sportsmigranter i Storbritannia/Premier League. Den tidligere forskningen har vist at integrering har stor effekt på prestasjonene, og dermed også potensialet for resultater og økonomisk fortjeneste, men dette er ikke tilstrekkelig utforsket i andre land enn de britiske. Gjennom forskning på feltet innen de nordiske landene, som bærer preg av lik idrettsorganisering, kunne man lagt et bedre grunnlag for å vurdere hvordan man best mulig kan tilrettelegge for prestasjon i norsk toppfotball.

Ifølge Elliott (2014) har den tidligere forskningen i for stor grad fokusert på makrointegrering, og hatt for lite fokus på selve migrantene. Gjennom et økt fokus på hvordan migrantene selv opplever integreringsfasen, og på klubbens prioriteringer og tiltak, vil man kunne få et bedre kunnskapsgrunnlag for å kartlegge hvordan prestasjonsrettet integrering burde gjennomføres.

Det foreligger foreløpig svært lite, eller ingen, forskning på hvilke faktiske effekter en vellykket/mislykket integrering har på prestasjon. Ved å studere effektene av integrering vil man også kunne få indikasjoner på hvordan det burde gjennomføres, og bedre vilkår for å kunne vurdere hvor mye ressurser integrering bør tillegges.

Dette studiet har et forholdsvis smalt utvalg, og gjennom et bredere utvalg, eller ved å gjennomføre flere studier, kan man potensielt sett få et bedre innblikk i toppfotballens

integrering. Jeg tror også at man gjennom oppfølgingsintervjuer kunne kommet dypere inn i materialet, fordi informantene da har fått mulighet til å reflektere i etterkant av forrige intervju, samt at man til en viss grad kjenner hverandre fra tidligere og potensielt sett kan få til en mer åpen kommunikasjon.

Intervjuer med sportsmigrantene selv kunne også styrket innblikket i opplevelsen av integrerings innvirkning på prestasjon og tilfredshet. Dette er ressurskrevende, grunnet tilgjengelighet, og i mange tilfeller også språk, men gjennom å få høre sportsmigrantenes egne tanker kunne man fått bedre forutsetninger for å si noe om hvilke tilpasninger som burde gjøres. Også ved å intervjuer norske spilleres opplevelser av integrering av afrikanske spillere kunne man fått en annen vinkling på feltet og slik supplert kunnskapsgrunlaget.

Litteraturliste

- Agergaard, S. (2014). Current patterns and tendencies in women's football migration: outsourcing or national protectionism as the way forward? In R. Elliott, & J. Harris, *Football and migration - Perspectives, places, players* (pp. 127-143). New York: Routledge.
- Agergaard, S., & Botelho, V. (2011). Female football migration. In J. Maguire, & M. Falcous, *Sport and Migration - Borders, boundaries and crossings* (pp. 245-258). London: Routledge.
- Agergaard, S., & Sørensen, J. K. (2009). Policy, sport and integration: the case of talented ethnic minority players in Danish football clubs. *International Journal of Sport Policy*, 2 (2), pp. 205-221.
- Andersson, M. (2008). *Flerfarget idrett - Nasjonalitet, migrasjon og minoritet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Andersson, T., & Carlsson, B. (2009). Football in Scandinavia: a fusion of welfare policy and the market. *Soccer & Society*, 10 (3-4), pp. 299-304.
- Arnaut, J. L. (2006). *Independent European Sport Review*. London: ICES. Hentet fra: http://www.ethicsandsport.com/public/uploads/files/documentatie/Independent%20European%20Sport%20Review%202006%20Full_Report_EN.pdf.
- Back, L., Crabbe, T., & Solomos, J. (2001). *The Changing Face of Football: racism, identity and multiculturalism in the English game*. Oxford: Berg.
- Bakkehaug. (2012, Mars 22). *Nå henter eliteseriekubbene flere utlendinger*. Retrieved Februar 13, 2015, from <http://www.vg.no/sport/fotball/aalesund/naa-henter-eliteseriekubbene-flere-utlendinger/a/10078823/>
- Bale, J., & Maguire, J. (1994). *The Global Sport Arena: Athletic talent migration in an interdependent world*. London: Frank Cass.
- Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet. (2011a). Bedre integrering. *Norges offentlige utredninger [NOU]*, 14: 2011.
- Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet. (2011b). *Vi er på rett vei - Tall og fakta om integreringen i Norge*. Retrieved from <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2011/nou-2011-14/3/5.html?id=650770>
- Berry, J. W. (1997). Integration, Acculturation, and Adaption. *Applied Psychology: An International Review*, 46 (1), pp. 5-68.
- Botelho, V. L., & Agergaard, S. (2011). Moving for the love of the game? International migration of female footballers into Scandinavian countries. *Soccer & Society*, 12 (6), pp. 806-819.
- Bourke, A. (2003). The Dream of Being a Professional Soccer Player: Insights on Career Development Options of Young Irish Players. *Journal of Sport & Social Issues*, 27 (4), pp. 399-418.
- Darby, P. (2011). Out of Africa. In J. Maguire, & M. Falcous, *Sport and Migration - Borders, boundaries and crossings* (pp. 245-258). New York and London: Routledge.
- Darby, P. (2001). The New Scramble for Africa. In J. A. Mangan, *Europe, Sport, World: Shaping Global Societies. The European Sports History Review*. London: Frank Cass Publishers.
- Darby, P., Akindes, G., & Kirwin, M. (2007). Football Academies and the Migration of African Football Labor to Europe. *Journal of Sport and Social Issues*, 31 (2), pp. 143-161.

- Elliott, R. (2014). Chasing the ball: the motivations, experiences and effects of migrant professional footballers. In R. Elliott, & J. Harris, *Football and migration: Perspectives, places, players* (pp. 21-35). New York: Routledge.
- Elliott, R. (2013). New Europe, New Chances? The Migration of Professional Footballers to Poland's Ekstraklasa. *International Review of Sport* , 48 (6), pp. 736-750.
- Enjolras, B., Seippel, Ø., & Wahldahl, R. (2005). *Norsk idrett: Organisering, fellesskap og politikk*. Oslo: Akilles.
- Eriksen, T. H. (2010). *Samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Feltz, D. L., Chase, M. A., Mortiz, S. E., & Sullivan, I. P. (1999). A Conceptual Model of Coaching Efficacy: Preliminary Investigation and Instrument Development. *Journal of Educational Psychology* , 91(4), pp. 756-776.
- Flikke, R. (2003). Public health and the development of racial segregation in South Africa. *Bulletin of the Royal Institute of Inter-Faith Studies* , 5 (1), pp. 5-23.
- Forskningsetiske komitéer. (2006). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Retrieved Mai 3, 2014, from Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi: [http://www.etikkom.no/Documents/Publikasjoner-som-PDF/Forskningsetiske%20retningslinjer%20for%20samfunnsvitenskap,%20humaniora,%20juss%20og%20teologi%20\(2006\).pdf#page=3](http://www.etikkom.no/Documents/Publikasjoner-som-PDF/Forskningsetiske%20retningslinjer%20for%20samfunnsvitenskap,%20humaniora,%20juss%20og%20teologi%20(2006).pdf#page=3).
- Gammelsæter, H., & Jakobsen, S. E. (2006). Utlendinger og spillerutvikling i norsk fotball. *Samfunns- og næringlivsforskning* .
- Gammelsæter, H., & Ohr, F. (2002). *Kampen uten ball - Om penger, ledelse og identitet i norsk fotball*. Oslo: Abstrakt Forlag.
- Gilson, T. A., & Feltz, D. L. (2012). Self-Efficacy and Motivation in Physical Activity and Sport. In G. C. Roberts, & D. C. Treasure, *Advances in Motivation in Sport and Exercise* (3. utgave ed., pp. 271-297). Champaign, Illinois: Human Kinetics.
- Giulianotti, R. (2005). *Sport - a critical sociology*. Cambridge: Polity Press.
- Giulianotti, R., & Robertson, R. (2009). *Globalization & Football*. London: Sage.
- Gotvassli, K. (2007). *Topp prestasjoner - rasjonalitet eller intuisjon og følelser*. Retrieved November 1, 2014, from Topp prestasjoner - rasjonalitet eller intuisjon og følelser: <http://idrottsforum.org/articles/gotvassli/gotvassli070131.html>
- Haugaasen, M., & Jordet, G. (2012). Developing football expertise: A football-specific research review. *International Review of Sport and Exercise Psychology* , 5, pp. 177-201.
- Hofstede, G., & Hofstede, G. J. (2006). *Kulturer & Organisationer: Overlevelse i en grænseoverskridende verden*. København: Handelshøjskolen Forlag.
- Hognestad, H. (2009). Transglobal Scandinavian? Globalization and the contestation of identities in football. *Soccer & Society* , 10 (3-4), pp. 358-373.
- Johannessen, A., Tufte, P., & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til Samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.

- Jonsson, J. O., & Rudolphi, F. (2011). Weak Performance - Strong Determination: School Achievement and Educational Choice among Children of Immigrants in Sweden. *European Sociological Review*, 27 (4), pp. 487-508.
- Kelly, S. (2014). The migration of Irish professional footballers: the good, the bad and the ugly. In R. Elliott, & J. Harris, *Football and Migration - Perspectives, places, players* (pp. 76-92). New York: Routledge.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju (2. utgave)*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lanfranchi, P., & Taylor, M. (2001). *Moving with the ball*. London: Bloomsbury Academic.
- Løfaldli, R. (2009, August 6). *Tøff tid for Traoré*. Retrieved Februar 21, 2015, from <http://www.adressa.no/100Sport/fotball/eliteserien/article147977.snd>
- Magee, J., & Sugden, J. (2002). "The World at their Feet": Professional Football and International Labor Migration. *Journal of Sport & Social Issues*, 26 (421), pp. 421-437.
- Maguire, J., & Pearton, R. (2010). The impact of elite labour migration of the identification, selection and development of European soccer players. *Journal of Sport Science*, 18 (9), pp. 759-769.
- Markula, P., & Silk, M. (2011). *Qualitative Research for Physical Culture*. New York: Palgrave MacMillan.
- Markus, H. R. (1991). Culture of the Self: Implications for Cognition, Emotion and Motivation. *Psychological Review*, 98 (2), pp. 224-254.
- Massao, P. B., & Fasting, K. (2010). Race and racism: Experiences of black Norwegian athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 45 (2), pp. 147-162.
- Morland, J. (2006). Tilbake på stjernefabrikken. *Bergens Tidende*, 33.
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier - Den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordhelle, G. (2010). Motivasjon - hva driver mennesker til handling? In T. J. Ekeland, O. Iversen, G. Nordhelle, & A. Ohnstad, *Psykologi for sosial- og helsefagene* (pp. 49-75). Oslo: Cappelen Damm Akademisk Forlag.
- Norges Fotballforbund. (2015). *Toppfotball*. Retrieved Mars 16, 2015, from Toppfotball: http://www.fotball.no/Landslag_og_toppfotball/Toppfotball/
- Poli, R. (2006). Migrations and Trade of African Football Players: Historic, Geographical and Cultural Aspects. *Africa Spectrum*, 41 (3), pp. 393-414.
- Poli, R. (2010). Understanding globalization through football: The new international division of labour, migratory channels and transnational trade circuits. *International Review for the Sociology of Sport*, 45 (4), pp. 491-506.
- Poli, R., & Besson, R. (2014). Football and migration: a contemporary geographical analysis. In R. Elliott, & J. Harris, *Football and migration - Perspectives, places, players* (pp. 36-44). New York: Routledge.
- Poli, R., & Besson, R. (2011). From the South to Europe. In J. Maguire, & M. Faloutsos, *Sport and Migration - Borders, boundaries and crossings* (pp. 245-258). London: Routledge.

- Rial, C. (2014). Circulation, bubbles, returns: the mobility of Brazilians in the football system. In R. Elliott, & J. Harris, *Football and migration - Perspectives, places, players* (pp. 61-75). New York: Routledge.
- Richardson, D., Littlewood, M., Nesti, M., & Benstead, L. (2012). An examination of the migratory transition of elite young European soccer players to the English Premier League. *Journal of Sport Sciences*, 30 (15), pp. 1605-1618.
- Seippel, Ø. (2002). Idrett og sosial integrasjon. *Institutt for samfunnsforskning, Rapport 2002* (9), pp. 7-151.
- Short, S. E., & Short, M. W. (2004). Coaches assesment of their coaching efficacy compared to athletes perceptions. *Perceptual & Motor Skills*, pp. 729-736.
- Skogvang, B. (2008). African Footballers in Europe. In C. Hallinan, & S. Jackson, *Social and Cultural Diversity in a Sporting World (5.utg)* (pp. 33-50). Bingley: Emerald.
- Standage, & Ryan. (2012). Self-Determination Theory and Exercise Motivation: Facilitating Self-Regulatory Processes to Support and Maintain Health and Well-Being. In G. C. Roberts, & D. C. Treasure, *Advances in Motication in Sport and Exercise* (pp. 233-270). Champaign, Illinois: Human Kinetics.
- Standage, M., & Vallerand, R. J. (2007). Self-determined motivation in sport and exercise group. In M. R. Beauchamp, & M. A. Eys, *Group dynamics in exercise and sport psychology* (pp. 179-200). New York: Routledge.
- UEFA. (2010). *Regulations of the Champions League*. Retrieved Februar 19, 2015, from http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/competitions/Regulations/01/48/42/49/1484249_DOWNLOAD.pdf
- Van der Meij, N., & Darby, P. (2014). "No one would burden the sea and then never get any benefit": family involvement in players' migraton to football academies in Ghana. In R. Elliott, & J. Harris, *Football and migration - Perspectives, places, players* (pp. 159-179). New York: Routledge.
- Vealey, R. S. (2005). *Coaching for the inner edge*. Morgantown, WV: Fitness information technology.
- VG. (2010). *Spillerbørsen - Eliteserien 2010*. Retrieved Februar 8, 2015, from <http://vglive.no/#eliteguiden=s-borsen-sid-540>
- VG. (2011). *Spillerbørsen - Eliteserien 2011*. Retrieved Februar 8, 2015, from <http://vglive.no/#eliteguiden=s-borsen-sid-574>
- Weedon, G. (2011). 'Glocal Boys': Exploring experiences of acculturation amongst migrant youth footballers in Premier League academies. *International Review for the Sociology of Sport*, 47 (2), pp. 200-216.
- Weedon, G. (2014). Youth migation in English professional football: living, labouring and learning in Premier League academies. In R. Elliott, & J. Harris, *Football and migration - Perspectives, places, players* (pp. 144-158). New York: Routledge.
- Weinberg, R., & Gould, D. (2011). *Foundations of Sport and Exercise Psychology, 5th Ed*. Champaign, Illinois: Human Kinetics.

Worby, E. (2009). The Play of Race in a Field of Urban Desire - Soccer and Spontaneity in Post-apartheid Johannesburg. *Critique of anthropology*, 29 (1), pp. 105-123.

Vedlegg

Vedlegg 1 - Intervjuguide

Informantgruppe: Sportslige ledere eller integreringsansvarlige (spillerkoordinatorer) i toppfotballklubber

Intervjuforberedelser: Jeg skal gjennomføre et testintervju i forkant av intervjuene for å sjekke om jeg kan regne med å få svar som kan bidra til å besvare spørsmålene i problemstillingen. I forkant av intervjuet har informantene fått en beskrivelse av prosjektet og de vil bli tilsendt intervjuguiden på forhånd.

Før intervjustart: I forkant av intervjuet vil jeg informere informantene om deres rett til anonymitet, rett til å trekke intervjuet og spørre om det evt. var noe mer de ønsker at skal klargjøres. De vil også få utlevert en samtykkeerklæring hvor de godkjenner sitt bidrag til prosjektet.

Videre vil jeg informere om at jeg tar opptak av intervjuet og at dersom informanten ønsker å si noe utenfor opptaket må det gis beskjed, samt at jeg vil gi beskjed om når jeg stopper opptaket.

Oppvarmingsdel

- 1) Kan du fortelle litt om deg selv, jobben din og hvordan du har endt opp med den stillingen du har i dag?
- 2) Kan du fortelle litt om klubben, dens målsettinger og hvordan den er strukturert med tanke på ansvarsområder?
- 3) Hvor mange afrikanere har dere hatt i klubben? Hvor mange er det i klubben nå? Kan du fortelle noen av deres historier?
- 4) Har klubben noen policy for kjøp av utenlandske spillere? Hva innebærer dette?
- 5) Hvordan kjøper dere spillere? Speiding, agenter, prøvespill?

Spillernivå - Oppfølging av den enkelte

- 1) Hvordan jobber dere før dere henter spillere, og da spesielt afrikanske? Hvor nøye er man på innhenting av bakgrunnsinfo, og hvilke kriterier ligger til grunn for å signere noen? Tar man noe hensyn til spillernes utdanning, familiesituasjon og andre aktuelle faktorer?
- 2) Hva opplever du som den største utfordringen for afrikanske spillere ved en overgang til Norge?
- Språk?   - Kultur?   - Mat?   - Spillestil?
- 3) Hva kjennetegner de afrikanske spillerne som har lyktes i klubben?
- 4) Hva kjennetegner de afrikanske spillerne som ikke har lyktes?

5) Når dere signerer en spiller fra en annen kultur, ligger det noen konkrete føringer på hvordan man skal tilrettelegge for den enkelte? Henter dere flere spillere med lignende bakgrunn?

6) Følger klubben opp spillernes planer etter endt karriere? Hvilke fremtidsplaner har spillerne i klubben? Er det store forskjeller med bakgrunn i kultur?

Klubbnivå - Hva gjør klubben

1) Hva gjør klubben for å tilrettelegge for nye spillere? Er det noe spesielt klubben tar hensyn til når man henter afrikanere?

2) Hvordan jobber dere for å integrere de afrikanske spillerne i klubben og forøvrig? Har dere noen særskilte tiltak for å gjøre overgangen lettere?

3) Hvor mye mener du klubben har for afrikanske/utenlandske spilleres liv utenfor fotballen, med hensyn til boforhold, sosiale relasjoner og tilknytning til familie og venner?

- Tilrettelegger man for sosiale relasjoner utenfor fotballen?(gjennom å for eksempel sette dem i kontakt med andre fra samme land?)

4) Legger klubben til rette for utdanning ved siden av fotballen? Hvordan jobber dere for å bedre språkferdigheter hos utenlandske/afrikanske spillere?

5) Kan du si litt om hva klubben gjør for at afrikanske spillere skal prestere best mulig?

Realiteten - Hva får man til

1) Hva oppleves som de største utfordringene for klubben ved sportsmigrasjon?

2) Opplever du at støtten til afrikanske/utenlandske spillere er like sterk som den lokale/norske spillere får?

3) Hvordan jobbes det for å integrere spillerne i laget? Hva mener du må til for en vellykket integrering?

4) Hvordan mener du den generelle prestasjonsutviklingen har vært for afrikanske spillere i klubben?

5) I hvor stor grad har klubben mulighet til å gjennomføre integrerende tiltak, og hvor mye fokus tillegger dere dette?

Idealet - Hva burde/kunne vært gjort

1) Hva kunne man gjort annerledes for å ha større sjanser for en vellykket integrering av afrikanske spillere, både med tanke på prestasjonsutvikling og sosial inklusjon?

2) Hva kunne vært gjort annerledes i forkant av overgangene? Kom gjerne med konkrete eksempler?

3) Hvordan kunne man lagt bedre til rette for at spilleren skal trives sosialt?

4) Hvilke endringer kunne vært gjort for å bedre mulighetene for gode prestasjoner hos afrikanske spillere?

Vedlegg 2 - Samtykkeerklæring til forskningsprosjekt

Tittel: Prestasjonsrettet integrering av afrikanske spillere i norsk toppfotball

Bakgrunn og formål:

Som student ved NTNU, Trondheim, er jeg nå inne i det avsluttende året av min mastergrad i idrettsvitenskap. I den anledning skal jeg gjennomføre et mastergradsprosjekt, og som student skal jeg gjennomføre et selvstendig forskningsprosjekt knyttet til idretten. Jeg har valgt å ta for meg integrering av afrikanske spillere i norsk toppfotball, og ser på integreringen med et formål om å bedre prestasjon. For å belyse dette problemområdet vil jeg gjennomføre intervjuer med ledere i toppfotballen som har erfaring med integrering, gjennom arbeid i sportslig ledelse eller som spillerkoordinator. Dette innebærer at jeg ønsker å få kunnskap om hvordan integreringen i norsk toppfotball foregår, hvilke tanker dere har om de tiltakene som per nå eksisterer og hva som eventuelt burde vært gjort annerledes for å best mulig kunne legge til rette for gode prestasjoner.

Du er altså valgt ut på bakgrunn av din erfaring med temaet, og fordi du er godt egnet til å belyse problemområdet.

Hva innebærer deltakelse i dette studiet:

Deltakelse i dette studiet innebærer at jeg (Per Asbjørn Solberg) møter deg for å gjennomføre et intervju med en varighet på ca. én time. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet, slik at jeg kan analysere materialet i ettertid. Den eneste som vil ha tilgang til dette materialet er meg, og du vil være anonym. Spørsmålene vil omhandle de erfaringene du har med integrering og sportsmigrasjon i norsk toppfotball.

Hva skjer med informasjonen om deg:

Alle personopplysninger i prosjektet vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun jeg som vil ha tilgang til personopplysningene, og det samme gjelder datamaterialet. Den ferdige transkriberingen vil være uten navn, og slik vil ikke datamaterialet kunne kobles til deg. Lydfilene vil bli lagret adskilt fra transkriberingen og ikke være tilgjengelig på samme datamaskin. I den ferdige publikasjonen vil alle personopplysninger og andre avslørende opplysninger anonymiseres slik at du som deltaker ikke vil kunne kjennes igjen.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i løpet av dette semesteret, med siste dato 30. juni 2015. Når prosjektet er ferdigstilt vil alle lydopptak slettes for å unngå senere bruk, samt at andre personopplysninger fjernes fortløpende.

Frivillig deltakelse:

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Ingen informasjon vil da bli lagret på noen som helst måte. Dersom du ønsker å

trekke deg, eller har andre spørsmål til studiet, ber jeg om at du tar kontakt med meg, Per Asbjørn Solberg, på telefon (90505245) eller mail (per_a_solberg@hotmail.com)

Studiet er meldt til, og godkjent av, personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS

Samtykkeerklæring

Samtykke til deltagelse i studiet

Jeg har mottatt nødvendig informasjon om studiet "Prestasjonsrettet integrering av afrikanske spillere i norsk toppfotball", og er villig til å delta i studiet. Jeg er inneforstått med at min deltagelse er frivillig, og at jeg når som helst kan trekke mitt samtykke uten å oppgi noen grunn.

(Signeres av prosjektdeltaker, med dato)